150.5 - Eskimo

421
E714
I9 (R)
1877

GUACANAGARI PONTIAC BLACK HAWK
MONTEZUMA CAPTAIN PIPE KEOKUK
GUATIMOTZIN LOGAN SACAGAWEA
POWHATAN CORNPLANTER BENITO JUAREZ
POCAHONTAS JOSEPH BRANT MANGUS COLORADAS
SAMOSET RED JACKET LITTLE CROW
MASSASOIT LITTLE TURTLE SITTING BULL
KING PHILIP TECUMSEH CHIEF JOSEPH
UNCAS OSCEOLA GERONIMO
TEDYUSKUNG SEQUOYA
SHABONEE

TO PERPETUATE THE HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE PEOPLE REPRESENTED BY THE ABOVE CHIEFS AND WISE MEN THIS COLLECTION HAS BEEN GATHERED BY THEIR FRIEND

EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM
TO
THE NEWBERRY LIBRARY
1911

Cataloged and conserved in honor of
SISTER ANN IDA GANNON, BVM
Trustee of the Newberry Library

Made possible by the generous support of Dennis J. Keller, Roger S. Baskes, Barry L. MacLean, Frederick A. Krehbiel, Robert C. McCormack, and Robert E. King

Grönländische Predigten.

Erster Band:

Vom 1. Advent bis 2. heiligen Ostertag.

No. 8 of bill; price 2 marks.

îvangkîliunik

isumasiûtit

sapâtine nagdliússivingnilo atugagssat.

---

sujugdlît:

ukiúkut nagdliútartune atugagssat.

Stolpen,

Druck von Gustav Winter.

1877.

THE NEWBERRY LIBRARY CHICAGO

imait.

sapãme tikiutilerfîsa sujugdliáne . . . кúp. 1
sapãme tikiutilerfîsa áipãne . . . . . . „ 6
sapãme tikiutilerfîsa pingajuáne . . . „ 12
sapãme tikiutilerfîsa sisamãne . . . . „ 18
inûvfiane . . . . „ 24
inûvfiata акaguane . . . . „ 31
sapãme inûvfiata tugdliane . . . . . „ 35
ukiortâme . . . . „ 40
sapãme ukiortâp tugdliane . . . . . „ 44
ersserfiane . . . . „ 50
sapãme ersserfiata tugdlîsa sujugdliáne . „ 55
sapãme ersserfiata tugdlîsa áipãne . . „ 61
sapãme ersserfiata tugdlîsa pingajuáne . „ 67
sapãme ersserfiata tugdlîsa sisamãne . . „ 72
sapãme ersserfiata tugdlîsa tatdlimãne . „ 77
sapãme ersserfiata tugdlîsa arfernáne . . „ 83
sapãme ersserfiata tugdlîsa arfineк áipãne „ 88
sapãme ersserfiata tugdlîsa arfineк pingajuáne „ 94
sapãme toкuvfiata sujulîsa sujugdliáne . „ 100
sapãme toкuvfiata sujulîsa áipãne . . . „ 106
sapãme toкuvfiata sujulîsa pingajuáne . „ 111
sapãme toкuvfiata sujulîsa sisamãne . . „ 117
sapãme toкuvfiata sujulîsa tatdlimãne . „ 121
sapãme toкuvfiata sujulîsa arfernáne . . „ 126
palmit sapâtãne . . . . „ 131
makivfiane . . . . „ 136
makivfiata акaguane . . . . „ 143

sapãme ánáussissivta tikiuti-
-lerfîsa sujugdliáne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, asangningnermit ĸilangmit inungnut ajortilingnut tikiútutit, inugtutdlo ilerdlutit ánáukumavdluta, sáimáukumavdlu-talo, tamána asangnigssutsit angeĸissoĸ ĸujássu-tigârput, ĸínuvigalutitdlo: uvagútaoĸ ũmativ-tínut iserniarna Nâlagkap pivdluarĸussâ ûmâ; ajortit kingunerinik iluvut pîaivfiginiákit, ĸáumarsardlugitdle ivdlit ĸáumarsautingnik, inũmarigsardlugitdlo anernigkut; súnîvigíkit sáimáuningnik, ivdlernarsákitdlo ilingnut inigssángordlugit; tamavta ĸîmasûtigilarput ánáussinerit. ilumut.

Mat. 21, 1—9.

iserit Nâlagkap pivdluarĸussâ ûmâ, sôĸ silame ĸe-ĸarpit? taima oĸardlune itsarssuaĸ Lâpap ilagsivâ Aaperâp autdlartitâ Eliâsare, táuna tikiungmat nâ-lagkame ernera Iisâĸ nuliarsásavdlugo erĸardlîsa panînit (1 M. 24, 31). uvagútaoĸ uvdlume autdlar-

-titaĸ ilagsísavarput, kúngit tamarmik kúngiata aut-dlartitâ ánáussisserput Jîsuse Kristuse ilagsísavar-put, igdluvtínut ũmativtínutdlo iserĸuvdlugo, autdlar-titaungmat inungnut támarsimassunut. Eliâsare ivna atuautigârput nâlagkame igdluane tamarssuarme ilumôrtûssoĸ, nâlagkamilo piumassâ maleruáinarâ; taimátaoĸ ánáussisserput, nauk Gûtip ĸutsingneruv-sârtup ernerigâne, ingminik nikanarsarpoĸ, atâta-nilo nâláinarpâ, sáningassulingme toĸúsagame agdlât. Eliâsarip ivssuma pajugutigssat akisût kûltiussut tikiúpai Iisâp nuliagssâta pigssai; pajugutigssat táuko Lâpap takuleramigit tikiútoĸ silamĩtuarĸú-ngitdluínarpâ, oĸarfigâle: iserit **Nâlagkap pivdluarĸussâ ûmâ,** sôĸ silame ĸeĸarpit? ánáussisserputdlo nuna-mut tikiúkame nuliagssarsiordlune, tássa ingminut nulíssiutíkumagamigit ilagîgsut usornartut mingo-ĸángitsut, nuliagssarsiordlune nunamut tikiúkame nagsataĸarane tikiutíngilaĸ, pivdluautitdle tamaisa Gûtip sujornagut pissarêrsagai tikiúpai nuliagssame pigssai, tarnit silap pînik nungujassunik soraerússi-ssut pigssait, tarnit agssuarnaitdlutik uvigssamik Jîsusip Kristusip tikiuvfigssânik utarĸissut pigssait. ánáussissup nunamut tikiússainik piumassup, piv-dluautinik Gûtip sujornagut pissarêrsagainik pigssar-siortup nalingínaup Lâpat íssuardliuk, ánáussissordlo tikiútoĸ ilagsivdlugo oĸarfigiliuk: **iserit Nâlagkap piv-dluarĸussâ ûmâ, sôĸ silame ĸeĸarpit!**

asassáka, ánáussissup nunamut tikiuvfê pinga-sũput imáitut: taimane Bîtdlîmime nerssutit inãne Mariamit erniungmat tássa tikiuvfia sujugdleĸ; áipâ uvdlut tamardluínaisa nagdliúsínauvoĸ, tássa sumilũnît nunarssuarme inûp támaraluartup ũmatâta ánáussissoĸ iserĸugângago tikiútaraoĸ, ũmat táuna iserfigerĸussoĸ pivdluarsardlugo. pingajugssânigdlo tikiúkumârpoĸ inûssutdlo toĸungassutdlo erĸartũ-kiartordlugit. uvdlorssuarmut táussumúnga sujôra-nartumut sujôrássutigssaerúkumassup nalingínaup ánáussissoĸ iserĸuliuk mãna, uvdlume; „uvdlume nipâ tusaruvsiuk ũmatise mángerteĸinasigik“ (Epr.

4, 7). uvdlume ũmativta kigdlingánĩpoĸ ánáussi-
-sserput kasugtuivdlune, iserniardlune, túniússiniar-
-dlunilo nâlagauvfime pînik imáitunik: iluarnermigdlo
erĸigsinermigdlo tipaitsungnermigdlo. asassáka,
pivdluautinik tamákunínga tikiússissoĸ ũmativtí-
-nutdlo iserniartoĸ tássauvoĸ ánáussisserput, **Gûtip
pivdluarĸussâ**, tikiúneranigdlo mãna oĸalugku-
-mavunga, ĸanoĸ tikiútoĸ oĸalûtigalugo.

Jerûsalâmut, arĸata isumâ migssiliordlugo ima
ítumut: **erĸigsivingmut** iseriartulerssârame ajoĸer-
-sugkame ilait mardluk sujunermigut autdlartípai
erĸigsinermut nâlagaussumik aggerĸajâlersumik
tusardlîssugssat; kingornalo Jerûsalâmut „erĸig-
-sivingmut" iseriartorpoĸ; siutitôĸ ĸimugtigalugo,
nuliagsse Sîunip pania ornigkiartorpâ erĸigsinermut
nâlagauvdlune. táussumûna erĸigsinermut nâla-
-gaussúkut kingumut erĸigsivigssioĸatigîgput ajortip
avigsârtitai imáitut: ĸilagdlo nunalo, Gûte nâper-
-tuivdluartoĸ inuitdlo tunutertartut; Jîsuse erĸigsi-
-sitsissigârput uvagútaoĸ Gûtimut níngagsâgkavtínut
sáimautitingmatigut; ũmativtínut iserĸuguvtíne
ilerasûtaiásavâtigut oĸardlunilo: „erĸigserĸuvavse,
uvavnit erĸigsisípavse" (Juán. 14, 27). taimáitumik
tipaitsûtiginiartigo **erĸigsisitsisserput**, uvdlume ũma-
-tivtínut iserniartoĸ; kúngiugaluartoĸ igtôrnángilaĸ,
mássa îvangkîliúkut atuagkavtigut tusarparput Je-
-rûsalâmut iseriartortoĸ siutitûme pigíngisamine
ĸimugserdlune, nangminek pigissaĸángíname, niar-
-ĸuminutdlũnît îgarfigssaĸarnane. ĸilangmĩkat-
-dlarame pisûgaluarpoĸ, „nalúngilarpúme sáimáune-
-ra, pisũgaluardlune pîtsúngormat pivdluta, pîtsû-
-neragut **pisũngorĸuvdluta**" (2 Kor. 8, 9); Jîsusimigdlo
táussumínga pivdluta pîtsúngortumik ilagsissoĸ a-
-nernermigut pîtsûvdlune, pivdluarpoĸ táuna, mássa
Jîsuse ilagsiguniuk ĸilangmiup nâlagauvfia pigi-
-lísavâ, peĸûtitdlo tamaisa Gûtip sáimáunerata pê
ilángutdlugit.

uvdlume ũmativtínut iserniariartoĸ tusarparput
erĸigsisitsivdlune pisũngortitsivdlunilo aggersoĸ.

ãggerpordlo ãma **uvigssauvdlune**, pruvfîtíkut oĸause-
-rissaĸ erĸôrĸuvdlugo, oĸarmat: „Sîunip pania oĸarfigisiuk: ata, kúngivit ornigpâtit“ (Sagg. 9, 9). Gûtip ilagîgsai ássersũneĸarput Sîunip panianut, niviarsiamut Nâlagkap nuliagssânut, Nâlagkap pruvfîtíkut ima oĸartup: „uvavnut nulíssiúkumâr-
-pavkit ítuínartugssamik iluartumik ínardluitsumik uvavnut nulíssiúkumârpavkit, isumagssuinermik anga-
-jorĸautsernermigdlo. ilumôrtumik nulíssiúkumâr-
-pavkit uvavnut, tauvalo Nâlagaĸ ilisarísavat“ (Hús. 2, 21. 22). Sîunip panianut, tássa Gûtip ilagîgsortainut uvigssauvdlune aggerpoĸ Jîsuse, **Nâlagkap pivdluarĸussâ**; taimátaoĸ uvavtínut aggerpoĸ tarnivtínut uvigssauvdlune, ũmatâ asanermit kíssartoĸ, nuliagssaminut kipisavdlune; ĸanortoĸ ilisarilarput nâlagarput, uvigssarput asanartoĸ; ĸanilârdlune aggermat ersigissariaĸángi-
-laĸ uvavtínut; pîtsûnerussut nikanarnerussutdlo ingminut nulíssiúkumavai; ĸatángutiminik nuliag-
-ssaminigdlo táisavdlugit kángusúngilaĸ, sáimáunera atorumagpássuk. ĸanortoĸ pivdluarssusigssarput ilisarilarput, **Nâlagkap pivdluarĸussâta** uvdlume aggiússâ; Nâlagkap arĸa pigalugo aggermat, atâtame perĸussânik sujúnersûtânigdlo aggermat ilagsíngína-
-viángilarput ilâ? avdla pilerssârutigíngingmago, kisiáne ánangnigssarput, tarnivta pivdluarnigssât.

nalúngíkaluarpugut tarnivtínut akerartor-
-tup, tôrnârssûp kivfane ilagalugit avssiaĸutser-
-niarumârâ, ũmativtínut isertailiniardlugo **Nâlagkap pivdluarĸussâ**, uvdlume aggersoĸ; nalúngíkaluarpugut uvagut nangminek aserujassunut nungujassunutdlo nipíngassugut, pilianigdlo târtup pînik nãmagsitsi-
-ssartugut, uvagut nangmineĸ isertailiniarumârigput, tássa târtoĸ ĸaumassumit asanerugavtigo; taimáitoĸ, asassat ukorsê, tôrnârssûp avssiaĸutserniaraluarpane, uvagutdlũnît nangmineĸ avssiaĸutserniaraluaruvtíne, taimáitoĸ nâlagarput Jîsuse pivdluásavoĸ; mássa avssiaĸutsîniartut pivdlugit ima agdlagsimavoĸ: „pi-
-lerssârúmik pilerssâritse, uniúsavoĸ; oĸalũmik

oĸalugitse, atásángilaĸ; Gûte ilagigavtigo" (Is. 8, 10). Gûtip pivdluarĸussâ, tássa ánáussisserput ĸasuersârnaviángilaĸ, uningnaviángilaĸ kisiáne „kíngarssortine tamaisa isigkaminut tungmagagssá-ngortíkunigit" (Mat. 22, 44). ánáussissoĸ aggermat avdla pilerssârutiginago kisiáne ánangnigssarput, tarnivtalo pivdluarnigssât pilerssârutigalugo, ĸanilârdlunilo aggermat, erĸigsisíkumavdluta, pisũngortíkumavdlutalo aggermat: taimáitumik asassat ukorsê, uvdlume ũmativsínut iserniartoĸ avssiaĸutsikisarsiuk, isertailiniakisarsiuk, piumángíkisaritse; ilagsiniarsiungme tipaitsugdluse; mássa „ilagsissine nungutdlugit Gûtimut ĸitornarisínãngortípai, tássa atermi-nut ugpertut" (Juán. 1, 12). Gûtimut ĸitornarisínãngortíkumavâtigut, ajortip píssauneranit aniguisíkumavâtigut, tarnivta kíngarssortãnut sernigssorumavâtigut. — Nâlagaĸ uvdlume ũmativtínut iserniartoĸ ilumôrpoĸ, táussuma nakússagtíkumavâtigut, ajortumut sernigaluta isuanut agdlât, nâlagauvfingminutdlo ikiorumavâtigut. taimáitumik ilagsiuk, asassat nâlagtíka, uvdlume ilagsiuk nangânase; nâlagkavse pigiumavâse, uvigssaĸ nuliagssaminut kipisaĸaoĸ, pivdluartíkumavâse sule uvdlume. erĸaisiuk taimane ilángauserissumut oĸartoĸ: „Saggîusi-â, arĸarasuarit, igdlut uvdlume uníngavigísagavko" (Lúk. 19, 5). táussumalo arĸarasuardlune igdluminut isertíkâ tipaitsugdlune; taimailiortátaoĸ uvagut; arĸarasuarta ĸáĸamit makitássutsivta pianit, arĸarasuarta ĸáĸamit iluarssutsivta pianit, ĸáĸamit uterĩssutsivta pianit; arĸarasuarta nâlagkavtalo isigaisa sãnut patdlordluta, igdluvtínut ũmativtínutdlo iserĸuniardlugo; erĸigsisitdluta pisũngortitdlutalo iserfigiumârpâtigut tauva **Nâlagkap pivdluarĸussâta**, oĸarumârpordlo: uvdlume igdlo tamána ánássutigssarsivoĸ, uvdlume inuisa ũmatait ánássutigssarsíput. ilumut.

sapãme tikiutilerfìsa áipãne.

nâlagarput Jîsusi-â, ivdlit inungnik ta-
-manik ánáussissugssauvdlutitdlo ãma inungnik tamanik erĸartũssissugssaussutit, sâgfigalutit ĸínuvigâvtigit mãna: nãkigalutalo ikiortigut, tamâne nunamîtitdluta sângniarfiussunigdlo uvdloĸartitdluta ilingnut sârĸuvdluta iling-
-nĩtuarĸuvdlutalo, erserĸunata kángusorĸuna-
-talo kĩnavit sâne ĸaĸugo nâlangnartorssûv-
-dlutit tikiuterĸísaguvit. ilumut.

Lúk. 21, 25—36.

Kristusip tikiuterĸingnigssânik.

nâlagtíka ukorsê, Jîsuse Kristuse Gûtip ernituâ sujugdlermik nunamut pingmat, erĸũsimáput oĸaut-
-sit, Gûtip oĸauserissai pruvfìtip Saggariap ĸarnagut, imáitut: „takuvat, kúngivit ornigpâtit iluartup ajugaussup, ĸanilârdlunilo“ (Sagg. 9, 9). ĸanilâr-
-dlune nunamut pivoĸ taimane, mássa ingminik nikanarsardlune inúngorpoĸ, merdlertúngûvdlune sarĸúmerpoĸ tamâne nuname, ánáussissúngorumav-

-dlune inungnut támarsimassunut tamanut. áipag-
-ssânigdle nunamut tikiugpat, taimáisángilaĸ.
oĸautsitigut uvdlume isumasiugagssavtigut nang-
-mineĸ nalunaerfigâtigut tikiuterĸingnigssame
ĸanoĸ íssusigssânik, tupingnartorssuarnigdlo sujor-
-nagut sarĸúmísassunik.

I. **tupingnartut, Kristusip áipagssânik tikiutilersup nalunaerĸutigssai** ánáussissup oĸautigai oĸautsinik imáitunik: **nalunaerĸuteĸarumârpoĸ seĸinerme ĸáu-mámilo uvdlorissanilo, . . . imardlo magdlitdlo sujor-ssutdlarumârput, . . . ĸilaup pissaunere aulajumâr-put.** tamássáuput tupingnartut, silamiut ĸaĸugo malugissagssait, Kristuse áipagssânik tikiutilerpat. ĸilagdlo seĸinerdlo ĸáumatdło uvdlorissatdlo imavig-ssuardlo ilisimavavut ĸanoĸ- ítartut mãnákut. ĸilak ilãne nuiaĸángitsoĸ, atdlarnerínaussoĸ, ilãne nuiassoĸ; seĸineĸ uvdlut nungutdlugit nui-ssardlunilo tarritsartoĸ; ĸáumatdlo ĸáumatit nu-ngutdlugit avdlángortartoĸ, igdloĸalersardlunilo imigsissartoĸ, igdluerútardlunilo nungussartartoĸ takussáinarparput, uvdlorissatdlo únússat nungut-dlugit erssersartut ĸilak nuiaĸángíkângat. ãma imarssuaĸ ilisimavarse ĸanoĸ-ítoĸ; ilãne ĸatsungav-dlune manivfârigsartoĸ, ilãne anoreĸarângat ingiu-leĸartardlunilũnît aulassorssûssoĸ ĸagfiumissârtor-ssûssoĸ takussarparput. taimáitaraut tamáko tamar-mik mãnákut; ĸaĸugule nalunaerĸuteĸásáput silamiut mána tikitdlugo malugíngisainik. tamákulo tamaisa ilumut nagdliúkumârtut ugpererĸuvdlugit ánáussi-ssoĸ ima oĸarpoĸ: **ĸilagdlo nunalo nungúsáput, oĸaut-síkale nungúsángitdlat.** ugpíngitsut Gûtip oĸausînik asigínaissut ugperíngíkaluarpât tamána. ĸilak seĸi-nerdlo ĸáumatdlo uvdlorissatdlo imarssuardlo taku-ssáinaramíkik ukiut nungutdlugit taimaigínartut itsar-ssuardle uvdlordlo mána tikitdlugo, tamána pivdlugo ugperíngilait ĸaĸugo avdlángúsassut, nutânik nalu-naerĸuteĸásassut. mianerssorta, asassáka, táuko Gûtip oĸausînik asigínaissut ássigerĸunatigik. ánáussissup tamákuninga piumârtugssanik tamanik

oKarfigerêrpâtigut nagdliutínagit, táussuma tikiuter-Kingnigssânut pigínãngorsínaorKuvdluta.

II. **Kanordle íkumârnerpat inuit tupingnartut táu-kua nagdliútugssat nalàtigut inũsassut?** ardlaisa ug-píngitsut piumârtugssat táuko ánilârutigiumârpait, ardlaisale ugpertut tipaitsûtigísaváingôK. ugpíngit-sut KanoK-ísassut agdlautiginerarput ima: **nuname inuiaKatigît Kugsalavdlutigdlo ernumangãsassut, ... inuit tumángúsassut ersinermit nunamutdlo piumâr-tugssanik ilimasungnermit.** tamássáuput ugpíngit-sut, Gûtimik asigínaissut, Jîsusimut sângniarumá-ngitsut KaKugo misigissagssait. Jîsuse mãna Kanilârdlune ánáussissûvdlunilo ũmatimingnut iser-niartoK asigínardlugulo iserKúngínamíko, tamána pivdlugo táuna KaKugo nâlangnartorssûvdlune ti-kiuterKísassoK takuvdlugulo tugpatdliutigisínáungi-lât, ersigísavdlugule ánilârutigísavât. tamâne nuname sângniarfiussunik uvdloKartitdlutik oKautsit tusarnersut „Kristusimik sáningassulingmut ki-kiagtugaussumik“ (1 Kor. 1, 23) mamiatsautigi-gamíkik tusarumángilait, tusarumagaluardlugitdlũnît kigdlormuínaK atornerdlugpait; Jîsuse silamiut ánáussissât pivdlutigtaoK inúngortoK, pivdlutigtaoK ániartitauvdlunilo toKutitaussoK ilagsiumanago ing-mingnit ajagtorpât. taimáikamik ivna KaKugo pí-ssarssûvdlune tikiuterKísagpat tugpatdlersautigssaerú-kumârput, nikatdlordlutigdlo „KáKarssuarnut oKa-rumârput: matôrtigut, KáKánguanutdlo: nákarfigisi-gut“ (Hús. 10, 8). ugperdluartutdle, Gûtimut sáimáunartitaussut Kitornarititaussutdlo ernituânut Jîsusimut ugperdluaramik, Kristusip ánáussissimik asassamik tikiuterKingnigssâ ánilârutigísángilât, kipitsautigĩnardlugule erinigísavât. táuko pivdlugit tusarparput ánáussissoK oKartoK imána: **tamákule pilerpata ârdloritse, niarKusilo makitisigik, utertine-Karfigssarse Kanigdlingmat.** niarKuse makitísigik, taima ánáussissup ugpertine oKarfigai. ilivse er-sísángilase, tipaitsúsausile ánagfigssarse nagdliuti-lermat. ugpíngitsut, aulajaitsumik tunârissaKángit-

-sut, mássa nunap pînik nungujassunik kisiáne tunârissaĸartut, nikatdlordlutigdlo ĸernualásáput; ugpertutdle taimáisángitdlat; Kristusíkut sáimar-sagaussumik Gûteĸaramik, „ánorássatigdlo error-simavdlugitdlo ĸáumarsaramíkik savârĸap auanik“ (sarĸúm. 7, 14), taimaingmat tugpatdlerdlutik oĸar-sínáuput sôrdlo tugsiautit ilãne agdlagsimassoĸ: „Gûte tássa ĸimâvfigput píssauterput, angnikit-dliornartúkut ikiuissartoĸ misiligauvdluartoĸ. ta-mána pivdlugo ersísángilagut nuna avdlángoraluar-patdlũnît, ĸáĸarssuitdlo aulaleraluarpata imarssuit ĸiterpiãne; maligssue igtugtorssûvdlutik ĸagfiumi-ssâraluarpata, ĸáĸarssuit sajugtitdlugit inertigag-ssáungíneranit.“ (tugs. 46, 2. 3. 4). — suvdlutingme ugpertut Jîsusimik asangnigtut táussuma tikiúnig-ssâ sujôragísanerpât? ajornaĸaoĸ; ũmatimíkut kipi-sangârdlutik erinigĩnarpât táuna asassartik sakímeri-ssartik tikiúsassoĸ. Jîsuse oĸarmat: „ilumut aggerasuarpunga“ (sarĸ. 22, 20.), akiniardlugo ĸi-lanârdlutik tordlulassarput táuko: „ĸâ, ĸaivdlutíme, Nâlagaĸ Jîsusi-â. anerneĸ nuliagssardlo-imáipoĸ: ilagîgsai ugperdluartut-oĸarput: ĸarrît. tamatu-míngalo tusartoĸ oĸarile: ĸaivdlutíme“ (sarĸ. 22, 17.).

asassáka ukorsê, ĸanoĸ íkumârnerpugut, tuping-nartut táuko ánáussissup oĸautigissai nagdliúsa-galuarpata uvagut sule tamâne nuname inûtitdluta? ĸanoĸ íkumârnerpugut tauva? ánilârdlutalũnît tipaitsugdlutalũnît piumârtugssat táuko nagdliutiler-sut angumeriumârnerpavut? tusarniartigo ánáussi-ssoĸ, táussuma oĸautsinik kivdlingnartunik ajoĸer-sorpâtigut:

III. **ĸanoĸ iliúsassugut, ingmivtinik sagdloĸitarĸu-nata ilimagingisavtigutdlo ĸaníngarĸunata Nâlagkap uvdlugssânut.**

oĸarpoĸ imána: **mianerssoritsile ũmatise naner-torterĸunagit putumanermut imerajungnermutdlo inûneruvdlo matuma pinik isumanerdlungnermut; uvdlup táussuma tássángáinaĸ tikeĸinâvse; nigatut**

nagdliúkumârmat tamanut nunap tamarme ĸâne inekartunut. mianerssorĸuvâtigut, nunap pînut aserujassunut ungavatdlârĸunata. tamâne nunamîtit-dluta tamavta nunap pînik pássútagagssaĸaraluar-pugut; timeĸaravta nunamiussumik, nerissagssamik imigagssamigdlo atissagssanigdlo nunap pînik pi-ssariaĸaravta, tamána pivdlugo tamavta nunap pînik nalingínarnik timivta ajorssautigissainik su-liaĸartuínásaugut; tamána nalunángilaĸ. kisiáne matumínga ánáussissup inerterdlutalo mianerssorĸu-vâtigut, nunap pê piniagagssavut pássútagagssavut-dlo angneruterĸunatigik Gûtimit ûmassumit ánáu-ssissivtínitdlo, Gûtigerĸunatigik, taimailiorĸunata sôrdlo inuit ivko nunap pînik timimigdlo kajungeri-ssapiluinik isumaĸáinartut itsarssuaĸ Nûap uvdluine inûssut. sujôrasautigísavavut Jîsusip oĸausê imáitut: „sôrdlule Nûa inûtitdlugo ítoĸ, taimátaoĸ íkumârpoĸ inûp ernerata tikiuvfigssâne. sôrdlume uvdlune táukunane ulerssûp sujornagut iliortut, nerivdlutigdlo imerdlutigdlo nuliardlutigdlo uvinig-dlutigdlo, uvdloĸ táuna tikitdlugo Nûap umiarssuar-mut iserfia, misiginatigdlo, kisiáne ulerssuaĸ nag-dliungmat tamaisa pîardlugit: taimátaoĸ íkumârpoĸ inûp ernerata tikiuvfigssâne“ (Mat. 24, 37—39.).

oĸautsit isumasiugagssavta naggatâtigut ánáu-ssissup oĸaorĸigsârpâtigut imáitumik: **taimáitumik erĸumagitse, nungutdlugitdlo tugsiaritse, tamá-kuninga piumârtugssanik tamanik ĸimarrati-gingnigtugssauterĸuvdluse, inûvdlo ernerata sâne ĸeĸartuartugssauterĸuvdluse.** asassáka, tusarpase ánáussissup oĸausê imáitut: „erĸumagitse, nungut-dlugitdlo tugsiaritse.“ ersinartut táuko nagdliútug-ssat ĸimarratigiumaguvtigik, soraerata erĸumav-dlutalo tugsiartásaugut, sôrdlo ãma ánáussissup perĸuvâtigut oĸarame: „erĸumaniardlusilo tugsiaritse, ússernartumut perĸunase. anerneĸ pilerigaluarpoĸ uvinigdle sángĩpoĸ“ (Mat. 26, 41.). taimaingmat, asassáka, ũmativsigut ilungersordluse isuma-ĸartuse tarnise ánarĸuvdlugit, ilivsilo sule tamássa

avĸusinermik inûnartumut sangmissumik aperĸuti-
-gingníngitsuse, tamavse ĸínuvigâvse imáitumik:
Jîsuse ánáussisserse sâgfiginiarsiuk. Paulusisut
„Kristuse pivdlugo inániarpavse: Gûtimut sáimáu-
-narterĸugitse“ (2 Kor. 5, 20.). Kristusimutdlo
ugpertúngorsimaguvse, tauva saĸivdluarniaritsísaoĸ
„Kristusip pigissaisut, táukua uvinigtik sáninga-
-ssulingmut ivertítarât, igdligugssusîlo pileríssusîlo
táputdlugit“ (Gal. 5, 24.). tamavtame orningniar-
-tigo Jîsuse ánáussissigssatuarput; ugperdluarníkut-
-dlo pigileruvtigo, tauva erdligingârdlugulo ungagalu-
-gulo iperarnavêrsigo, Juánasip oĸausê erĸaimá-
-tuínardlugit: „ĸitornánguáka, táussumanītuaritse,
sujôrarĸunata ersserpat, táussumángalo pakatsisar-
-neĸarĸunata tikiuvfigssâne.“ (1 Júan. 2, 28.)
ilumut.

sapãme tikiutilerfìsa pingajuáne.

Nâlagaĸ Jîsuse Kristusi-â, ivdlĩnaĸ ánáu-ssissigâvtigit katsorsaissigalutitdlo pivdluartit-sissigalutitdlo. ĸínuvigâvtigit, ikiortigut ili-sarivdluarĸuvdlutit, ilingnik ilisarssineĸ, iling-nutdlo ugperneĸ ilingnigdlo pigingningneĸ tássaungmat inũssut pivdluautdlo. ĸínuvigâvti-git nagdligtordlutalo sáimáuningnik ilagsí-ssutsingnigdlo misigitítigut; ĸanoĸ iliornig-ssatit sáimáunerit nãmagsiniákit tamavtínut, pigínãngorserdluta nuánarissangnik, ilasiarisí-naorĸuvdluta nâlagauvfingnut nâgssáungitsu-mut, tagpavanilo ánagtitat ilagalugit soraera-ta ĸutsavigerĸuvdlutigit. ilumut.

Mat. 11, 2—10.

asassáka, mãnákut inûvugut nagdliútume pi-ssarialingme, uvdlut ánáussissup inúngoriartorfê a-toravtigik, uvdlut tikiutilerfînik taineĸartartut. nag-dliútúkut tamatumûna ánáussissivta ornigpâtigut oĸautsimigut anernermigutdlo, oĸalugfigalutalo:

„avdlamik isumatâritse, ĸilangmiup nâlagauvfia ĸa-nigdlingmat“ (Mat. 3, 2). uvagutdlo, táussuma ilagîgsortaisa, kajumigsainera tusaravtigo nâlagdluá-savarput; ilisariniásavarpúme, nâlagkavta Gûtivta orningmatigut erĸigsinartulingnik erĸarsauteĸar-dlune, mássa pigssaĸartíkumavâtigut inúngorssutsime pivdluarnartuinik nungusuitsunik. taimáitunigdle pivdluautinik ilangersíneĸarĸuvdluta, tusardlugitdlo isumasiorniásavavut ánáussissup oĸausê Juánasip ajoĸersugainut, tupingnartulissaminik oĸalugfiging-magit, tássánga ilisimalerĸuvdlugit ínugtane Nâ-lagkap mãna sáimáungârdlugit ornigsimagai.

oĸautsitigut isumasiugagssavtigut Jîsuse tusar-parput Juánasip ajoĸersugainut oĸartoĸ imána: **tagpîtsut tagpigsíput, tusiagtut pisugput, pupigsut pupê-rúput, tusilartut tusarput, toĸungassut makíput.** oĸaut-sitigut tamákunatigut Israîlíkut taimane inûssut nalunaerfigineĸarput nâlagkamingnit píngortitsissi-mingnit tikerârfigineĸarsimassut, mássa Jîsusip tu-pingnartulissainit tamákunánga ilisarilísagât ánáu-ssissugssaĸ itsarssuaĸ únersûtigissaĸ tikiungmat. tikiútugssaĸ pivdlugo pruvfîte Isaia ima agdlagpoĸ: „tauva uisitáusáput tagpîtsut issait, tusilartutdlo siu-tait angmarneĸarumârput; tauva tusiagtut pigsig-kumârput tugtutut, oĸajuitsutdlo oĸât ĸĩmagtása-voĸ“ (Is. 35, 5. 6.). Isaiap oĸausê tamáko Jûtit taimane inûssut takuvait erĸûtilersut, ánáussissoĸ takussaramíko taimatut tupingnartulissartoĸ inungnut nalingínarnik nápautilingnut, taimailiorneranitdlo ilisarigínauvât táunaussoĸ Gûtip itsarssuaĸ únersû-tigissâ, táunaussordlo ánáussissugssaĸ, táussuma inúngordlunilo tikerârfigigâtik. ilaisa ilumut ilisa-rilerpãtaoĸ táunaussoĸ, ugperfigalugulo ilagsivât; ilaisale amerdlanerit Gûtip tuníssutâ pivdluarnangâr-toĸ tamána ilisaríngilât, ũmatimíkutdlo ilagsíngína-míko tarnimik nápautigissainik pîaivfigerĸuvdlutik, tássa ajortimingnik katsorsarneĸángitdlat.

uvagutdle, asassáka, ĸanoĸ ínerpugut? uvagútaoĸ tusartarpavut Jîsusip tupingnartulissai náparsima-

-ssunut nalingínarnut, tusartarpavut tagpîtsut tág-
-pigsisitaussartut, tusiagtutdlo pisugtitaussartut, pu-
-pigsut pupêrutitaussartut, tusilartut tusartitaussar-
-tut, toĸungassut makititaussartut, ánáussissup
oĸausiata píssauneranik ũmatimíkut súnîvigineĸa-
-rângamik. tamavtalo ingmíkut Jîsuse ajugaĸá-
-ngitsûssoĸ katsorsaissûssordlo ũmativtigut misigí-
-savarput, mássa náparsimassut taivko nalingínarnik
nápautigdlit migssiliûtáuput uvavtínut tamavtínut,
uvagútaoĸ tamavta ũmativtigut náparsimaĸigavta;
anernivtigutdle tagpîtsûgavta, nápautivta angíssusi-
-ánik sujúneĸángilagut. anernermitdle ivdlernartu-
-mit ĸáumarsarneĸaruvta kisiáne, aitsât tauva ĸanoĸ
íssuserput nagdlingnangârtoĸ ilisarilísavarput imái-
-toĸ: ajorsínaravta ingmivtínitdlo ajúngitsoĸángínavta
súnguamigdlũnît; misigísaugut tusiagtûvdlutalo sángît-
-sûvdlutalo eĸiasugtûvdlutalo ajúngitsuliornermut ka-
-jumîtsorssûgavta, ínardlungârdlutalo píssauneĸángit-
-dluínaravta Gûtip avĸutigerĸussai atúsavdlugit. —
ilumut, taimáipugut, asassáka, tarnivta pupiánik,
tássa ajortivtínik, katsorsarneĸángíkatdlartitdluta,
Kristusip auanik ajorungnaersíneĸángíkatdlartitdlu-
-ta; Jîsusile katsorsaisserput sâgfigalugo ugperfigi-
-guvtigo, anernivta tusilarssusiánit ánáuneĸásaugut,
siutivut angmarneĸásangmata Gûtip oĸausê píkunar-
-tugdlit tusardluarĸuvdlugit; tarnivutdlo ajortune
toĸungassut itersarneĸásáput tauva siningmingnit a-
-jortip pianit, ũmardlutigdlo toĸussunit makísáput
nûgtíneĸásavdlutigdlo inûnertâmut Gûtimit pissumut.
ata, asassáka, taima iluarsarneĸásaugut Gûtip oĸau-
-sîsa Jîsusivdlo piniússinerisa píkunarneratigut, tai-
-maitdlutalo Gûte ánáussisserput katsorsaisserput-
-dlo ilisarísavarput; taimáitúngorĸuvdluta tássauvoĸ
Jîsusip ĸilanârissâ. tamána pivdlugo ornigdlutalo
najortuínarpâtigut oĸautsimigut anernermigutdlo,
taima iliorfigiumagamisigut sôrdlo taivko nalingínar-
-nik nápautigdlit iliorfigisimagine. taimaingmat, asa-
-ssáka, pîtsũssuserput ajortiliússuserputdlo misiga-
-lugit ilagsiniartigo ánáussissoĸ ũmativtínut agger-

-soĸ; tusardlugitdlo tarĸamunga torĸorniartigik o-ĸautsit tusarnersut, tamákunínga tusardlersarpâtigut, sôrdlo nangmineĸ oĸartoĸ oĸautsimigut isumasiugag-ssavtigut; mássa atuaivugut imáitumik: **pîtsut îvangkîliumik oĸalugfiginekarput.**

îvangkîlio, tássa: „oĸáussut tusarnersoĸ“, oĸáu-ssutigineĸásavoĸ pîtsunut akîtsugarpagssualingnut, ajortilingnut. pîtsut tusardlerumavai ánáussissup imáitumik: „aserorsimassunik ũmatigdlit katsorsaru-magamigit, parnaerússivingmĩtutdlo anisíkumavdlugit, ajortip tôrnârssûvdlo ĸilerssugai ĸilerutaiarumagami-git, tagpîtsutdlo tagpigsisíkumavdlugitdlo ĸáumarsa-rumagamigit, nâgdliugtutdlo nâgdliugkungnaerĸuv-dlugit kivfaujungnaersíkumagamigit ajortimut, nápar-simassutdlo katsorsarumavdlugíngôĸ“ (Is. 61, 1. 42,7.). mássame, ajulersut, nâgdliugtut ajortitigdlo pivdlu-git aliasugtut pingârdlugit ingminut ĸaerĸussarpai oĸalugfigissardlugit: „ornigsinga tamavse erdloĸissuse nanertugaussusilo, ĸasuersísavavse“ (Mat. 11, 28.). kíkutdlũnît, ajulersarnerussut ajornerussutdlo „uvav-nut pissut silamut ajagtúsángiláka“ (Juán. 6, 37); inuitdlo tamaisa agdlât pivai oĸarame: „ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimáput“ (Lúk. 14, 17.). tamar-mingme Kristusip ánáussineranik pigssaĸartug-ssáuput, tamarmingme isumákêrfigineĸarsínáuput ajortainik, ĸitornángorsínauvdlutigdlo Gûtimut, inû-nermutdlo nâgssáungitsumut pissugssángorsínauv-dlutik Kristusip aua pivdlugo, „táuna ingmi-nik túniungmat tamarmik utertitáussutigssãnik“ (1. Tim. 2, 6.).

asassáka, tamássa îvangkîlio, oĸáussut tusar-nersoĸ silarssuarme tamarme oĸautigineĸásassoĸ. ánáussissoĸ ĸujanangârsile nâgssáungitsumik, sáimáu-neragut uvagútaoĸ oĸautsinik tamákunínga tusartí-neĸartaravta ĸangale uvdlordlo mána tikitdlugo. ĸujaniardlutalo tugsiartarpugut ima: „oĸautsit tusar-neĸissut — Jîsuse inúŋgormat, — inuit támarsima-ssut — aungminik ánautdlugit. — ĸanortoĸ tamar-

-ssuarmík — mãna atordluarpássuk — inungnik sáimáussissoĸ, — nâgdliungnartumut pissoĸ, — ajor-tivtínik pîaissoĸ, — pisitaussoĸ toĸumut.“ ĸanortoĸ ĸujanaĸissoĸ támána tamavtíne erĸarsautigineĸar-dle. ĸanortoĸ ũmámiugilarput, ĸanoĸ agtigissumik Jîsusip asagâtigut, ĸanoĸ nãkingnigtigissumik ĸanor-dlo angajorĸautsersigissumik ánáussissoĸartugut, táussuma oĸautsinik taima tugpatdlernartigissunik tusardlersarpâtigut, ilangîsíkumavdlutalo tamákuní-nga oĸautigissaminik tamanik. ímaĸa ilivse tamavse tamákunínga tusartuse ĸujássutiginiardlugitdlo ator-dluarniarsigik tarnivse ajorungnaersautigssãnik. uv-dlune tamákunane sáimáussingârdlune ánáussissûv-dlunilo orningmase, ilagsiniarsiuk tauva ĸĩmasug-dluse, îvangkîliup píkunarneranik misigitíkumang-mase. ũmámiuginiarsiuk inúngormat pivdluse, pivdlusilo toĸungmat; ũmativsínut makitanavêrsau-tigalugo ĸujássutiginiarsiuk. nagdliútúkut tamatu-mûna takordlôrdluarsiuk nikanarssusiagut, táuna Gûtiussoĸ inúngortoĸ pîtsoĸ, angutdlo ánialik aulik, nuánaralugulo sakímeriniarsiuk avdlanit tamanit, ilivsínútaoĸ erĸôrĸuvdlugit Jîsusip oĸausê isumasiu-gagssavtíne agdlagsimassut imáitut: **pivdluarpoĸ uvavnik mamiatsángitsoĸ.**

taima oĸarpoĸ mianerssorĸujumavdluta, táu-ssumínga mamiatsarĸunata nikanarssusia pivdlugo. nikanarssusiagut aitsât angnerutísavarput, pîtsungâr-dlune nâlungiángordlunilo tamaunga nunamut ping-mat, takuvsunaĸalune ániangârtitdlune auligssûv-dlunilo ikiligssûgínarmat, sáningassulingmilo toĸo atormago: taimáissusiagut pínernerutísavarput av-dlanit tamanit, oĸautsivtigutdlo saĸivdluarssutsivti-gutdlo ĸanordlo-iliornivtigut tamavtigut malung-narsísaugut Jîsusip maligtaisut ilumôrtutut; igtô-rutiginagulo oĸautigísavarput inoĸativtínútaoĸ táuna ánáussisserput asanerussarput. — ingmivtínit tai-mailiorneĸ ajoraluarpugut; ánáussissuvdle ikioriar-torpâtigut píssagtitdlutalo, nangmineĸ pigínãngor-sarumavâtigut, taimáitúngorĸuvdluta.

taimaingmat, asassáka, sâgfigalugulo ilungersor-
-dluse ĸínuvigisiuk, nagdligtorĸuvdluse ũmatisilo
iluarsarĸuvdlugit inigssángorterĸuvdlugitdlo ingmi-
-nut; ĸínuvigisiuk ĸáumarsarĸuvdluse misigiterĸuv-
-dlusilo tarnivse nápautigissãnik, tássa ajortivsínik,
tamákuníngalo isumákêrfigerĸuvdluse; taimaisiv-
-dlusilo ilángailerĸuvdluse piniússinerinik tamanik.
taimailioruvse, misigísavarse tauva Nâlagaĸ, ĸanoĸ
agtigissumik ilagsissûngmat ajortilingnut pîtsunut
náparsimassutut ítunut táussumúngale ajorungnaer-
-ĸussunut; soraerasilo ĸutsavigiumârparse ánáung-
-mase, ornigtáinardlusilo katsorsariartuínarmase uv-
-dlut nungutdlugit; pakatsivdlusilo tipaitsugdlusilo
oĸarumârpuse: tagpĩkaluardlunga tagpigsivunga; par-
-naerússaugaluardlunga aniguisitauvunga; ajortivne
toĸungassûgaluardlungalo ũmartitauvunga; taimai-
-lisitauvdlungalo táussumánga ánáussissivnit avig-
-sârtíneĸásángilanga súkutdlũnît; táussumane nag-
-dligtortivne nanissigama ánássúmik tugpatdlersáu-
-migdlo erĸigsinermigdlo. táuna kivfartorfigiuma-
-vara, asajumavdlugulo inûniarfigiumavara sáimáune-
-ragut; toĸúsagumalo angerdlarfigiumavara; tagpa-
-vungalo apûtdlunga kînâ takúsaguvko, tauva nâg-
-ssáungitsumik ĸutsavigalugulo únersiutigiumavara
nãkigingârdlunga ánáungmanga. ilumut.

sapãme tikiutilerfîsa sisamãne.

Nâlagarput Jîsuse Kristusi-â,

tipaitsûtigissáinarpavkit — tarnivnik asang-nigtutit, — ũmativnik ornigtarpavkit, — ũmatingnut pĩnarpunga: — alianartut pêrput tauva, — asássusek ũmatingnĩtok — misi-giguvko iluvne; — tauva sôrdlo kilangmĩ-punga. — kiname tipaitsúsángila, — ilingnit pigssarsigune? — ilumut.

Fil. 4, 4—7.

tipaitsugtuínaritse Nâlagkame, ãmalo okarpu-nga: tipaitsugitse. kanilârssuserse malungnarsile inungnut tamanut. Nâlagak kanigpok. sûtdlũnît pivdlugit isumanerdlungnavêritse, nungutdlugitdle kigsautigissase Gûtimut nalunaersigik tugsiardluse kinuvdlusilo kujavdlusilo. erkigsineruvdlo Gûtimit pissup sianinernit tamanit angnerungârtup ũmatise erkarsautisilo sernigísavai Kristuse-Jîsusime. —

tipaitsugtuínaritse Nâlagkame, ãmalo okarpunga: tipaitsugitse — taima apustile Pauluse agdlagpok ila-

-gîgsunut Filípimĩtunut. táukule kisîsa píngilai taima agdlagkame, anernek ivdlernartok súnîssiga--lugo Jîsusip ilagîgsai tamaisa pivai, ugpertut ta--mardluínaisa pivai sumilũnît ítut, kangalũnît inûsi--massut kakugulũnît inũsassut. uvagútaok, asa--ssáka nâlagtíka, Jîsusip ilagîgsaisa ilagâtigut, Jîsusip tokuanut ilángutitdluta kuisimagavta kristu--miunigdlo taissaravta, tamána pivdlugo uvavtínútaok okautsit táuko tusagkavut pissugssáuput ilagsissag--ssauvdlutigdlo. kristumiut Paulusip pivai agdlag--kame: **tipaitsugtuínaritse Nâlagkame, ãmalo okarpunga: tipaitsugitse.** inuitdle tipaitsungnermut inátariakar--dlutigdlo kajumigsariakarnerpat? inuit nangminek kajumigdlutik sapíngisamingnik tipaitsûtigssarsior--taríngínerpat tamâne nuname? suna pivdlugo tauva inátariakardlutigdlo kajumigsariakarnerpat taimai--liornermut? asassáka, inuit amerdlanerssait tipait--sûtigssarsiortáinaraluarput, kisiáne tipaitsûtáungit--sunik; nuánârutigssarsiortáinaraluarput, nuánâru--taúngitsunigdle; iluaitsumik tipaitsungniararaut. taimáitut kajumigsartariakángitdlat, tôrnârssûp inuit tarnainik aserorsaissup íngilîsalo nãmagtumik ka--jumigsartarmatigik, tôrnârssûp ungôrmagitdlusôk tipaitsûtaussanut aserornartunut. — kavsêrssuit nunap pîsigut inûvdluarângamik, kagssimiuâkatigîgdlutigdlo okalualâkatigîgkângamik, kitigdlutigdlo ikagdlutigdlo tivsisâkatáukângamik isumakartarput tipaitsugtûso--ralutik. kavsêrssuit okautsinik kángunartunik maujungnartunigdlo okalokatigîgkângamik timimig--dlo igdligugssusipilue kajungerissapiluilo nãmagsi--ssarângamíkik, inokatitigdlũnît mitagtardlugit ig--dlautigissarângamíkik taimailiornertik tipaitsûtautí--pât. taimailiortut ilumut tipaitsungnerpat? nâgga, tipaitsúngitdlat; kãmíkut tipaitsugtûssâraluarput ilumíkutdle aliatsagdlutik sujôratsagdlutigdlo erkig--sivigssakángitdlat, mássa agdlagsimavok: „iluait--sunut erkigsivigssakángilak, okarpok Gûtiga" (Is. 57, 21). ilisimajumaguvsigigdlo iluaitsut tipait--sûtausorissait, sûssut tauva nalunaerfigísavavse: tássa

iluaitsut tipaitsûtausorissait tamarmik narajáináuput neĸitáinauvdlutigdlo, táuko tôrnârssûp atortarai inuit tarnait akisûmik pisiarineĸartut piniarumavdlugit aserorumavdlugitdlo, sôrdlo teriangniat aulisagkat-dlo piniartarait. ĸanortoĸ nagdlingnangârtuse kigdlormut tipaitsûtigssarsiorniartuse. tamavsi-â, ĸanortoĸ tipaitsûtausorissase ilisarisigik tipaitsûtáu-ngitsut. avdlamik tipaitsûtigssarsiorniaritse iluar-tumik Gûtip tipaitsûtigerĸussânik. erĸaimátuí-narsigik oĸautsit sujôranangârtut ilungersornangâr-tutdlo imáitut: „erĸanaĸ ilivse mãna igdlartuse, aliasugdlusilo ĸiajumâravse“ (Lúk. 6, 25). erĸai-niarsiugdlo angut pisôrssuaĸ ivna, pínersunik erdling-nartunigdlo atissalik, táuna uvdlut nungutdlugit inûvdluardlunilo tipaitsugtuínartoĸ, mássa tamânî-titdlune. nunale tamána ĸimagkamiuk, tauva ãma inûvdluarfingmut tipaitsungnartumut pinerpa? nâgga, ániartitsivigssuarmut nâgdliungnartorssuarmut ikumassorssuarmut pisitauvoĸ, tássane aniguiv-feĸaranilo tumánguersautigssaĸángilaĸ mikissúngua-migdlũnît nâme. uvagut, ukorsî-â, avdlamik pine-ĸarumârnerpugut ĸaĸugo, nunamĩnivtíne kigdlormut tipaitsungniartuínaruvta? nâgga. tamána pivdlugo, asassat ukorsê, avdlamik tipaitsûtigssarsiorniarta upínerssuarmut nâgdliungârnermutdlo mumísángit-sumik. tipaitsungnermut taimáitumut Paulusip kajumigsarpâtigut agdlagkame: **tipaitsugtuínaritse Nâ-lagkame, ãmalo oĸarpunga: tipaitsugitse.** —

Nâlagkame tipaitsúsaugut, ánáussissivtíne ti-paitsúsaugut, táunalo tipaitsûtiginiásavarput pîlo tamaisa táputdlugit, sôrdlo tugsiartartugut: Nâlagaĸ tipaitsûtiginiarsiuk, — tássa nakússautiginiarsiuk; mãna najorpâse ikíngutivse, — erĸigsinerminik tuni-ngârpâse. — kíkutdlo taima Nâlagkame tipaitsug-tuínarsínáupat? kristumiut, Jîsusimut sâgsimassut, ánáussissimingnut ugpertúngorsimassut taússumú-ngalo inûniartut, tássa Gûtip ĸitornarsiai taimáisí-náuput. Nâlagkame tipaitsugtuínarumaguvta, tau-va perĸârdluta Nâlagkamut túniutísaugut, Gûtimut

ĸitornángúsaugut ugperníkut ánáussissivtínut, mássa ugpertut sâgsimassut, ĸilangmut ingerdlassut kisîsa Paulusip tipaitsungnermut iluartumut kajumigsar-niarpai. — kisiáne tipaitsûtigssaĸardluarnerpa ug-pertunut, nunap pînik aserujassunik tipaitsûtigssar-siúsángínamik? ilame peĸardluaĸaoĸ. tipaitsúsaugut Gûtip asangârdlutalo nagdligtormatigut, ernituami-nigdlo tunivdluta ánaorĸungmatigut táussumúnga. tipaitsúsaugut ánáussissoĸ pivdluta nunamut nâg-dliungnartulingmut pingmat uvavtitut inúngordlune; tipaitsúsaugut inûnermigut ániamigutdlo toĸumigut-dlo ánaungmatigut nâgssáungitsumigdlo inûnigssamik piniutdluta. tipaitsúsaugut ánáussissup ajortuliavut tamaisa sivnerdluta ániautigalugitdlo toĸússutiging-magit, pitdlagagssaujungnaersínaorĸuvdluta, Gûti-mutdlo sáimáunartitagssángorsínaorĸuvdluta; tipait-súsaugut ativut ĸilangme agdlagsimangmata ánáu-ssissivta auanik, Gûtimutdlo ĸitornarititaugavta táunalo atâtagisínaugavtigo. tipaitsúsaugut ánáu-ssissup najortuínarmatigut, igdlersordlutalo tasí-ssersûngmatigut matumanĩnivtigut navianartulig-ssuákut, isertísangmatigutdlo tipaitsugfigssârssuami-nut alianaitsumut. tipaitsúsaugut ánáussissoĸaravta ilumôrdluínartumik, nãkingnigtumik, asangningâr-tumik, tôrnârssungmit toĸumitdlo ajortimitdlo ánagtitsigínaussumik. tipaitsugdluta Mâriatut ĸĩ-magtásaugut oĸardluta: „anernera nuánârpoĸ Gû-time ánáussissivne“ (Lúk. 1, 47). tipaitsungneĸ tamána piniarniartigo; anerneĸ ivdlernartoĸ iki-ortigalugo tipaitsûtiginiartigo Gûte ánáussisserput; táussumûna ilumut tipaitsugtuínarsínauvugut ĸanoĸ ítunigdlũnît nâpitaĸarângavta inûnivtíne; tipaitsung-nerdlo tamána soráisanane tamarmiúsavoĸ. —

atuagkavtigut inánеĸarpugut ãma imáitumik: **ĸanilârssuserse malungnarsile inungnut tamanut.** asa-ssáka ukorsê, ánáussissoĸ ingminik pivdlune oĸar-poĸ: „uvanga ĸanilârpunga ũmativkutdlo makita-juípunga“ (Mat. 11, 29). taimainiásápútaoĸ táu-ssumínga malingnauniartut tamarmik. ũmativtigut

ĸanilârniásaugut Nâlagkap sâne, ĸanilârniásaugútaoĸ inoĸativtínut. píssuteĸángínerpugut ĸanilârnermut? ukorsê, sáimáunĩnarmit ánagtitauvugut pisiarissauv--dlutalo; sáimáunĩnarmit ánáussissup nagdligtor--dlutalo ilagsivâtigut; sáimáunĩnarmit isumákêrfigâ--tigut támartarnivtínik ajortulissavtínigdlo kisigssáu--ngitsunik; uvdlutdlo nungutdlugit nâlagarput ĸínu--vigissariaĸarpoĸ nãkigerĸuvdluta pinerdlungnivtínig--dlo isumákêrfigerĸuvdluta kamajuivfigerĸuvdlutalo. táussumalo isumákêrfigissarpâtigut perĸigsimivdluta aliasugdlutalo ĸínuvigissarângavtíne, ilisimagamisigut ajuliutiligssûgínartugut, nâlagserîtsumigdlo nikat--dlortumigdlo ũmateĸartugut. kisiáne, ukorsî-â, uva--gut uvdlut nungutdlugit nãkigissariaĸardlutalo isu--mákêrfigissariaĸartugut, taimátaoĸ iliúsaugut inoĸa--tivtínut; isumákêrfigissásavavut uvavtínut pitdlagag--ssautíkaluartut, kamajuivfigalugitdlo inugsiarnerfigí--savavut. — isumaitsut sorĸusaitsutdlo iluaitsuliortut--dlo sukangnersumik oĸáutariaĸaraluarput avorĸâri--ssariaĸardlutigdlo, akiniarnavêrdlugitdle ĸíngarísá--ngilavut, „mássa inuit támartarnerinik isumákêrfigí--ngíkuvtigik isumákêrfigineĸásângilagútaoĸ piner--dlungnerpagssuavtínik“ (Mat. 6, 15). tamánalo piv--dlugo Paulusip ugpertut ima oĸaorĸigsârpai: „ajú--ngitsumik iliorfigeĸatigîgitse, isumagssuigajugdlusilo, isumákêrfigeĸatigîgdlusilo, sôrdlo Gûtip isumákêr--figigâse Kristusíkut“ (Evf. 4, 32). mianerssúsaugut, nâlagtíka, ássigerĸunatigo kivfapiluk ivna ũmámigut ima isumalersoĸ: nâlagara tikiúnaviángíkatdlarpoĸ; kivfaĸatinilo tauva angutauserfigalugit unatalerai nãkigtaitsumik iliorfigalugit, nangminerdle neriv--dlunilo imerdlunilo putumalersoĸ. kivfavdle táu--ssuma nâlagâ tikiúsavorôĸ uvdlorme táussuma ili--magíngisâne; pitdlásavâ tauva, ugpíngitsunutdlo ila--gititdlugo akiniásavâ. — imánalo tordlulavfigine--ĸarpugut uvagut: **Nâlagaĸ ĸanigpoĸ.** tamavta ilima--gíngisavtigut tikiúsangmat, taimáitumik pissarêrsar--niarta tikiuvfigssânut; uvdlugssaĸartitdlutalo inat--sit angneĸ nãmagsiniartigo, inatsit asangningner-

-mik, ánáussissoĸ iliniarfigalugo oĸausialo malingniar--dlugo imáitoĸ: „inungnut ĸanordlũnît iliorfigerĸu--guvse ilivsísaoĸ taimatut iliorfigisigik“ (Mat. 7, 12).

ãma inánеĸarpugut imáitumik: **sûtdlũnît pivdlu--git isumanerdlungnavêritse, nungutdlugitdle kigsautigi--ssase Gûtimut nalunaersigik tugsiardluse ĸinuvdlusilo ĸujavdlusilo.** — asassat nâlagtíka, ilivse kuisimassuse ilisimavuse Gûtip píngortíkâse, Gûtip pilersorâse inûtigssavsínik timivsilo tarnivsilo pigssainik tama--nik; ilivse ilisimavuse pigssaĸarnaviángitsuse kisi--áne Gûtip piniarnerse pivdluartíkângago. misigísa--gigput pisôrssuarmik píssauniligssuarmigdlo atâtaĸa--ravta; táussuma isumagissarmatigut timivta tarniv--talo pissariaĸautigssainik tamanik; taimáitumik uvagut nunap perujue pivdlugit isumanerdlúsángila--gut Gûteĸángitsutut isumagssorneĸángitsutut. táu--ssumame ássigĩngitsumik pigssaĸartítarpâtigut, ilãne pigssaĸangârtitdluta ilãnilo ajorssakánersitdluta, má--ssa taimailiortarpoĸ tarnivta pivdluarnigssât piv--dlugo. uvagutdlo sapíngisavtínik piniásaugut suli--ssardlutalo, taima perĸuneĸaravta, kisiáne Gûtimik nalussutut isumanerdlúsángilagut, kigsautigissavutdle tamaisa Gûtimut nalunaerniásavavut iluarĩnardlugulo ĸanordlũnît táussuma nagdliutitsivigissarâtigut, nu--ngutdlugitdlo ĸutsavigissásavarput. — ĸanortoĸ ánáu--ssissup perĸussâ ilungersortumik malingniartigo imáitoĸ: „Gûtip nâlagauvfia iluarnerdlo táussumane atortoĸ piniarĸârsigik, tauva timivse pigssait tamaisa ilángutdlugit piumârpase.“ — avdlanit tamanit pi--niarniarta, asass. nâl. Gûtimut ĸitornarerĸuvdluta ugperníkut ánáussissivtínut, tauva ajorssarnaviásángi--lagut, tamatigutdle pivdluarumârpugut; **erĸigsineruv--dlo Gûtimit pissup,** nuánersup alianaitsup, **sianinernit tamanit angnerungârtup ũmativut erĸarsautivutdlo ser--nigiumârpai Kristuse-Jîsusime.** ilumut.

inûvfiane.

ĸutsavigalutitdlo únersiutigâvtigit ivdlit Gûte, nâlagkavta Jîsusip Kristusip atâtâ, atâ-taĸ nãkingnigtoĸ, silamiut taima asagagkit, táuko pivdlugit ernituat túniúkagko, táussu-múnga ugpertut támarĸunagit nâgssáungitsu-migdle inũssuteĸarĸuvdlugit. iluartumik ug-perssuseĸartítigut táussumúnga ernituangnut Jîsuse-Kristusimut ánáussissivtínut, táussu-múnga ugperníkut inũssuteĸarĸuvdluta arĸa-gut. ilumut.

Lúk. 2, 1—14.

ata, tipaitsungnartumik tusardlisavavse tipaitsu-ngârutigssavsinik, . . . ilivsinut uvdlume erniungmat ánáussissoĸ.

uvdloĸ tamána erĸordlugo kristumioĸativut a-merdlasôrpagssuit ilagalugit Jîsusip Kristusip ánáu-ssissivta inûvfia nagdliússivarput. nungutdlugit uv-dloĸ tamána pissarialigssuaĸ nagdliúkângat nunane kristumiulingne inuit ĸavsêrssuit katisimassarput oĸalugfingnut, tusarumavdlugit oĸautsit tipaitsungnar-tut Kristusimik, silamiut támarsimassut ánáussi-ssãnik tamaunga nunamut inúngorsimassumik. tai-manerssuardle, únuaĸ ivna ivdlernartoĸ Kristuse

erniusimangmat, nagdliússissut ikigtuínáuput, tássa Jûserfilo Marialo, ãma pârssissut ivko Bîtdlîmip er-кâne pigârtut. pârssissut íngilit ilãnit tusartíneкar-put Kristusip inúngorneranik, mássa íngilit iv-dlernartut ilâta sujugdliuvdlune inungnut oкalûtigí-savâ tipaitsungnangârtoк tamána, tipaitsungnartut tamarmik angnerssât. íngilivdle pârssissunut oкause-rissaisa uvagútaoк pivâtigut asassáka. uvagútaoк ino-кativutdlo tamardluínarssuisa íngilip ivssuma nalu-naerfigâtigut, кanoк agtigissumik tipaitsungnartumik Gûtip inúnguákuluit nagdlingnangârtut isumagisima-gai. taimaingmat mãna íngilip oкáussutâ tipaitsung-nartulik uvagútaoк tusagagssarput tusarкigdlugulo erкarsautiginiartigo imáitoк: **erseкinase, ata, tipait-sungnartumik tusardlísavavse, tipaitsungârutigssavsí-nik, inuit tamarmik pigssãnik, ilivsínut uvdlume erniung-mat ánáussissoк. — erseкinase, ata, tipaitsungnartumik tusardlísavavse tipaitsungârutigssavsínik,** tamássa íngilip oкausîsa autdlarкautât. erseкinase, taima oкarpoк, pârssissut ersingâlermata tássángáinaк Nâ-lagkap íngiliata tikingmatik Nâlagkavdlo кaumássusi-ata кáumarsarmatik. ersingâlerput tamána tikitdlugo misigíngisáinagkamingnik pineкaramik. íngilivdle oкautsinik tamákunínga tugpatdlersarniarpai oкar-figalugit imána sôrdlo: erseкinase, tugpatdleritsile, mássa ersinartunik tusardlísángilavse, tipaitsungnar-tuínarnigdle oкausigssaкarpunga ilivsínut. — **erseкi-nase, ata, tipaitsungnartumik tusardlísavavse tipaitsu-ngârutigssavsínik.** asassáka ukorsê, oкautsinik tamá-kunínga uvagútaoк uvdlume oкalugfigineкarpugut. erseкinase; erserкajaкaugut tássángáinaк íngilit iv-dlernartut ilât uvavtínut takutísagaluarpat. tamavta ersigajugtunik ũmateкarpugut; Gûte píngortitsisser-put tunutdlugo nigorsimagavtigo, kigdligalugulo ajor-tuliartitdluta súnguamigdlũnît ajúngitsoкángínavta Gûtip iluarissânik, taimaingmat inûnerput nâvdlugo to-кumut sujôravdluta kivfáusagaluartugut, sôrdlo ag-dlagsimassoк (Epr. 2, 15). tamána pivdlugo tamavta erserкajaкaugut tássángáinaк tusardlerneкásagalua-

-ruvta imáitumik: Gûte ĸilangmit nunamut arĸaru-
-mârpoĸ. taima tusardlerneĸaraluaruvta ernĩnaĸ ánilângâlerdluta ima isumaĸalísarĸôrpugut: tássa er-
-ĸartũkumavdluta pitdlarumavdlutalo arĸarumârpoĸ; erĸanaralugtuaĸ uvagut. — ĸujanaĸaoĸ asassáka, taimailíngíkatdlásangmat; ĸujanaĸaoĸ uvdlume er-
-sinartorssuarmik tusartíneĸásángínavta.

ersekinase, ata tipaitsungnartumik tusardlisavavse tipaitsungârutigssavsínik. tamássa uvdlume tusa-
-gagssarput. kristumiut-â, ilivse tamavse uvdlume Jîsusip inûvfia nagdliússiumavdlugo isumaĸartuse, erseĸinase, tugpatdleritsile, mássa tipaitsungnangâr-
-tumik oĸalugfigineĸásause. asassáka ukorsê, ilivsí-
-saoĸ uvdlume tamaunga Gûtip igdluanut katisima-
-gavse aperssorpavse: suna pivdlugo tamaunga pi-
-vise? suna tusarumavdlugo tamaunga katerssor-
-pise? tipaitsungnartut tusarumavdlugit nâlagiariar-
-torpise? taimáikuvse, mãna íngilip ĸarnanit tusá-
-savarse tipaitsungnartoĸ ásseĸángitsoĸ. kisiáne, ĸanoĸ íkumârnerpise? tamavse tipaitsungnartor-
-ssuaĸ tamána ilumut tipaitsûtigiumârnerpisiuk? nakimanarpoĸ; mássa tipaitsungnartoĸ mãna tusa-
-gagssarput taimáingilaĸ sôrdlo silap matuma tipait-
-sungnartue ítartut, avdlaungârpordle. taimaingmat kristumiut tamarmik uvdloĸ mána íngilip oĸáussu-
-tânik tusásassut tamána iluaralugo tipaitsûtigiumâr-
-nerât nakimanarsorâra. — sunaunerpale tipaitsungna-
-ngârtoĸ íngilip oĸáussutigissâ uvdlume tusagagssar-
-put? asassáka ukorsê, nâlagdluardluta tusarniarti-
-gik mãna íngilip oĸausê imáitut: **ilivsinut uvdlume erniuvoĸ ánáussisoĸ.**

tamássauvoĸ tipaitsungnartut tamarmik angner-
-ssât. angnermik tipaitsungnarnerussumigdlo tu-
-sardlerneĸarsínáungilagut oĸáussúmit imáitumit: inuit-â, tusásagigse, ilivsínut ánáussissoĸ erniuvoĸ. ilivse támarsimavdlusilo nagdlingnangârtuse ánáussi-
-ssigssavsínik pajungneĸarpuse mãna. nãkingning-
-nermit sujunersigssáungitsumit Gûtip angneruv-
-sârtup ernituaminik tunivâse. „Gûte sarĸúmerpoĸ

uvinilik“ (1 Tim. 3, 16). taimailiorsimángilardlo inuit píngortitane ingminit nigorsimassut, ingminut nâlángitsut, akerartortut pitdlarumavdlugit. pitdlaissûvdlune tamaunga nunamut píngilaĸ; aitsât áipagssânik takugssauvdlune tikior-ĸigkune, taimáikumârpoĸ; ĸaĸugo tikiúkumârpoĸ píssarssûvdlune nâlangnartorssûvdlunilo, inuit ta-maisa erĸartũkiartordlugit. taimanile únuaĸ ivna ivdlernartoĸ nunamut inúngorame taimáingilaĸ. ilivsínut mãna **ánáussissoĸ** erniuvoĸ. **ánáussissûvdlune** inúngorpoĸ taimane; ánáussissûvdlunilo sule tamá-ssa uvdlume tikitsarpâtigut. ila, asassáka, oĸáu-ssut tamána tipaitsungnaĸaoĸ. ánáussissoĸarpoĸ inungnut támarsimassunut. ajortigdlit utertit-sissigssât, sivnîssigssât, iluarsaissigssât erniusima-voĸ. ajugaussugssaĸ inuit ĸíngarssortãnut nâg-dliugtitsissãnut, tássa tôrnârssungmut, ajortimutdlo toĸumutdlo ajugáusassoĸ erniusimavoĸ. oĸáussut tamána tipaitsungnángínerpa? ilumut ajasôrutigísá-ngilarput, taimane únuaĸ ivna ĸilangmiorpagssuit tipaitsungârdlutik Gûte únersiutigalugo erínersârmata imána: **nâlangnarsile Gûte ĸutsingnerme, nunamilo erĸigsilit, inungnilo nuánarissaĸardle.** — ilivsínut mãna ánáussissoĸ erniuvoĸ, oĸáussut tipaitsungnangârtoĸ tamána Paulusip oĸautigâ imáitumik: „ilumôrpoĸ oĸauseĸ mána ilagsissariaĸardluínardlunilo: Kristuse Jîsuse silamut pingmat ajortuliartut ánáukumav-dlugit“ (1 Tim. 1, 15). tusásagise tamavse alia-sugtuse, tamavse erdloĸivdluse nanertugauvdlusilo inûgínartuse, ãma ilivse tamavse nikatdlortuse ajor-tise pivdlugit, ilivsilo ernumangârtuse ĸaĸugo ĸanoĸ pineĸarnigssarse pivdlugo, tamavse tusásagise oĸautsit tipaitsungnartut tamáko uvdlume inûvfiane tusagagssavut: **ilivsínut ánáussissoĸ erniuvoĸ.** tamau-nga nunamut aliasungnartulingmut, nâgdliungnar-tulingmut ússernartulingmut erniusimavoĸ ánáussi-ssoĸ tugpatdlersaissugssaĸ, ikiortigssaĸ, inuit ajor-tíkut ínardlersimassut iluarsaissigssât. — ĸanordle ínerpa? ilumut taimáinerpa sôrdlo aitsât tusarigput?

ánáussissoĸ táuna taimanerssuaĸ erniusimassoĸ ilumut uvavtínútaoĸ pigssaunerpa? uvagútaoĸ ta--mavta erniusimanera tipaitsûtigigínaunerparput? âp, asassáka, uvavtínútaoĸ tamavtínut tipaitsungna--ngârtoĸ tamána íngilip itsarssuaĸ pârssissunut oĸautigissâ pigssauvoĸ, uvagútaoĸ tamavta uvdlume ánáussissoĸ erniusimassoĸ tipaitsûtigísavarput, mássa íngilip oĸausê imáiput: **ata, tipaitsungnartu--mik tusardlísavavse tipaitsungârutigssavsínik, inuit tamarmik pigssãnik.**

inuit silamĩtut tamardluínarssuarmik tusásavât tipaitsungnangârtoĸ tamána. ilisimavuse, ánáussi--ssup ĸilaliartínane ajoĸersugkane ima oĸarfigisima--gai: „autdlaritse, inuiaĸatigîtdlo tamaisa ajoĸersu--gángortísigik“ (Mat. 28, 19). ánáussissûvoĸ inuit tamardluínarssuarmik pigssât. tamaisa pivdlugit pîtsûngârdlune inúngorpoĸ, tamaisalo pivdlugit nu--namĩnerme naggatâgut ániangârtitdlunilo kikiagtor--típoĸ ĸissungmut sáningassulingmut. „Jîsuse Kristuse ajortivta matôrneĸautigât, uvaguínáungit--sutdlo silarssuarmiut tamardluínarmik ajortaisa ma--tôrneĸautigât“ (1 Juán. 2, 2). inuiaĸatigît tamar--mik, ĸavdlunâtdlo, ĸernertutdlo kalâtdlitdlo tamar--mik oĸalugfigineĸásáput: ilivsínútaoĸ erniuvoĸ ánáussissoĸ; tamarmik tusardlerneĸásáput imáitumik: „ilisimagitse nungujassunik kûltimigdlũnît sîlvimig--dlũnît ánagtitáungínavse saĸíssusipiluvsínit, mássa sujulivse ilerĸorissainit, Kristusivdle auanik akisu--nerssuarmik (1 Pîtr. 1, 18. 19). taimaingmat tipaitsugdlusilo ĸîmasugitse, ilivsínútaoĸ ánáussisso--ĸarmat. — ĸanordle isumaĸarpise, asassáka? inuit tamákerdlutik mãna oĸáussut tamána ĸujanangârtoĸ tipaitsûtigissarnerpât? ila nâgga, tamákeratik ti--paitsungnartumik tamatumínga tusartíneĸartut ti--paitsûtigât. ilaisa ĸavsêrssuit ánáussissoĸ pivdlu--tigtaoĸ inúngortoĸ, pivdlutigtaoĸ ĸissungme toĸu--títoĸ ĸujássutiginagulo tipaitsûtigíngilât. ivdlit, asassara kristumioĸatiga, ĸanoĸ ínerpit? uvdlume ĸujangârdlutit tipaitsugpit, ilingnútaoĸ ánáussisso-

-ĸarmat? íngilip oĸausê tusardlugit uko: ata, tipait-
-sungnartumik tusardlísavavse tipaitsungârutigssavsí-
-nik, ilivsínut uvdlume erniungmat ánáussisoĸ; oĸautsit
tamáko tusardlugit ũmatigkut ûmarĸilerdlutit tipait-
-sugdlutitdlo isumalerpit imána: ĸujanaĸaoĸ uvavnú-
-taoĸ ánáussissugssaĸ erniusimangmat?

asassáka ukorsê, inuit ĸanoĸ ítumik ũmatigdlit kisimik tipaitsungnartoĸ tamána tipaitsûtigisínauvât? nikatdlortumik nanertugaussumigdlo ũmatigdlit kisi-
-mik, inuit ajortimingnik misigissaĸartut, inuit ũmatimíkut ilumôrdlutik tordlulassut sôrdlo ivna parnaerússivingmut nâlagaussoĸ iliortoĸ, oĸarame: „ĸanoĸ iliúsaunga pivdluartúngorĸuvdlunga“ (apust. sul. 16, 30)? — Jîsuse oĸarpoĸ: „náparsimángitsut katsorsariaĸángitdlat náparsimassutdle kisimik“ (Lúk. 5, 31), ãmalo: „pivdluarput anernermíkut pîtsut, ĸilangmiup nâlagauvfia pigigamíko. piv-
-dluarput aliasugtut, tugpatdlersarneĸásagamik“ (Mat. 5, 3. 4). aliasugtut, pivdlutik ernumassut, ajortimingnit nanertugaussut kisimik tipaitsûtigigí-
-nauvât tipaitsungnangârtoĸ tamána, ánáussissoĸar-
-mat. ilagait ivkua pârssissut. suna pivdlugo íngilip pârssissut sujugdliutdlugit oĸalugfigisimaner-
-pai Kristusip erniusimaneranik? sôĸ nuname ang-
-nerit, palasit, Farisîaritdlo, inungnilo nâlagaussut sujugdliutdlugit nalunaerfigisimángínerpai tipaitsung-
-nartumik tamatumínga? isumaĸarpunga imáitoĸ píssutigalugo taimailiorsoralugo: nâlagarssuit ivkua amerdlanerssait ajortitik misiginagit ánáussissugssaĸ erinigíngingmássuk. pârssissutdle taimáingitdlat; pivdlutik ernumalerdlutik ánáussissugssaĸ pruvfîtit oĸautigissât erinigât utarĸĩnardlugulo tikiúnigssâ. taimáikamigdlo sujugdliuvdlutik tusartíneĸarsimáput ánáussissup erniusimaneranik. Isaiap agdlagaine agdlagsimavoĸ imána: „ima oĸarpoĸ ĸutsigsoĸ angneruvsârtoĸ, ítuínartumik ineĸartoĸ ivdlernartu-
-migdlo atilik: ĸutsigsume ivdlernartumilo ineĸar-
-punga, ãmátaoĸ seĸumítumik nikatdlortumigdlo anernilingne (Is. 57, 15). Gûte angneruvsârtoĸ

seKumítumik nikatdlortumigdlo anernilingne ineKa-rumavorôK. Jîsusivtaok ánáussissivta ũmativut inigiumaKai, ũmativtínísaok inúngorumavdlune.

Jìsusi-â, ivdlit sâgfigalutit Kínuvigâvtigit: se-Kumítumik nikatdlortumigdlo, ãma ugperdluartumik ũmateKartítigut, uvavtínísaok inúngorsínaorKuvdlutit, uvagútaok ũmativut ilingnut inigítuarsínaorKuvdlugit. ilumut.

inûvfiata aĸaguane.

ánáussisserput Jîsuse Kristusi-â, merdlertú-
-nguaĸ ajoĸersugkavit akornánut pisípat oĸar-
-dlutit: „ilumut oĸáupavse, uterdluse merdler-
-túnguatut ilíngíkuvse, ĸilangmiup nâlagauv-
-fianut písángilase“ (Mat. 18, 3.). sôĸ iluar-
-tumik erĸigsíssuseĸángilagut ũmativtíne? sôĸ
najorssutsit misigíngilarput? sôĸ ũmativtigut
nigdlerpatdlârtarpugut panerdlutalo? sôĸ inú-
-ngorssutsit iluartumik tugpatdliutigíngilarput
tipaitsûtiginagulo? merdlertutut íngínavta, ũ-
-mativtigutdlo perĸusersuíngínavta, nangminer-
-dlo píssaunivtigut pivdluartúngorsínausori-
-ssaravta ánáussissumigdlo pissariaĸángitsora-
-luta. — ũmativta tagpîssusiánik isumavtalo
mumingássusiánik misigitítigut, ánáussissug-
-ssamut ĸilanâlerĸuvdluta. ilumut.

Lúk. 2, 15—20.

pivdluaĸaut pârssissut taivko, Nâlagkap íngi-
-liata tikingmatik, Nâlagkavdlo ĸáumássusiata ĸáu-

-marsarmatik; pivdluaĸaut pârssissut taivko, Israîlip tugpatdlersautigssânik neriugkamik, mássa tugpatdlersautigssamik neriúngitsut tugpatdlersarneĸarnaviásángitdlat; „kâgtut Nâlagkap ĸârsitdlartítarpai ajúngitsunik, pisûtdlo autdlartítarpai soĸartínagit“ (Lúk. 1, 53.); pîtsut îvangkîliumik oĸalugfigineĸarput“ (Lúk. 7, 22.). — pivdluaĸaut pârssissut taivko, Nâlagkap oĸautigerĸussâ ugperigamíko, tuaviordlutigdlo Bîtdlîmimut pigamik tupingnartordlo taikane pilissaĸ takujartordlugo; ilumut pivdluaĸaut, issimingnik silamiut ánáussissugssât takugamíko. — uvavtínitdle, asassáka, uvavtínit pivdluarnerunerpat pârssissut taivko? uvagut Nâlagkap íngiliata tikíngingmatigut, Nâlagkavdlo ĸáumássusiata ĸáumarsángingmatigut ĸilangmiorpagssuitdlo erínersârutait túsaruminaĸissut tusángínavtigik? uvavtínit pârssissut pivdluarnerunerpat, uvagut issivtínik ánáussissoĸ takúngínavtigo? pivdluarnerúngíkaluarput, ánáussissoĸ oĸarmat: „pivdluarput takungningnatik ugpertut“ (Juá. 20, 29.).

asassáka, tupingnartoĸ Bîtdlîmime nerssutit inãne pilissaĸ ugperaisiuk? ánáussissoĸ, Gûtip ernitua, nunamut sarĸúmersoĸ ugperaisiuk? — isumaĸalerumârpuse: mássame, ugperingârparput, merdlertûnivtínit tamána tusartaravtigo, kristumiutdlo tamaisa ilagalugit inúngorfia nagdliússissaravtigo, suvdluta ugperíngísanerparput? asassáka, ánáussissoĸ Bîtdlîmime inúngortoĸ tusartaraluarparsime, kisiáne ilivse pivdluse inúngortoĸ, ánáukumavdluse inúngortoĸ, tamána ilumut ugperaisiuk? ugperpise, asassáka, támartugssáinauvdlusilo erĸartũssagssáinauvdlusilo inûssuse? ajortisilo pivdlugit Gûtip kînânit ajagtugagssáinaussuse nâgssáungitsumik pitdlariaĸartugssáinaussuse ugperpise? tamána ugperíngíkuvsiuk, ánáussissortaoĸ ugperíngilarse pivdluse inúngortoĸ; mássa iluartut pivdlugit inúngúngilaĸ, ajortuliartut pivdlugit kisiáne; náparsimángitsut katsorsariaĸángitdlat, náparsimassut kisimik. — taimáitumik, asassáka, ánáussissup inú-

-ngorfia iluartumik nagdliússiumaguvtigo, apustilip Jãkup oĸáussinera nâlagdluásavarput, imáitoĸ: „aju-lerdluse aliasugdlusilo ĸiagitse ajortise pivdlugit; igdlartûssuse ĸuvdlilersúngoritse, tipaitsugtûssusilo aliasugtúnguleritse; Gûtip kînâta sâne ĸanilârniaritse, tauva akitsisísavâse“ (Jãk. 4, 9. 10.); ĸilangmior-pagssuitdlo — Gûtip íngilîsa — tipaitsûtigísavãse, mássa ajortuliartoĸ atauseĸ sângniarângat tipait-sûtigísagât (Lúk. 15, 10.). — „íngilit táuko ta-marmik tássáungínerpat anernerit kivfartortut, kiv-fártorĸuvdlugit autdlartitaussut ánagsimassugssat pivdlugit“ (Epr. 1, 14.)? — íngilit táukua ilâta pârssissut ersingâlersut tordlulavfigai: „erseĸínase, ata, tipaitsungnartumik tusardlísavavse tipaitsungâru-tigssavsínik, inuit tamarmik pigssãnik; ilivsínut uv-dlume erniungmat ánáussissoĸ.“ oĸautsit tamáko sule uvdlume ajulersunut tamanut tusaruminaĸaut; ukorsî-â, tusarsigik oĸautsit táuko: „ilivsínut ánáu-ssissoĸ erniuvoĸ“; aliasugtuse tamavse, ajulersuse tamavse, nâgdliugtuse tamavse, ánáussissugssarse erniusimavoĸ, táussuma tugpatdlersíkumârpâse, táu-ssumúnga piuminaĸause. pârssissut taivko anerniv-sigut ilaginiarsigik, tuaviordlusilo Bîtdlîmimut pi-niaritse, tupingnartordlo taikane pilissaĸ takujartor-dlugo, perĸigsimíssutiginaviásángilarse.

„tamássa nagdliútoĸ nuánersoĸ, tamássa uv-dloĸ ánáussivik“ (2 Kor. 6, 2.); „**uvdlume** ánáussi-ssup nipâ tusaruvsiuk, ũmatise mángerteĸinasigik“ (Epr. 3, 8.), ĸaĸugo ãma tusarumârigse naluna-ĸingmat. inuit amerdlasôrssuit támángerĸajaĸaut ánáussissoĸ ornigasuaraluaruníko, táussuma nipâ ũmatimíkut tusaramíko; „ĸaerĸungmatit, ĸâ **uvdlume** ilasiarísavâtíme.“

nâlungiaĸ pârssissut takugamíko, oĸautsit nâlu-ngiak táuna pivdlugo ingmingnut oĸaûserineĸartut oĸautigilerpait. tusartûtdlo tamarmik savanik pâr-ssissut oĸausê tupigũsûtigait. pârssissut táuko nauk ajoĸersorneĸángitsut, nauk Gûtip pînik ilínia-gaĸángitsut, sujugdliuvdlutik îvangkîlio Jîsuse-

Kristusimik inungnut oKalûtigiartorpât, „mássa si-
-lame pingãngitsut asigínagkatdlo Gûtip Kiner-
-pai, sũngitsutdlo, sûssut sûjungnaersíkumavdlugit“
(1 Kor. 1, 28.). taimátaoK Jîsusip, inuit ajoKersulí-
-sagamigit, Farisîaritdlo agdlagkanigdlo ilisimassut
Kiníngilai, aulisartutdle ilángauserissutdlo Kinerpai,
táuko ajoKersugariumavdlugit, kingornalo autdlartí-
-kumavdlugit inungnut tamanut, îvangkîlio Gûtip
nâlagauvfianik oKautigerKuvdlugo.

îvangkîlio táuna, oKáussut tusarnersoK ánáussi-
-ssup inúngorneranik piniússinerinigdlo tamanik,
îvangkîlio ánianigdlo toKuanigdlo uvagut Kavsînik
tusartarparput asassáka ukorsê, Kanortok Mâriatut
ilivdluta oKautsit tusartagkavut puiornavêrdlugitdlo
erKarsautiginiardlavut ũmativtigut; mãnalo kingor-
-nalo, nagdliútoK Kímũsimarêrpat, Gûte únersiuti-
-gilarput, kutsavigalugulo pilarput tusagkavutdlo ta-
-kussavutdlo tamaisa pivdlugit. ilumut.

sapãme inûvfiata tugdliane.

Nâlagaĸ Gûterput-â, uvdlume ãma ta-maunga igdlungnut katerssorpugut sapâtisio-rumavdluta, oĸautsisitdlo uvdlume atuagag-ssavut isumasiorniarumavdlugit; tamána piv-dlugo ĸínuvigâvtigit: najortigut anerningnik sáimáuningnigdlo, asulĩnaĸ nâlagiarĸunata, kisiáne kajumigdluta pigssarsiorfigerĸuvdlutigit tarnivta inûvdluautigssãnik nungusuitsunik. ivdlit ilisimavavtigut timivtínut nãmagtumik inûvdluautigssaĸarângavta kajumîtsûssugut ug-pernikitsûvdlutalo; tamána pivdlugo ikiorti-gut ajugausínaorĸuvdluta ússernartunut tama-nut; ikiortigut ugperssuserput agdliartorĸuv-dlugo nâgdliungnartutigut agdlât. tusartigut sáimáungârdlutalo nãkingnigssutsit nâpertor-dlugo. ilumut.

Lúk. 2, 33—40.

uvdlune ĸângiútune, ánáussissivta inúngornera uvdlorsiutigigavtigo, tusartarpugut ingminik ĸanoĸ

nikanarsartigissoĸ Gûtip ernera ánáussisserput nu-name ersserame. anernivtigut takordlôrtarparput táuna ĸilangmutdlo nunamutdlo nâlagaussoĸ nâlu-ngiarssúngortoĸ pîtsoĸ; tamanik píngortitsissoĸ, íngilit ataĸissât, inungnut ánáussissugssaĸ takor-dlôrparput inúngormat avdlamik inigssaĸángitsoĸ kisiáne nerssutautit inãnik. tusarpugut ĸilangmiut íngilit pârssissunut oĸautigiartorât inúngorsimassoĸ, ilâta ima oĸarfigingmagit: ata, tipaitsungnartumik tusardlísavavse tipaitsungârutigssavsínik, inuit tamar-mik pigssãnik; ilivsínut uvdlume erniungmat ánáu-ssissoĸ Kristusiussoĸ.

uvdlume anernivtigut takordlôrdlugo tusásavar-put ĸanoĸ oĸautigineĸartoĸ taimane angajorĸaisa sujugdlerpâmik nâlagfingmut pisingmássuk. tássane Símiûp tiguvâ pernermigdlugo, Gûtilo únersiutigalugo ima oĸalulerpoĸ: „nâlagaĸ, mãna kivfat angerdlartí-kumârpat erĸigsisitdlugo, sôrdlo oĸartutit, issima takungmássuk ánáussutigissat“ (Lúk. 2, 29. 30.). — asassat ukorsê, Símiût táuna iluartûvoĸ, Gûtimutdlo nâlagtûvdlune Israîlíkut tugpatdlersautigssãnik ne-riugpoĸ. anernerup ivdlernartup inigiuaramiuk únersũpâ imáitumik: ivdlit toĸúsángilatit ánáussi-ssugssaĸ Gûtip oĸautigissâ takutínago. — taku-leramiugdlo tipaitsûtigingârpâ, pernermigdlugulo, Gûtilo ĸutsavigalugo pruvfîtisut oĸalulerpoĸ imána: „Nâlagaĸ, una nâlungiaĸ inuiaĸatigît tamarmik kî-naisa sãne pissarêrsarpat, ĸáumarĸut Gûtimik nalu-ssunut ĸáumarsautigssaĸ, ínugtavitdlo Israîlíkut nâ-langnautigssât“ (Lúk. 2, 31. 32.). — asassáka, ta-mána pruvfîtisut oĸauserissaĸ Gûtip ilivsínútaoĸ nagdliutípâ; kivfane nunavsínut autdlartípai inue oĸalugfigerĸuvdlugit silamiut ánáussissãnik, kalâtdlit ánáussissãnik, táussumalo inúngorneranik ániangâr-neranigdlo toĸuanigdlo inuit pivdlugit. sáimáussutse maligdlugo únersũne ilivsínut nãmagsivdluarpâ, tássa ínugtariumavdluse tikerârpâse, ĸáumarsarumavdluse ilivse sujulivsigut târmiussuse, pisíkumavdlusilo av-ĸúmut erĸigsinartumut.

asassáka, kuisimássutsivtigut ĸaerĸussaugaluar-pugut Gûtip ánáussissivtalo nâlagauvfianut; Jîsusip ilagîgsainut ilángússaugaluarpugut; ĸavsînik ánáussissivtínik oĸalugfigineĸartaraluarpugut, taimáitoĸ taimáissuserput ánangnigssavtínut nãmángilaĸ. ilumut asassáka, nãmángilaĸ, Símiûtdle ilíniarfigiumavarput ĸanoĸ iliornigssavtínik. táuna ilumôrtûvdlune Gûtimutdlo nâlagtûvdlune ĸilanârpoĸ Israîlíkut tugpatdlersautigssãnut. taimaitdlune anernerdlo ivdlernartoĸ tasiortigalugo Jîsusínguaĸ ilisarilerpâ; issigileramiuk táunausorâ Gûtip únersugâ, silamiut ánáussissugssât.

uvagut, asassáka, issivtínik takúngíkaluarparput, takugssaussumik nunamĩkungnaermat; tamánale mingneruvoĸ, issivtínik takúngíkaluardlugo takungningnata ugperfigisínaugavtigo.

ánáussissoĸ nuname angalagatdlarmat inuit amerdlasôrssuit takussaraluarpât, ilisarinerdle ajorpât pavánga ĸáumarsarneĸángíkatdlartitdlutik; amerdlanerssaisale ĸáumarsarĸúngínamik Masiarsiússusiagut ilisaríngilât, taimáitumik kîsa ĸissungmut sáningassulingmut kikiagtorterĸuvdlugo toĸuterĸuvât; tássa issiminik takugaluardlugo ilisaríngilât ugperfiginagulo. uvagutdlo ánáussissivtínik takungnigtut usorinavêrnâvut, takussartik ugperfigínging-mássuk; takungningnata ugperdluarfigiguvtigo tarnivta issainik takordlôrsínauvarput sôrdlo issivta sãnĩtoĸ, sôrdlo issivta sãne nâlungiarssúngortoĸ ingminik nikanarsardlune, sôrdlulo issivta sãne nerssutit nerivfiánut ilissaussoĸ, nauk tamanik píngortitsissûssoĸ; taimalo takordlôrdlugo ilisarilerumârparput pivdluta inúngorsimássusiagut. taimáissusiagut ilisariguvtigo sujuneĸalerumârpugútaoĸ suna píssutigalugo ánáussissivta aungne tamât kuivdlugo ániautigigâtigut torĸutigalutalo. tauva asajumârparput ajortivtínik isumákêrfigingmatigut; pivdluartitsissigiumârparput aungminik iluarsarmatigut; ilagîgsiminutdlo ilángungmatigut kutsavigiumârparput, Símiûtdlo íssuardlugo oĸarumârpugut: „nâlagaĸ, mã-

-na kivfat angerdlartíkumârpat erкigsisitdlugo; issima takungmássuk ánáussutigissat“ (Lúk. 2, 29. 30.). asassáka, mãna Símiûp Mâriamut oкausê ũmámiugiuiartigik imáitut: **ata, una ordlússutigssautitauvoк makíssutigssautitauvdlunilo Israîlikut ilarpagssuinut, na-lunaerкutigssautitauvdlunilo agssortorneкarumârtoк,** (iv-dlítaoк tarningnut pána pulásavoк,) **amerdlasût ũma-taisa erкarsautait sarкúmerкuvdlugit.** oкautsit tamáko erкorsimassarput uvdloк mána tikitdlugo. sumilũnît nunarssuarme tamarme ánáussissoк oкautigineкarâ-ngat ajortigdlit ánáussissât, oкáussutip tusarnersup súnînera atausiúngilaк; mássa ardlaisa, ánáussi-ssumik tusarunik, inûnermut Gûtimit pissumut makíssutigât; ardlaisale, ánáussissumik tusarunik, oкáussut makíssutigssaugaluaк ordlússutigât, aitsât sualugtumik ajortimut ordlússutigalugo. taimátaoк apustile Pauluse agdlagpoк (Kristuse oкalûtigissar-put pivdlugo): „Kristusip tipigâtigut naimajuminar-toк Gûtimut, ánagkiartortunilo támariartortunilo“ (2 Kor. 2, 15.). ardlaisa, mássa ánagkiartortut, ug-perdlutik îvangkîliumik oкáussivdluartut píssutigait inûnermut nâgssáungitsumut; ardlaisale, mássa tá-mariartortut, ugperumanatik îvangkîliumik oкáu-ssivdluartut píssutigait toкumut nâgssáungitsumut. taimátaoк ánáussisserput nangmineк nalunaerкutau-voк agssortorneкartoк inungne amerdlasôrssuarne. nunane kristumiulingne nunavtínísaoк erкortarput ánáussissivta oкausê, imáitut: „tatdlimat igdlume atautsime ilagîgkungnáisáput, pingasut mardlungnut mardlugdlo pingasunut agssortuísáput. atâtaussoк agssortuísavoк ernerminut, ernerdlo atâtaminut; a-nânaussordlo paningminut, panigdlo anânaminut; sakilo ukuaminut, ukuardlo sakiminut“ (Lúk. 12, 52. 53.).

asassáka ukorsê, Símiûp Mâria oкalugfigigamiuk erneranik, ánáussissivtínik, sule oкalugfigâ nangmi-neк pivdlugo: **ivdlítaoк tarningnut pana pulásavoк, amerdlasût ũmataisa erкarsautait sarкúmerкuvdlugit.** taimane ánáussissoк кissungmut sáningassulingmut

kikiagtugaungmat, ikînitdlo aua kûngmat, niarĸilo ukutdlugo anerningermat, taimailingmat Símiûp Mariamut oĸauserissai erĸorsimáput: Mariap erne asasse takuvâ auerdlune toĸulersoĸ; oĸausê tusâvai Juánasimut arnarerĸungmane oĸarmat: „arnaĸ-â, tássa ernerit“ (Juán. 19, 26.).

Símiûp Maria oĸarfigingmago: **ivlítaoĸ tarningnút pana púlásavoĸ, amerdlasût ũmataisa erĸarsau-tait sarĸúmerĸuvdlugit,** Símiût taima oĸarmat, oĸau-sîsa isumât imáinerpoĸ: nagdliúkumârpoĸ, tauva ernerpit inuit tamardluínaisa torĸutigísavai, erĸar-sautait sarĸúmerĸuvdlugit; tássa imáipoĸ: ánáussi-ssup augdlup, ániagdlup táutua, ĸissungmut iver-titaussup táutua inuit ánáussissumik oĸalugfigíne-ĸartut makíssutigssaralugulũnît ordlússutigssarí-savâtdlũnît; iluamik ugperssuseĸarniartut táutua aulik ánialik tugpatdlersautigalugulo makíssutigiler-pât inûnermut Gûtimit pissumut; ardlaisale, ánáu-ssissumut ugperniángitsut, agssuardlersutdlo, ánáu-ssissup táutua aulik ánialik mamiagigamíko ordlú-ssutigilerpât ajortimut tôrnârssungmit pissumut.

taimaingmat asassáka, ánáussissumut ĸanoĸ-íssuserput misiligdluarniartigo, misiligdluta ugper-dluarniarnersugutdlũnît ugperniángínersugutdlũnît; táutua aulik ánialik makíssutiginerigputdlũnît piv-dluarnigssavtínik, ordlússutiginerigputdlũnît támar-nigssavtínik. ĸanortoĸ ugperniángitsunik, ánáussi-ssumutdlũnît akerartortunik agssuardlersunigdlo ila-ĸarnavêrnaugut; tauva nunaĸarfigput inoĸáinaru-mârpoĸ tarnimíkut pivdluartunik. ilumut.

ukiortâme.

kina ornísavarput ukiortâp autdlarĸautâ-ne? kimik oĸalúsaugut? kimut tugsiásau-gut ukiortâp autdlarĸautâne uvdlugssainilo tamane naggatigssânut agdlât? ivdlit Jîsusi-â, ivdlit ornigkumavavtigit, oĸauseĸaravit nâg-ssáungitsumik inũssutilingnik; ilingnik oĸa-lugkumavugut, kisivit oĸalûtigissagssaugavit tamâne oĸalugfingme katisimassarfivtíne; iling-nut tugsiartarumavugut, nipivut tusartarag-kit, siutititdlo matôrnavêragkit anersâminiv-tínut tordlulanivtínutdlo. ilumut.

Lúk. 2, 21.

uvdloĸ uvdlume atugarput tássa **ánáussissivta atserneĸarfia**, uvdloĸ táuna erĸordlugo kipineĸarmat inatsisit nâpertordlugit, kipineĸartitdlunilo atserne-ĸarmat Gûtip perĸússutigissânik, imáitumik: **Jîsusi-mik**, nugterdlugo imáipoĸ: ánáussissoĸ. tamána **arĸa** aternit tamanit pingârneruvoĸ, „mássa pivdlugo sêrĸut tamarmik sêrĸumiásassut, ĸilangmilo nuna-

-milo nunavdlo atâne ítut“ (Fil. 2, 10.); „avdlamik ánagfigssaĸángingmat, atermigdlo avdlamik ánássutig-ssavtínik túniússaussoĸángingmat ĸilaup atâne inungne“ (ap. sul. 4, 12.). taimaingmat apustilip inápâtigut, „nerissarângavtalũnît imertarângavtalũnît sugângavtalũnît tamaisa pissartarĸuvdlugit **Jîsusip arĸa** tunâralugo, Gûte nâlangnarserĸuvdlugo“ (Kul. 3, 17. 1. Kor. 10, 31.).

Jîsusip arĸata ássigâ puilassuvik ánássutigssav-tínik ugpernigssavtínigdlo puilassoĸ; taimáitumik ánássutigssamik ugpernigssamigdlo ajorssartut ta-marmik puilassuvik táuna ornigtardlíssuk atortar-dlugulo ukioĸ tamána ukiûtitdlugo. — **Jîsusip arĸata** ássigâ ãma nuna ímungmik tungusungnitsũmigdlo kûgtoĸ; ímungmik pissariaĸararaut nerissagssamik mavtusûmik îsisínáungitsut, ugperssutsimíkut sángît-sut, táuko ímungmik ímítariaĸarput, neĸigssamik pínagit, uviningmut atassûgatdlartitdlugit. ajor-ssusertigdle ilisarileriartoruníko, anernermíkutdlo seĸumitdlutik nikatdlulerunik, ánáussissigssaming-nigdlo pigssaileĸilerunik, tauva tungusungnitsũmik pissariaĸalerput; taimaisissut ũmatainut tungusung-nitsũsáput oĸautsit uko: „Jîsuse nunamut tikiú-toĸ ajortigdlit ánáukumavdlugit ajortainit.“ — **Jî-susip arĸanik** tusâvdlutik, inúngorneranik kikiagtu-gauneranigdlo erĸaimavdlutik inûvdlualeraraut táuko seĸumítumik nikatdlortumigdlo anernigdlit, ánáussissigssamingnik pigssaileĸissut; tungusungnit-sũmik îsissutut inûvdlualeraraut; taimáitumik su-julivta taima misigissaĸartut **Jîsusip arĸa** taisima-vât: „tungusungnitsumik, ima erinalerssûtigalugo: „tungusungnitsûssoĸ **Jîsusip arĸa**; ajulersut taima misigâtit íngilinit.“

agdlagsimavoĸ pruvfîtip Jûîtdlip agdlagaine: „Nâlagkap uvdlua angeĸissoĸ sujôranartoĸ nagdliú-ngíkatdlartitdlugo seĸineĸ mumísavoĸ târtúngor-dlune, ĸáumatdlo áungordlune; piumârpordlo, na-lingínaĸ Nâlagkamik arĸagut tordlorfigingnigtoĸ aniguiumârpoĸ“ (Jû. 3, 4. 5.). usornangãsáput inuit

taimaníkut Nâlagkap uvdlugssâne angeĸissume su-jôranartume Nâlagkamik arĸagut tordlorfigingnig-sínaussut, Nâlagkap arĸa aniguisitsissoĸ ilisarerê-ramíko, tordlorfigerêramíko uvdlugssaĸartitdlutik; oĸarpunga: usornangãsáput, Nâlagkap tipaitsugfiger-ĸussânut isísagamik. nunamîtitdlutik nâgdliungnar-tut amerdlasût atortaraluarpait, **Jîsusivdle arĸata** píkunartua misigigamíko ajortaerússutaussoĸ iluarsí-ssutaussordlo, sujugdlerpâmigdlo arĸagut tordlor-figigamíko „**Jîsusimingnik**“ taivdlugo, **ánáussissiming-nik, ajortimingnik matôrsissumik** taivdlugo, kig-dligalugo **Jîsusip arĸa** atortarpât ernumanermingne angnikitdliornermingnilo tamane; náparsimatitdlutik toĸulersitdlutigdlo avdlamik tumánguersauteĸángit-dlat, **Jîsusip arĸanik** kisiáne, toĸumik toĸutsissup arĸanik.

ĸujanaĸaoĸ, asassáka ukorsê, tamavta atermik taima píkunartigissumik: **Jîsusip arĸanik** tunineĸarav-ta ukiortâmut uvdlugssainutdlo; ĸanortoĸ atortar-niartigo ikiorneĸautigssavtínik pissariaĸarfiagut; ĸanortoĸ atortarniartigo ernumanivtíne angnikitdlior-nivtínilo tamane, pingârtumik tarnivtigut ernuma-nivtíne, ajortivtínik matôrsissugssaileĸisitdluta, ánáussissugssaileĸisitdluta; taimailisitdluta **Jîsuse arĸagut** tordlorfiginiartigo, aniguiserĸuvdluta; Jãkutut ilivdluta Nâlagkamut agsorũniarta iperarnagulo ki-siáne pivdluarĸugpatigut; arnatut Kânãkûssutut ilivdluta tordlulavfigitigo oĸardluta: „Nâlagaĸ, Dâ-vip ernera, nãkigitigut“; tusarasuarumángigpatigut-dlo arnánguaĸ ivna maligdlugo isigaisa sãnut pat-dlorta, kimigîserfigalugulo ikiorĸuvdluta; ugperssuser-putdlo misiligkumavdlugo sukangnersumigdlũnît oĸalugfigigaluarpatigut ĸingminut naligititdluta, a-kuerĩnarumavarput, ĸingmínguatutdlo ilivdluta ná-karnikut nâlagkavta nerivfianit nákartut neriuma-vavut, mássa ugperssuserput malugileruniuk saĸig-ssáungitsoĸ, ilumôrtoĸ, tauva tungusungnitsũmik inûvdluartíkumârpâtigut nakússagsardluta aterme píkunartuanik.

kialikiaĸ taisínauvai ajúngitsûtit tamaisa **Jîsusip arĸane** issertugaussut? inuínaup oĸausînik inorna-ĸaut; atauserdle sule tailarput; arĸe pivdlugo ánáu-ssissoĸ oĸarsimassoĸ: „sumik atâtaĸ ativkut ĸínu-vigiguvsiuk tuniumârpâse“ (Juá. 16, 23.). taimái-poĸ, asassáka ukorsê, **Jîsusip arĸa** tássauvoĸ matuer-saut peĸûtinut pivdluarĸússutinutdlo tamanut Gûtip pînut; matuersáumik táussumínga atordluaissoĸ, Jî-susip arĸa tunâralugo tugsiartartoĸ tugsiutigissami-nik tuninеĸararaoĸ.

sumik tauva ajorssásanerpugut, asassáka nâlag-tíka, **Jîsusip arĸa** pigigavtigo, **Jîsusip arĸa** Gûtip ũmatânut peĸûtainutdlo matuersautaussoĸ pigigavti-go? pîtsûnerussoĸ **Jîsusip arĸanut** ugperune, **Jîsusip arĸa** atordluaruniuk, pisôrssũsavoĸ, ánáusissup oĸau-sia migssiliordlugo imáitoĸ: „sumik atâtaĸ ativkut ĸínuvigiguvsiuk tuniumârpâse.“

ĸanortoĸ ukioĸ tamána ukiûtitdlugo, ĸanortoĸ nâlagarput Jîsuse angisûtíneĸardle tamarssuavtíne, angutinilo arnanilo, inûsugtunilo utorĸarnilo, nukag-píssanilo niviarsianilo, nulêrsunilo uvigdlarnernilo iliarssungnilo; ĸanortoĸ îvangkîliup píkunartuanit amerdlasût itersarneĸardlit siningmingnit ajortip pianit; ĸanortoĸ amerdlasût **Jîsuse** aperĸutigilerdlí-ssuk, **Jîsuse** ujardlíssuk, **Jîsuse** tiguniardlíssuk ug-pernîkut, ilagalugo pivdluarĸuvdlutik nâgssáungit-dluínartumik. ilumut.

sapãme ukiortâp tugdliane.

Nâlagaĸ Gûterput; sujúnersûtit tupingnar-
-poĸ, isumaliûtigissatitdlo angingârput inuitdlo
erĸarsautainut inornaĸalutik. ĸínuvigâvtigit:
ugperdluartumigdlo ĸanilârtumigdlo ũmateĸar-
-títigut, merdlertutut nâláinartutut maligsí-
-naorĸuvdlutigit, nauk ilãne tamâne nunamîtit-
-dluta ĸôrĸutigut târtuligssuatigut ersinartulig-
-ssuatigut ingerdlatításagaluaruvtigut misigi-
-ssaĸartítardlutalo nâgdliungnartunik nuánarí-
-ngisavtínik sujunersíngisavtínigdlo. píssagtíti-
-gut oĸautsit agdlagsimassut tunâralugitdlo
tugpatdliutigigínaorĸuvdlutigik imáitut: „sût
tamarmik iluaĸutáusassut Gûtimik asangnig-
-tunut.“ ilumut.

Mat. 2, 13—23.

Gûtip inuit tupingnartumik pássútarai.

„Gûtip ĸanoĸ iliornere takuniarsigik, mianer-
-nangârpoĸ pilissamigut inuit ĸitornaine“ (tugs. 66, 5).
oĸautsinik tamákunínga kajumigsarneĸarpugut Gûtip

inungnut ĸanoĸ iliornere tupingnartut erĸarsautigí-savdlugit isumaliûtigísavdlugitdlo. Gûtip inungnut ĸanoĸ iliornere nungutdlugit ajúngitsuínáuput, tu-pingnaraluartûvdlutigdlo ilãnilo inuit erĸarsautainut inornardlutik sujunersigssaunatigdlo. tusarpugut ait-sât, ĸanoĸ ilivdlune Gûtip ernitue Jîsuse Kristuse táussumalo angajorĸârsiai Jûserfilo Mârialo tuping-nartumik tasiorsimagai, mássa nâgdliungnartunik misigititdlugit, nunamut avdlamut ĸimãsangmata. tusarpavut ãma angajorĸaussut ivko Bîtdlîmimiut, ĸanoĸ aliasungnartigissumik misigititaussut, ĸitorna-mingnik arsârneĸaramik toĸutauneratigut ánilârnar-túkut. tusarparput ãma Herûtaserssuaĸ ĸanoĸ nãkigtaitsigissumik iliorsimassoĸ, kîsalo toĸussoĸ; toĸuale ánilârnardlunilo sujôranaĸaoĸ, sôrdlo pisima-ssunik agdlagtartut ĸangarssuaĸ inûssut nalunaer-figigâtigut. taimaingmat mãna erĸarsautiginiartigo, ĸanoĸ iliortardlune Gûtip inuit tupingnartumik pá-ssútarai, nungutdlugit ilisimássutse sujunersig-ssáungitsoĸ migssiliordlugo, angajorĸáussutsilo isu-magingnigssutsilo ãmátaoĸ nâpertuivdluarssutse iv-dlernartoĸ migssiliordlugit iliorfigissarmagit. —

Gûtip ugpertortine isumagivdluaraluardlugitdlo tu-pingnartumik pássútarai, tamána nâlungiamut Jî-susimut angajorĸainutdlo erssitdluarsimavoĸ, Egivti-nimut ĸimângmata. Gûtip ernine Jîsuse merdler-tûnerĸârneranit agdlât tupíngnartumik pivâ. pîtsu-nut naligititdlugo inúngortípâ, kúngit igdlorssuisa ardlãne pínago nerssutautitdle inãne inúngortípâ angajorĸâĸartitdlugulo pîtsúnguanik atarĸissáungit-sunik. tamatuma kingornagut ilãne angutit ilaisa atarĸissaorĸôrtut, ilisimassut ivkua pavánga pisima-ssut, nâlungiaĸ tikerârfigigaluarpât, patdlorfigalu-gulo pajugutinik tunivât. táukule autdlarmata ki-ngorna ernĩnaĸ nâlungiamut navianartoĸ angisôĸ nagdliúpoĸ, Herûtasip pilerssârfigingmago toĸúku-mavdlugo; ilumut tássa navianartorssuaĸ angisûssoĸ. Jîsusip angajorĸai pîtsûvdlutigdlo asigínagauvdlutig-dlo ikiortigssamingnik sernigssortigssamingnik ila-

-ḱángingmata, kiame tauva nâlungiaĸ Jîsuse sernigí-sanerâ? Herûtasilo perĸuserdlugtorssuaĸ toĸúku-mavdlugo isumalermat, pilerssârutine ajortoĸ inung-nut avdlanut oĸautiginago, kiame tauva Jûserfilo Marialo oĸarfigiartúsanerai navianartorssuarmik ta-matumínga? nâme, nâlungiamik Jìsusimik navîle-ĸissumik ánagtitsissoĸásángilaĸ inuit akornáne. ki-siáne Gûtip tamanik ilisimangnigtup ernine asa-ssane angisûmik navêrsoĸ ilisimavdluarpâ. tamána pivdlugo íngilit ilât autdlartípâ, Jûserfe singnagtortit-dlugo oĸarfigiartorĸuvdlugo imána: **makitdlutit nâ-lungiardlo arnâlo ilaseralugit Egivtinimut ĸimâgit, tá-ssanītuardlutitdlo uvavnut oĸarfigitserdlutit, Herûtasip nâlungiaĸ toĸúniarumásangmago.** — asassáka, ta-kuvarse Gûterput, ĸitornane sángîtsut ingmingnik ikiorneĸ ajortut isumagigai; navianartúkut nâg-dliungnartutigutdlo tasioraluardlugit tupingnartumik ikiorarai, sernigalugitdlo ánáutarpai. —

asassáka ukorsî-â; Jîsuse oĸarpoĸ: „kivfaĸ angnerúngilaĸ nâlagkaminit. ĸinugigamínga ilivsí-saoĸ ĸinugiumârpâse“ (Juán. 15, 20.). sôrdlo Jî-suse tamâne nunamîtitdlune nâgdliungnartunik nali-ngínarnik misigitíneĸartartoĸ, ãmale Gûtip atâtame isumagssuineranik sernigssuineranigdlo misigitíneĸar-simavdlune, taimardluínaĸ Jîsusimut ugpertut, ánáu-ssissumik malingnigtut nâgdliungnartunigdlo tugpat-dlernartunigdlo misigitítariaĸarput, tássûnátaoĸ su-julerssortertik ássigiartuínarĸuvdlugo. — uvagut aitsât ukiortâp uvdlugssai autdlarnerpavut; nâtínagit ĸanoĸ ítunik misigissaĸásassugut tamavta naluvugut. imáitumigdle nalúngilagut: aliasungnartutdlo nâg-dliungnartutdlo nalingínait atúsagivut, Gûtip sule tamâne nuname inôrĸugpatigut. ivkulo nâgdliung-nartut uvavtínut nagdliúkângata, erĸainiartigo tauva nâlungiaĸ Jîsuse Egivtinimut ĸimâssoĸ, er-ĸainiartigo ánáussisserput tamâne nunamĩnermine pîtsûssoĸ, asigínagauvdlune nâgdliungârdlunilo inû-ssoĸ; ârdlorfiginiartigo táuna sivnîsserput pivdluta ániangârtoĸ mitautigineĸangârdlunilo nivingassoĸ sá-

-ningassulingme: „erĸarsautiginiarsiuk táuna, ilalâgí-
-nartoĸ ajortuliortut taima agtigissumik agssuaring-
-máne, ĸasuleĸinavuse tarnivsigut nikatdlordluse“
(Epr. 12, 3.). —

ãma malugísagivut Gûtip inungnut ĸanoĸ ilior-
-nere tupingnartûssut **sujunersigssáungitsûssut**, mer-
-dlertúnguit ivko toĸutaussut angajorĸaitdlo erĸar-
-sautiginiaruvtigik. merdlertúnguit ivko píngitsûvdlu-
-tik toĸutaussut aliasûtigerĸôrpavut ilâ, pingârtu-
-migdlo angajorĸait taima ánilârnartigissumik misi-
-gititaussut nagdlingnarnerardlugit. suna pivdlugo
ánilârnartut tamáko pisimanerpat? suna pivdlugo
Gûtip ajugaĸángitsup Herûtase pitsailisimángínerpâ
pilerssârutâ ajortoĸ piunêrutdlugo? suna pivdlugo
merdlertúnguit táukútaoĸ ánagtíngínerpai Herûtasip
agssainit, ernine Jîsuse táussuma ĸinugingningnera-
-nit ánagtísimagamiuk? asassáka, suna píssutigalu-
-go Gûte taima iliorsimassoĸ naluvarput, Gûtip er-
-ĸarsautai inuit isumaliornerinik inornartut ĸavsînik
sujunersisínáungínavtigik, mássa Nâlagaĸ oĸarpoĸ
imána: „erĸarsautíka ilivse erĸarsautigíngilase,. av-
-ĸutisilo uvanga avĸutigíngiláka. sôrdlo ĸilak nuna-
-mit ĸutsigsoĸ, taimátaoĸ avĸutíka ĸutsigput avĸu-
-tivsínit erĸarsautíkalo erĸarsautivsínit“ (Is. 55, 8.).
Gûterput asangnigtûvdlunilo nãkingnigtûgame, ĸanoĸ
ilivdlune tauva inúnguákuluit píngortitane asulĩnaĸ
nâgdliugtítarsínaunerpai? taimailiorneĸ ajornaĸaoĸ
táussumúnga, „ũmáminit nâgdliugtítaríngínamigit
inuit ĸitornait aliasugtíkângamigit“ (úp. 3, 33.);
ilãne nâgdliungnartunik takusartaraluarpâtigut, tássa
ũmativut ajortumut uverissut nunavdlo pînut ungavat-
-dlârtut aserornartumit utertíkumavdlugit ingminut-
-dlo sangutíkumavdlugit, nâgssáungitsumik támarĸu-
-nata. tamána pivdlugo, asassáka, uvagútaoĸ ukioĸ
mána autdlarnigarput ukiûtitdlugo ĸaĸutigut erdlo-
-ĸinartumik misigissaĸartásagaluaruvta, uvagútaoĸ
Gûtip tupingnartumik pássúsagaluarpatigut, sôrdlo
ivko Bîtdlîmimiut pássúsimagai, tauva mianerssorta
ĸanoĸ iliornere sujunersíngisavut nuánaríngisavut

mamiatsautigerĸunatigik, nãmagĩnardlugitdle ilalâr-dluta atorniartigik, ánáussissivta Pîtrusimut oĸausê erĸaimassaralugit imáitut: „suliara mãna nalugat-dlarpat, kingornale ilisimalerumârpat“ (Juán. 13, 7.).— asassáka ukorsê; oĸautsitigut isumasiugagssavti-gut mãna sule erĸaisíneĸarpugut Gûtip tupingnar-tumik iliortartup **nâpertuivdluarssusianik** Herûtasi-mut sarĸúmersítumik.

Herûtasimik atuaivugut ajortoĸ pilerssârutigilig-ke nãmagsigâ, nâlungiatdlo tamaisa Bîtdlîmime er-ĸânilo tamagingne ítut toĸorĸugai ñardlungnik ukioĸartut inortutdlo. Herûtase táuna Rûmamiut Jûtinut kúngiutitât táukunane iluarineĸángilaĸ Jûtiú-ngingmat, Gûtimigdlo nalussut ilerĸuinik uverisai-niáinarmat. isumalugtûgame akerartuleralugtuartu-nik ilimasuínalerpoĸ, taimaisalo taima ilimagissane toĸutítarpai. taimáitoĸ ukiut sisamanik ĸuligdlit nâvdlugit kúngiuvoĸ Jûtine; naggatâle-toĸua-ersina-ĸalunilo 'ánilârnaĸaoĸ imaingmat: ûmavdlune auv-dlune ĸuperdlut nerilermássuk. — takúsagigse, asa-ssáka, Gûtip nâpertuivdluarssusia Herûtasimut sar-ĸúmersítoĸ. ukiut amerdlasût ukiûtitdlugit pisôr-ssûvdlune píssauneĸangârdlunilo kúngiugaluarpoĸ akerartortiminutdlo tamangajangnut ajugaussarpoĸ; kisiáne nangmineĸ Gûtimut ajugaĸángitsumut ake-rartorssûgame, Gûtip ernituâ Jîsuse ĸíngaralugo toĸutíniaramiuk, ajortuliarsínardlunilo inûnine tamât nâvdlugo ajortorssuarmik inûseĸartuínarame, taimái-kame kîsa Gûtip nâpertuivdluartûssup pitdlarpâ amîlârnartumik naggateĸartitdlugo. nâlungiaĸ Jî-suse Herûtasip ĸinugissâ toĸúniagâ serngigineĸar-dlunilo ánagtíneĸarpoĸ Gûtip isumagssuineragut pí-ssauneragutdlo, Herûtasile misigitíneĸarpoĸ Gûtip pitdlautâta oĸimáinerssuanik, erĸôrĸuvdlugit oĸaut-sit imáitut: „asassine tamaisa Nâlagkap sernigi-ssarpai, iluaitsutdle tamaisa pîarumârpai“ (tugs. 145, 20.). tusarparse, asassáka, „asassine Nâlagkap serni-gissarai.“ táukunángalo erĸũtásápũtaoĸ Paulusip oĸausê tugpatdlernartut, oĸarame: „sût tamarmik

iluaĸutáusassut Gûtimik asangnigtunut (Rûm. 8, 28); mássa Gûtimik asangnigtûgamik, tamána pivdlugo sût tamaisa misigissagssatik, aliasungnartutdlo tipait-sungnartutdlo, Gûtimit asassamingnit ungagissa-mingnit pissartûtípait, iluarīnardlugitdlo iluaĸutigi-ssarpait agdliartûtigalugitdlo ugperssutsimíkut Gûti-migdlo asangnigssutsimíkut.— kíkûnerpatdle Gûtimik asangnigtut Paulusip taima oĸautigissai? tássáuput Jîsuse-Kristusimut ajortigdlit ánáussissānut ugper-dluartut, ugperdluarníkutdlo iluartûtitaussut Gûti-mutdlo ĸitornarititaussut. — ĸâ, asassáka, ilunger-sordluta piniarta Nâlagkamut ĸinussartardluta tug-siartardlutalo, uvagútaoĸ Gûtimik asangnigtúngor-ĸuvdluta erneranigdlo ánáussissivtínik; „táuna asa-niartigo asarĸârmatigut“ (1 Juán. 4, 19), asangning-nermitdlo inúngûtigaluta ániautigingmatigut, aung-minigdlo ivdlernartumik pisiaraluta asangmatigut toĸumut erdloĸinartumut agdlât. ilumut.

ersserfiane.

Nâlagaĸ Gûterput-â, ũmativtigut ilũngar-dluta ĸutsavigâvtigit uvagut uviniliússutsivti-gut Gûtimik nalussûgaluartugut, uvagut ar-dlâgut ungasigsugut ĸanigdlisíkavtigut erner-pit Jîsusip Kristusip auagut, takornartatut ilasiaussututdlũnît íkungnaerĸuvdluta, ivdler-nartunutdle univigfigssarseĸatigerĸuvdluta, ilingnutdlo inoĸutigerĸuvdluta; ĸínuvigâvtigit: anernigkut ĸáumarsartigut, sáimáunerit tamá-na angeĸissoĸ ilisarivdluarĸuvdlutigo, ug-perdluarssutsivtigut saĸivdluarssutsivtigutdlo ĸaerĸussisserput únersiutigerĸuvdlugo oĸau-tigerĸuvdlugulo, táussuma târtumit ĸaer-ĸungmatigut ĸaumassumut ajúngingârtumut. ilumut.

Mat. 2, 1—12.

„pilerit, ĸáumalerit, ĸáumarĸutigssat aggermat, Nâ-lagkavdlo nâlangnarssusiata nuivfigingmatit. takuvat nuna matôrsimavoĸ târtumik, inuiaitdlo ĸausuitsumik; ivdlitdle Nâlagkap nuivfigâtit, nâlangnarssusialo ersserpoĸ ĸuligkut“

(Is. 60, 1. 2.). taima oĸardlune angut pingârtoĸ, ukiut arfineĸ mardlungnik untritigdlit Kristusip su-jornagut inûssoĸ, pruvfîte Isaia takordlûgkerssâr-poĸ ĸáumarĸutigssamik Israîlíkut silamiutdlo ta-marmik ĸáumarĸutigssãnik. kinauna ĸáumarĸutig-ssaĸ táuna Isaiap takordlûgâ? tássauvoĸ Jîsuse Kristuse, nunamut inúngortoĸ; táuna ĸáumarĸutau-voĸ tamanut ĸáumarsarĸussunut. taimaingmat Gû-tip ernera nunamut tikiútoĸ pruvfîtip Isaiap takor-dlôramiuk Jerûsalât tordlorfigâ: **„pilerit, ĸáuma-lerit, ĸáumarĸutigssat aggermat.“**

ĸaumassordlo târtordlo atautsimĩsínáungitdlat; ĸaumassoĸ aggerpat târtoĸ nigúsavoĸ. Gûtip ernera ivdlernartoĸ Jerûsalâme ineĸarumangmat, inuilo ĸáumarsarniardlugitdlo ivdlernarsarniarumangmagit, taimáitumik Jerûsalâmiut minguersásassut ajorti-mingnik iluaitsuliornermingnigdlo. prufîtip Isaiap oĸaorĸigsârutâ Gûtip ínugtaisa tamarmik ũmámiu-gísangmássuk uvavtínútaoĸ atortítariaĸarpoĸ, uvav-nutdlo ilingnutdlo, asassara ûmâ; taimáitumik **ĸáumalerniarta, ĸáumarĸútigssarput aggermat, Nâlag-kavdlo nâlangnarssusiata nuivfigingmatigut.**

uvdlume ánáussissivta ersserfia nagdliússigav-tigo, ĸáumarĸutigssarput aggersoĸ Isaiap itsarssuaĸ takordlûgâ ĸiviarniartigo; ĸiviarniaruvtigo suna ta-kúsavarput? nâlungiaĸ takúsavarput arnángûp er-niâ, ánorâminermut ímússaĸ nerssutautitdlo nerivfiá-nut ilissaĸ; nâlungiaĸ takúsavarput ikigtúnguínait arajutsíngisât, silame matumane pingârtut tusâma-ssaríngisât. silamiut ánáussissugssât Bîtdlîmime erniussoĸ pârssissut ivkua oĸautigigaluarmássuk Je-rûsalâmiut soĸutigerpalúngilât; angutit ilait pavá-ngarnitsat Bîtdlîmimut pigaluarput silamiut ĸáumar-ĸutigssât tássane nuilersoĸ ujariartordlugo; ilait tamarmik aulagsangnatik soĸutigíngilât aperĸutigina-gulo. taimaitdlune ĸáumarĸutigssaĸ Nâlagkap nâ-langnarssusia Bîtdlîmime nuisimassoĸ nalingínarnut issertugauvoĸ, nalingínarnut takugssáungilaĸ; imái-tut, kisimik takusínauvât: isseĸartut ugperníkut

uisitaussunik. — ûmâ, taimáitunik issekarpit? Nâ-
-lagkap nâlangnarssusia ilisarisínauviuk ánorâminer-
-mut ímússaussok, nerssutautitdlo nerivfiánut ilissau-
-ssok? mamiatsautigaiugdlũnît?
ũmatigkut ilũngardlutit káumarkutigssat kaju-
-ngerigaluarugko ilisimassutut ivkuatut pavángarnitsa-
-tut, ivkuatut tipaitsugtínekarkajakautit Nâlagkap
nâlangnarssusia pivdlugo.
ilisimassut ivkua **maligagssiorpâtigut**, asassat nâ-
-lagtuse; tusâvise? ilisimassut táukua Gûtimik na-
-lussut ilagissaisa **maligagssiorpâtigut Nâlagak ujariar-
-torkuvdlugo.**
pruvfîte Isaia okarpok: „Nâlagak ujarsiuk nani-
-ssagssautitdlugo“ (kap. 55, 6); taima okarmat nâ-
-langniartigo. kisiáne inuit Nâlagkamik ujardlersut
sapernakaut; nunakarfigput misigssorniartigo; igdlu-
-vut kingulerîgsardlugit misigssorniartigik; kavsiúpat
Nâlagkamik ujardlersut? — inuit piâralutik táma-
-rumagamik, ániartitsivingmut piserkugamik Nâlag-
-kamik ujardlersokángínerpat? ila nâgga, kisiáne
isumakaramik Nâlagak nanerêrsoralugo, merdlertû-
-nermingnit ilisarerêrsoralugo; taimalo isumakardlu-
-tik támakaut; mássa inuk ũmámigut ilũngardlune
Nâlagkamik ujardlersok, inuk taimaitok tássa aner-
-nerup ivdlernartup suliarissaisa angnerssât tuping-
-narnerssât. — puilassuitsume nunamit panertumit
tássángáinak imek puilaleraluarpat tupigusûtigerkaja-
-kârput-ilâ? — ukorsî-â, ũmativta Gûtimit avigsârsi-
-manermingne tokunganermingne sâgsimángíner-
-mingne puilassuitsok nuna panertok ássigivdluínar-
-pât; ũmativutdlo taima ítut ekîlerpata siningmingnit
ajortip pianit, anersâmilerpata tokungássusertik aner-
-sâmíssutigalugo, ũmativut ujardlilerpata nunamĩtut
pínagit tagpavanĩtut ujardlugit, káumarkutigssak
ujardlugo, Nâlagak ujardlugo, tássáungínerpa tu-
-pingnartuliat angnerssât? tupingnartuliardlo tamána
nangminek uvinivta auvtalũnît nãmagsissarnerpât?
nâggale, anernerup ivdlernartup nãmagsissarpâ; táu-
-ssuma súnîvigigpatigut ujardlersúngúsaugut.

„**ujardlersordlo nanississaraoĸ**“ (Mat. 7, 8). **tipaitsúsaugut** anernerup ivdlernartup ujardlersúngortigpatigut, íma-ĸa tipaitsúsassugut nanissiguvta, ujagarput naniguvtigo. Nâlagaĸ tássauvoĸ tarnip ujardlersup nanissagssâ, Nâlagaĸ táuna ĸanigtuârtoĸ Dâvip tugsiautaisa ilaine (145, 18) ima oĸautigissaĸ: „Nâlagkap tordlorfigissine tamaisa ĸanigpai, ilumôrtumik tordlorfigissine tamaisa.“

ilungersordluta Nâlagkamik ujardlerĸuvdluta ilisimassut ivkua maligagssiorpâtigut; **ilungersordluta ujardlerĸuvdluta** tusardluarsiuk, nâlagtíka, **ilungersordluta** Nâlagkamik ujardlísaugut. ima isumaliukisarta: ilungersorneĸ ajorpugut, sángĩnermit; imáipordle: sángĩssuserput ánáussissup nalúngínamiuk uvavtínútaoĸ erĸortítarpâ pruvfîtíkut únersûtigisse imáitoĸ: „**suvdlortôĸ nagfaliĸ navdlorĸisángilâ**“ (Is. 42, 3). ilisimassut ivkua ugperssusiata iparaĸ ĸamilersoĸ ássigeĸâ, anerdlâĸ Jûtit kúngigssât Jerûsalâmĩsorissartik naníngínamíko; Gûtivdle iparaĸ ĸamilersoĸ ĸamivíngilâ; nikatdlulersut ugperssusiat nakússagtípâ, uvdloríssamik pavane takussartagãnik takuterĸigdlugit; **uvdloriardlo takuleramiko tipaitsungâleĸaut.** taima tipaitsugtítarpâtigútaoĸ uvagut, asassat-â, ugperssutsivtigut ajulerângavta; taimáitumik nikatdlúsángilagut ugperssuserput misigigângavtigo ajulersartoĸ; Gûtivta ĸamivísángilâ, nakússagtitdlugule aulajangersíkumavâ. „ĸaumassoĸ siaruartigauvoĸ iluartup pigssâ, **tipaitsûtdlo** perĸusersuitsumik ũmatigdlit pigssât“ (tgs. 97, 11), oĸauseĸ tamána erĸorpoĸ ilisimassunut ivkunúnga, uvdloriaĸ kingumut takuleramíko; takuleramíko **tipaitsungâleĸaut;** ũmatait ũmarĸilerput ujarniagkamigdlo najugânut ingerdlatitdlutik tipaitsugssusiat agdliartoĸaoĸ kipisanermit takujumanermitdlo. — ĸanortoĸ tamavta malingniartigik ilisimassut ivko; **ĸanortoĸ ánáussisserput ujarniartigo taima ilungersortigaluta,** uvdloriaĸ Gûtip autdlartitâ tauva takutísavoĸ ũmativtínut, mássa inugdlũnît atuagkatdlũnît Jîsusimik takutitsissut sujuleralugitdlo tasiortigisínauvavut ánáussissivtínut. —

Nâlagkap uvdloriâ ánáussinerata sáimáuneratalo nalunaerĸutât-â, nuivfigíkit tamaisa târmiussut to-ĸuvdlo inâne târtitâne nunagdlit; nuivfigíkit tamaisa Jîsusimik ánáussissumik ujardleraluartut, kiperivfigi-ssartik nanerĸuvdlugo. ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa su-
-jugdliáne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, atâtavit ĸilangmiussup perĸussâ nâlagdluartaragko, ilingnigdlo nika-
-narsardlutit nâlagtũgavit toĸumut agdlât, ĸí-
-nuvigâvtigit: uvagútaoĸ nâlagtunik ũmateĸar-
-títigut, oĸautsisit perĸussatitdlo tusardluar-
-ĸuvdlugit nâlagdluarĸuvdlugitdlo. — aner-
-ningnik ivdlernartumik sagdlusuitsumik tuni-
-sigut, táussumúnga tasiorĸuvdluta ilumôrner-
-nut tamanut. ilumut.

Lúk. 2, 41—52.

Israîlíkúne angutit tamarmik ukiut nungut-
-dlugit pingasoriartardlutik Jerûsalâliartarput nag-
-dliússiartordlutik, Gûtip Môrsasíkut perĸússuti-
-gissâ nâpertordlugo (2. M. 23, 14); ĸângîv-
-figsiorfik nagdliútarângat arnátaoĸ tagpavungnara-

-raut nukagpiánguartatik ilaseralugit arкaneк mardlungnik ukioкarneráne; taimalo nukagpiánguaк Jîsuse angajorкâne ilagalugit Jerûsalâliarpoк, isumaкarnarpordlo kajumingârdlune tagpavungnar-simasoralugo. — Israîlíkut nuánâraraut Gûtip tastamantitorкákut nagdliússerкussai uvdlorsiutigi-ssarângamíkik, nagdliússivît táuko erкainiarfiung-mata Gûtip sujuaissamingnut кanoк iliornerssuinik, tupingnangârtumik anisingmagit Egivtinimit, nuna-mit angnikitdliorfiánit kivfartorfiánitdlo, tuping-nangârtumik tasiormagit ímákut augpalârtúkut isertitdlugitdlo nunamut Aaperâp kinguainut úner-sûtigissaminut.

Israîlíkut nuánârtarmata Gûtip sujuaissaming-nut tupingnartuliainik erкainiarfît nagdliússissar-dlugit, angerкinganik uvagut nuánârtásaugut Gûtip uvavtínut nagdliússivigititai uvdlorsiutigissarângav-tigik, ánáussissivta inúngorfia toкuvfialo makiv-fialo кilaliarfialo anerneruvdlo ivdlernartup tuniú-neкarfia uvdlorsiutigissarângavtigik. kialũnît angi-sûtísángilai nagdliússivît táuko pissarialigssuit, Gûtip uvavtínut tupingnartuliainik erкainiarfiussut, ernerminik anernerminigdlo tuningmatigut? kina paiumanerpa ugpertut Gûtip igdluanut majuarângata Gûtip tupingnartuliai angisût tusariartordlugit ineri-artûtiginiardlugitdlo ugperissamíkut ivdlernartúkut? — Jîsusip angajorкai paineк ajoraraut Jerûsalâ-mut nagdliússiartortoкarângat; nukagpiánguartar-tigdlo arкaneк mardlungnik ukioкarnerane tagpa-vungâ ilaserât. **uvdlutdlo táuko** [nagdliússivît] **nâng-matigik angerdlalermatalo nukagpiaraк Jîsuse Jerûsa-lâme unigpoк, angajorкaisalo arajutsivât.** Jîsuse Jerû-salâme unigkame iluartumik iliorpoк, atâtame кi-langmiussup pê najúsagamigit; angajorкaile anger-dlaleramik кitornartik ilaginago iluartumik iliú-ngitdlat, Gûtip ingmingnut pâritítâ кiviatdlánguar-nago ungalûgarssuarmut кimagdlugo uvdloк nâv-dlugo ingerdlagamik ajortumik ilimasungnatik. — asassáka ukorsê, Jîsuse ilaginago autdlarnavêr-

-naugut nunákutdlũnît ímákutdlũnît, avdloriarner-
-tutdlũnît atausĩnartut ungasigsigissumut angalana-
-vêrnaugut, imalo isumaĸardluta pissarta: „Jîsusip
ornigagssâ uvangátaoĸ ornigagssarísavara; Jîsusip
unigfia uvangátaoĸ unigfigísavara.“ nuname saĸi-
-ssarnivtíne Israîlíkut maligdlavut, táukua ingerdla-
-nigssamingnutdlo unínganigssamingnutdlo nungut-
-dlugit Nâlagaĸ nalunaerĸutigissarpât, sôrdlo ag-
-dlagsimassoĸ: „Nâlagkap sujulerssorpai, uvdlûtit-
-dlugo napassume nuiaussumîtdlune, tasissersûtdlu-
-git avĸutigssâtigut, únuautitdlugulo [sujulerssorpai]
napassume ingnerussumîtdlune ĸáumarsardlugit“
(2. M. 13, 21). — uvagútaoĸ, asassáka, angalanig-
-ssavtínut ĸanordlo iliornigssavtínut tamanut nalu-
-naerĸuteĸarpugut iluvtínĩtumik, tássa Jîsusip aner-
-neranik sáimáuneranigdlo, táukua ĸáumarsásavdluta
ingerdlavdluartísavdlutalo mingnerúngitdlat napa-
-ssumit ivssumánga Israîlíkut nalunaerĸutigissarta-
-gãnit. nalunaerĸutdle táuna iluvtínìtitaĸ támaiguv-
-tigo umiatut aĸugtuerútutut ilísaugut, ingerdlav-
-dluásaerdlutalo íkardlínaviardlutalo ugperssutsiv-
-tigutdlo umîardluta. taimáitumik asassáka, Jîsuse
támaiguvtigo isumavtínik ingerdláinarnavêrnaugut,
uterdlutale ujariartortigo nanitserdlugo. — Jûserfíkut
Gûtip ingmingnut pâritità támaigamíko Jerûsalâmut
uterdlutik ujarniarpât uvdlut pingasut nâvdlugit
nanitserdlugo. taimailiordluarput ánáussissup anga-
-jorĸârsiai; mássa oĸautsit agdlagsimassut uko:
„ujardleritse nanissísause tauva“ (Mat. 7, 7), oĸaut-
-sit táuko ima isumaĸángitdlat: ujardlitdlatsiarnia-
-ritse, nanissinasuángíkuvsilo taimaitĩnarsiuk, ánáu-
-ssissordlo nanisimagaluarnago angerdlaritse; taima
isumaĸángitdlat, imale isumaĸarput: ujardlersuína-
-ritse, tamanut aperĸutigalugo ujarniagarse nanitser-
-dlugo, ũmativsínutdlo sarĸúmerserdlugo. ima isuma-
-ĸarnaugut: „ánáussissiga pigivdluínásavara, táuna
kiserdluínât piumavara, naníngíkuvkule inûvdluarna-
-viángilanga;“ ũmativtigut ilumôrdluta ima tugsiar-

-naugut: „Nâlagaĸ Jîsu-â pigíngíkuvkit — sángîtsut augpit tugsiúngigpagit — ajulersunit pîtsûnerugama kimut sãsaunga? — nâgdliungnermit sumut písa-ssunga? — ũmatigtut asangnigtoĸarnerpa? — tatigítuínarpavkit kisivit — avdlaĸángingmat.“

angajorĸaisa taimane naningmáne nâlagfingmĩ-toĸ oĸaloĸatigîgkamigdlo, **tauva samungnaĸatigalu-git Nãsarámut pivoĸ, nâlagdluardlugitdlo.** tamanik píngortitsissoĸ, íngilinut tamanut nâlagaussoĸ táuna, nukagpiarĸap táutua pigalugo angajorĸârsiaminut tasiortípoĸ nâlagdluínardlugitdlo; íngilit tamarmik patdlorfigissâta táussuma sanassúngûp oĸausia nâ-lagdluararâ arnamilo perĸússutâ nãmagsissararâ.

asassáka, ĸanoĸ isumavise? ingminik pivdlune taimailiornerpa Gûtip ernera, „oĸautsimigut píssau-nerme piagut sunik tamanik perorsaissoĸ“ (Epr. 1, 3)? ingminik pivdlune nâlangnermik ilíkarpa? ila nâgga, uvagut pivdluta inuínait oĸausînut nâlag-tarpoĸ, maligagssiordluta pingârtumigdlo inûsugtor-tavut maligagssiordlugit taimailiorpoĸ, nâlagdluar-neĸ ilerĸorísangmássuk, angajorĸâmingnut sujuler-ssortimingnutdlo nâlagtigitísangmata Gûtip iler-ĸorerĸussâ migssiliordlugo. — merdlertut-â, nukag-píssat niviarsiatdlo ukorsê, anerníkut tikerârtarnia-ritse Nãsarámut, Jûserfivdlo sánavia itsuardlugulu-sôĸ nukagpiaraĸ Jîsuse issiginiarsiuk ukiume pi-ngasunik ĸuliliat tikitdlugo nâlagdluartoĸ, angajor-ĸârsiame suliarerĸussainik nalingínarnik sulissartoĸ; issiginiarsiuk suliagssaminut kajumigtartoĸ eĸia-suitsoĸ, angutisiaminut ajoĸersorĸussartoĸ, anâna-minik ikiuissartoĸ oĸalorujungnaviángitsoĸ, tama-tigut nâlagdluínartoĸ; issigalugulo ilíniarfigisiuk, **tumisiorĸuvdlune maligagssiormase.**

igdloĸatigît iserfigalugit inûsugtortaitdlo issiga-lugit piuaitsut, nâlagdluartut, ermigsimassut, ig-dlaersimassut, atissai errorsimassut, tusardlugitdlo taima ilerĸoĸartut, igdloĸatigît taimáitut iserfigalu-git nuánaritdlârâvut isumaĸarfigalugitdlo anerníkut Nãsarámut tikerârtarsimasoralugit, Jûserfíkutdlo ilí-

-niarfigisimasoralugit igdlumik ĸanoĸ píssuseĸarnig--ssânik igdloĸatigîtdlo ilerĸugssãnik atautsimîtdluar--nigssãnigdlo, ĸitornamigdlo perorsarneĸarnigssãnik, timaisalo atissaisalo ipeĸángínigssãnik. — isumaki--saritse asassáka, kalâtdline taima ilerĸoĸarneĸ ajornarsoralugo, mássa nunavse avangnâne ĸerĸanilo kujatânilo igdlut ĸavsît kalâtdlinik inugdlit taku--narput Jûserfíkúnik malingnauniartut, ilerĸuatut píssuseĸartut, inue taivkuatut ilerĸoĸartut, mássame kalâliuvdlutik nunavdlo píssusia migssiliordlugo inûssut; ilaisalo ajúngisât ardlaisa ajornartísángilât.

ánáussissumik malingnauniartut igdlumik pí--ssusiatigut ĸitornamigdlo perorsarneĸarneratigut, timimigdlo táukualo timaisa, atissamigdlo táukualo atissaisa ipeĸángíssusìsigut malungnarsísáput Kristu--simik malingnauniartutut; ássugkersorniángíkaluar--dlutik erĸaimáinararaut táuko Kristusimik maling--nauniartut, „timitik Gûtip nâlagfiutigigai, Gûtivdlo anernerata inigigâtik“ (1. Kor. 3, 16); tamána erĸaimáinardlugo „evĸiarniartarput uvingnuvdlo anerneruvdlo mingue tamaisa pîardlugit“ (2. Kor. 7, 1.). — merdlertut angajorĸâtik sujulerssortitigdlo taimailiortut issigissarângamíkik malísavait, nukag--piarĸatutdlo Jìsusisut ilisimaleriartúsáput, ukiutig--dlo amerdliartortitdlugit asanarsiartúsáput Gûtimilo inungnilo. tamatumûnátaoĸ ánáussissup maligag--ssiorpâtigut ilisimaleriartorame agdliartortitdlunilo asanarsiartorame Gûtimilo inungnilo; tássalo ing--minik pínane, uvagut pivdluta táuko tamaisa ator--pai, tamatigut inugtut píssuseĸardlune malungnar--siumagame, tamatigut sivnerumavdluta, tamatigut Gûtimut sáimáunartíkumavdluta, tamatigut iluar--tíkumavdluta, tamatigut ivdlernartíkumavdluta, tássa Gûtime atortunik tamanik piniúkumavdluta. — piniússinerinigdlo tamákunínga tamarmiussunik tigusissune atuissune ánáussissoĸ inúngorumârpoĸ táutoĸalerumârdlunilo agdliartorumârpoĸ agdliar--tornermik Gûtip pianik, ima oĸarsínautserdlugit:

„inûvunga, nauk uvanga písaerdlunga, Kristusile inûvoκ uvavne. mãnalo uviningme inûserissara inûserâra ugperdlunga Gûtip erneranut, táussuma asagânga, ingminigdlo túniutdlune pivdlunga“ (Gal. 2, 20.). ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa áipãne.

ánáussisserput Jîsuse-Kristusi-â, ivdlit ugpertunut oĸarputit: „uvanga ilaginanga saperdluínarpuse“. (Juán. 15, 5.). ilumut tai-máipoĸ; ivdlit uvavtíniĩngíkuvit, ivdlit ila-gíngíkuvtigit, tauva súnguamigdlũnît iluar-tuliorsináungilagut ivdlit iluarissagssangnik; ilaginatit inûvdluarsínáungilagut pivdluarsí-naunatalo. ivdlitdle, ánáussisserput-â, uvav-tínĩkuvit, tauva tamatigut pivdluarsínáusaugut ajúngitsunigdlo ajorssarnaviarnata, tauvalo sût tamaisa misigissavut iluaĸutigĩnásavavut piv-dluautigalugitdlo. tamána pivdlugo ĸínuvi-gâvtigit, nâlagarput Jîsusi-â, najortuartigut uvdlut tamaisa; pivdluartítarniartigut nâla-gauvfigpit pînik inũssutilingnik, ãmalo timivta pigssainik nãmagissainik. nâgdliungnartunig-dlo alianartunigdlo takusarângavtigut, tauva misigitítarniartigútaoĸ ikiuiningnik sáimáu-ningnigdlo, Kânamisutdlo uvavtínísaoĸ imeĸ vĩníngortíniaruk, aliasungnivutdlo tipaitsung-

-nermut mumitdlugit, nâgdliungnivutdlo piv-
-dluautigssángortitdlugit. mãnalo, nâlagarput-â, najorniartigut kivfavitdlo oĸauserissagssai imĩ-nartut íkaluartut ivdlit vĩníngortíniákit, píku-nartíkit kivdlingnartitdlugitdlo ũmativtínut, inũmarigsautigssángortitdlugitdlo tarnivtínut. ilumut.

Juán. 2, 1—11.

„**kia inûnigssaĸ kajumigâ, uvdlugssanik piumaga-luardlune ajúngitsoĸ takujumavdlugo**“ (tgs. 34, 13)? taima, asassáka, kúnge Dâve tugsiautimigut aperssuivoĸ; taimalo ãma uvagut aperssuísaugut maungáinaĸ asulĩnardlo inûjumángíkuvta, pivdluar-nartunigdle inûvdluarnartunigdlo uvdloĸarumaguvta. „**kia inûnigssaĸ kajumigâ, uvdlugssanik piumagaluar-dlune ajúngitsoĸ takujumavdlugo!**“ aperssũmut tamatumúnga akíssutigssaĸ navssârârput oĸalug-tuame isumasiugagssavtíne. tássane oĸautigine-ĸarput inuit mardluk, Israîlíkut ilait áiparîgsú-ngulersut; táukua inuiaĸatimik Israîlíkut ilerĸuat maligdlugo katititauvfigtik tipaitsugfiutíniarpât ing-mingnut erĸardlimingnutdlo ikíngutimingnutdlo; tamána pivdlugo ĸagssimiuârtitsivdlutik táuko ta-maisa ingmingnut ĸaerĸuvait nerdlîagssiordlugitdlo vĩnimigdlo ímitdlugit. taima sapíngisamingnik upa-lungaersaigaluarput kativfigssamingnut, tipaitsug-figiumavdlugo. taimáitoĸ iluamik pivdluarnartu-migdlo tipaitsúngerĸajaĸaut, tipaitsugtitsissoĸ iluar-toĸ neriartorĸusimángíkuníko, tássa Jîsuse-Kristuse, Gûtip ernitua inúngorsimassoĸ. katítugssat táukua ánáussissoĸ ilisarivdluángíkatdlarĸôrpât kináussusi-viagut, taimáitoĸ táussuma najorningnerata píkunar-neranik alianáineranigdlo tipaitsungnarneranigdlo misigigissaĸartarêrsimáput; kinalo avdla tauva uvdlor-me táussumane pissarialingme ĸaerĸúsanerât tipait-

-sugtitsissigiumavdlugo pivdluartitsissigiumavdlugulo, kisiáne Jîsuse Kristuse táuna ajoĸersuissoĸ nale-ĸángitsoĸ?

taimailioramik pivdluaĸaut, mássa Jîsusime Jîsusíkutdlo iluamik tipaitsugsínáuput pivdluarsí-nauvdlutigdlo; erdloĸinarissamingnigdlo misigissa-ĸaleramik vĩnimik ajorssalerdlutik, misigititáupú-taoĸ táussuma isumagssuineranik ikiuineranigdlo. — **kia uvavtíne inûnigssaĸ kajumigâ, uvdlugssanik piumagaluardlune ajúngitsoĸ takujumavdlugo?** táuna taimailiordle sôrdlo ivko áiparîgsúngortut iliortut: Jîsusimut ánáussissiminut áiparerĸuvdlune pile, **Jî-suse najortigalugo. Jîsuse Kristuse kisime tipaitsugtit-sissûvdlune inûvdluartitsissûvdlunilo pivdluartitsissûvoĸ iluartoĸ**; táussumanilo táussumûnalo kisiáne inuit iluamik inûvdluarsínáuput pivdluarsínauvdlutigdlo. — tamána erĸarsautigitdlatsiarniartigo mãna, asassáka.

inuit amerdlanerssait isumaĸararaut ánáussissoĸ ilaginago pivdluarsínausoralutik inûvdluarsínausoralu-tigdlo, sôrdlútaoĸ taimane nuliarîgsúngortut amer-dlanerssaisa Jîsuse ĸaerĸúngíkât nerdlîvfingmingnut, táuna ilaginago tipaitsungniaramik; iluamigdle piv-dluarsínáungitdlat tipaitsugdluarsínaunatigdlo, nunap pîsigutdlũnît nâme. ilumut taimáipoĸ; Jîsuse ila-ginago, Jîsuse pigínãngorsaissiginago inûvdluarneĸ pivdluarnerdlo ajornaĸaoĸ. ata, nâlagtíka, **Jîsusi-mĩngíkuvta** táunalo inûnivtigut ilagíngíkuvtigo, toĸu-mĩsaugut, toĸulo nâgssáungitsoĸ, ingnerssuaĸ ĸa-miuitsoĸ, Gûtimitdlo ajagtugaunigssaĸ soráisángit-soĸ ilimagissagssarârput tauva. **Jîsusimĩngíkuvta** tôrnârssûp píssauneranĩsaugut, timivtigutdlo tarniv-tigutdlo aserorfigssaĸ naggatigssarísavarput. **Jîsu-simĩngíkuvta** ajortuliavut pinerdlungnivutdlo tamar-dluínarssuisa pigĩnásavavut nanertortigalugitdlo, pivdlugitdlo erĸartũneĸarnigssaĸ sujôragísavarput. **Jîsusimĩngíkuvta** Gûte atâtaginaviángilarput patdlig-sínaunagulo, táussumale níngangnerata ĸulangĩná-savâtigut, iluvtigutdlo tipaitsugdluarsínáusángilagut erĸigsivdluarsínaunatalo, mássa „iluaitsunut erĸig-

-sivigssaĸángilaĸ, oĸarpoĸ Gûtiga“ (Is. 57, 21.). **Jîsusimĩngíkuvta** uvdlut tamaisa tarnivta nalúngíssu-siata pasigdlersáinásavâtigut erĸartũtardlutalo, ilerasuínásaugutdlo sumilũnît ítarângavta, ĸanordlũnît iliortarângavta. —

oĸaritse, asassáka, pivdluarsínaunerpugut taima nanertugautitdluta? iluamik inûvdluarsínaunerpugut nunap pîsigut, tamákunínga piligssûgaluartitdluta? tarnivtigutdlo nâgdliugkângavta erĸigsivigssaĸarnerpugut taima nanertugautitdluta? nâgga, pivdluarsínáungilagut inûvdluarsínaunatalo **Jîsusime ánáussissivtínĩngíkuvta**, táunalo ilagíngíkuvtigo inûnivtigut. — taivkuatutdle Kâname nuliarîgsúngortutut ilioruvta, Jîsuse ánáussisserput ingmivtínut ĸaerĸusimaguvtigo ilagerĸuvdluta inûnivtigut tamatigut, ugperfigiguvtigo tatigalugulo nâlagdluardlugulo, taimailiordluta tamatigut pivdluarsínauvugut. taimáingínerpalũnît? nâgga, taimáipoĸ. —

Jisusile pigiguvtigo táussuma ánáussinera piniússinerilo tamaisa ilángutdlugit pigísavavut. **Jisuse pigiguvtigo** sumigdlũnît ersigissagssaĸásángilagut sujôragissagssaĸarnatalo, táussuma ánaungmatigut ĸíngarssortivta píssauneranit, utertitdlutalo sáimáunartingmatigut Gûtimut. **Jîsuse pigiguvtigo** pitdlagagssaujungnáisaugut, táussuma ajortuliavut pinerdlungnivutdlo tamaisa ániautigingmagit toĸússutigalugitdlo ĸissungmutdlo ivertitdlugit, aungminigdlo uvfardluta ivdlernarsardlutalo ássûteĸartingmatigut iluarnerminik tamarmiussumik Gûtime atordluartumik. **Jîsuse pigiguvtigo** tauva erĸigsineĸ Gûtimit pissoĸ isumaliornernik inornardluínartoĸ, tipaitsungnerdlo iluartoĸ anernerme ivdlernartume atorsínáusavavut. **Jisuse pigiguvtigo** inũssut nâgssáungitsoĸ, ilángutdlugo pigísavarput, táussuma toĸugssaraluarput nâgssáungitsoĸ ôĸátârmago sivnerdluta; taússumûna mãna ĸilak angmarpoĸ uvavtínut. **Jîsuse ilagalugulo pigiguvtigo** támarnaviásángilagut aserornaviásanatalo; naugdlo navianartorpagssuit akerartortorpagssuitdlo ungussáinaraluarâtigut, taimáitoĸ

Jîsusip ánáussissivta sernigalutalo tasiordluásavâti-
-gut agssangminik píssauniligssuarnik, táussumalo
agssainit pêrsíneĸarnaviásángilagut. — ilumúme
asassáka, **Jîsusimîkuvta** Paulusisut tordlulagínauvu-
-gut: „Gûtip ĸinigai kia pasigdlísavai? Gûte tá-
-ssauvoĸ iluartûtitsissoĸ. kina pitdlagagssautitsí-
-sava? Kristuse tássauvoĸ toĸussoĸ, angnerungâr-
-tumigdlo tássauvoĸ makititaussoĸ, Gûtivdlo taler-
-piata tungânîtoĸ igdlersordlutalo sivnerdluta. kialo
avigsârtísavâtigut Kristusip asangnigssusianit“ (Rûm.
8, 33—35)? avigsârtíneĸarnaviásángilagut táussu-
-mánga. Jîsusime pârissauvdluarpugut, Jîsusíkut
tamatigut pivdluarsínauvugut tipaitsugsínauvdlutalo
erĸigsivdluarsínauvdlutalo, táussumûnalo ãma nunap
pê aitsât atordluarsínauvavut inûvdluautigigínauv-
-dlugitdlo. —

kisiáne, asassáka, Jîsuse Gûtip ernitua tamar-
-ssuarmik nâlagât uvavtínîkumanerpa ĸaerĸuguv-
-tíne? ilagísanerpâtigut, ilagerĸuguvta táussumúnga?
nikagísángínerpâtigut? nikaginata uvavtínîkumâr-
-poĸ ugperfigiguvtíne nâlagdluardlutalo ilagerĸu-
-guvta táussumúnga. tusarsiuk ĸanoĸ ugpertine
únersorfigigai: „ata, uvdlut tamaisa najorpavse silap
naggatigssâ tikitdlugo“ (Mat. 28, 20.). misingnar-
-tumigdlo ínugtaminîngínerpa timimigut takugssáu-
-ngíkaluardlune? ilumut táussuma najornigssusia
pivdluarnartoĸ ínugtaisa ugpertut misigissáinarsí-
-nauvât. —

kíkũpatdle uvavtíne, asassáka ukorsê, kíkũpat
ánáussissoĸ ilagalugo maligdlugulo inûvdluartut piv-
-dluartutdlo? taimáitunik ilaĸarsimagaluarpugut,
Jîsusime pivdluartunik, kisiáne, asassáka, isumaĸar-
-narpoĸ ilavta amerdlanerssait pivdluarssusigssamik
tamatumínga sule sujuneĸángitsoralugit atugaĸá-
-ngitsoralugitdlo, pivdluarssuseĸarfisuamut iluartumut
píngitsoralugit, nunap perujuisigut kisiáne inûv-
-dluarniarsoralugit kigdlormutdlo tipaitsungniarsora-
-lugit, Israîlíkutut ingmata, táuko Nâlagkap kapialá-
-ssutigalugit ima oĸautigigai: „uvanga puilassuving-

-mik puilassunga ĸimagpãnga, puilassuliat ingming-nut tuggarumavdlugit, puilassuliat aserugkat ime-ĸarsínáungitsut“ (Jer. 2, 13.). — ilumúme avdlamik pivdluarfigssaĸángitdluínarpoĸ ĸilangmilũnît nuna-milũnît, ánáussissivtínik Jîsuse-Kristusimik kisiáne. táunale pivdluarfigiumángíkuvtigo angilugtordluína-rumârpugut tauva. „ĸanorme ilivdluta aniguísau-gut, ánangnigssaĸ taima agtigissoĸ asigínaruvtigo“ (Epr. 2, 3)?

tamána pivdlugo, asassáka ukorsê, taimailior-niarta sôrdlo áiparîgsúngortut taivko iliortut; Jîsu-sime kisiáne inũssutigssarsiordlutalo pivdluarnig-ssarsiorniarta, táussumane angilugtornaviángilagut. — tamána pivdlugo ilivse, merdlertut-â, piârdluse ũmativsigut ilũngardluse ánáussissumut sângniaritse; ĸínuviginiarsiuk najortuarĸuvdluse ilagerĸuvdlusilo inûtitdluse; ilivsilo, inûsugtusi-â, atauseĸ maling-niarsiuk, ánáussissoĸ ilivsínik asangnigtoĸ ikíngu-taussoĸ naleĸángitsoĸ; uvagutdlo inersimassugut utorĸángulersugutdlo atauseĸ ilungersûtiginiartigo, tássa Jîsuse uvavtínêrĸuvdlugo, táussumúngalo pigi-verĸuvdluta timivtigutdlo tarnivtigutdlo. uvdlutdlo nâgdliungnartut erdloĸinartutdlo nagdliúkângata tauva nikatdlornavêrnaugut ĸugsalanavêrdlutalo, ilisimagavta kimut ikiorĸúsassugut, tássa ikíngutiv-tínut najortivtínut; táussuma uvavtínísaoĸ imeĸ vĩníngortísavâ sôrdlo nuliarîgsúngortune taivkunane, tássa nâgdliungnartut alianartutdlo nalingínait ator-titdlugit pivdluautigssángortísavai, uvagutdlo ĸut-savigiumârparput ikiordluarmatigut, Aasavfisutdlo oĸarumârpugut: „Nâlagaĸ ánáussissiga, kina avdla ĸilangme pigâra? nunamilo kajumigissaĸángilanga ivdlit ilagiguvkit. uviniga ũmatigalo tumánguga-luarpata agdlât, taimáitoĸ ũmáma Gûte ĸaersoralu-gulo pigssarâ nâgssáungitsumik“ (tgs. 73, 25. 26.). ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa pingajuáne.

Nâlagaĸ Jîsuse Kristuse silamiut ajortainik erssugtutit Gûtimutdlo sáimáunartitsissutit-â, ĸínuvigâvtigit: ikiortigut ilisarivdluarĸuvdlutigit ivdlit kinaussutit, ilisarivdluarĸuvdlutalo uvagut sugísagivtigit, tássa ánáussissigísagivtigit katsorsaissigísavdlutitdlo pivdluartitsissigísagivtigit. misigitítigut ajorssutsivtínik sángîssutsivtínigdlo, tarnivtalo nápautigissãnik navianaĸissumik toĸunartumik, ilingnut kipilerĸuvdluta ugperssuseĸalerĸuvdlutalo, ilingnut ornerĸuvdluta, katsorsarĸuvdluta ánagterĸuvdlutalo pivdluarterĸuvdlutalo ilingnut. taimáitúngorĸuvdluta mãnákútaoĸ oĸautsit isumasiugagssavut píkunartúngortíkit ũmativtínut. ilumut.

Mat. 8, 1—13.

asassáka ukorsê, taimane Jîsuse ánáussissérput inúngorsimassoĸ kivfatut pîtsutut nikanardlunilo

nuname saĸigatdlarmat, inugpagssuit aperĸutigissar-dlugulo ujarniartarpât, isumaĸaramik inungnik kat-sorsaissoĸ táuna ornigtariaĸarmat ikiorĸussunut tamanut, misigigamíko „píkunartoĸ táussumánga anissarmat“ (Lúk. 6, 19), „tamarmigdlo táussu-mínga agtuissut ajorungnaersarmata“ (Mat. 14, 36.). — oĸautsinit isumasiugagssavtínit tusarpavut inuit mardluk Jîsusimut pissut, ardlât Jûtiussoĸ pupigsoĸ, áipâ Gûtimik nalussoĸ náparsimassumik kivfalik, ugperssuseĸardlutik Jîsusimut pissut. — angutip pupigsup Jîsuse ornigpâ maujungnartumik ánernar-tumigdlo nápauteĸarame. nakorsat avdlat tamar-mik katsorsarneĸ ajormáne, tamána pivdlugo Jîsuse sâgfigalugo patdlorfigiartorpâ oĸardlune: **Nâlagaĸ piumaguvit pupêrutísinauvarma.** sákutûtdlo nâlagâta ornigdlugulo ĸínuvigâ oĸardlune: **Nâlagaĸ, kivfara tumartorsimassoĸ igdlume nalavoĸ, ániaĸalunilo.** Jîsu-sip oĸausê tupingnartuliailo tusartagkane kivdlíssu-tigigamigit ũmámigut, mãnalo kivfane náparsi-massoĸ pivdlugo ernumangârdlunilo erdloĸingârame avdlamigdlo ikiortigssamik ilisimassaĸángíname Jîsusimik kisiáne, tamána pivdlugo ánáussissumut pivoĸ táussumúnga ikiorĸuvdlune. —

asassáka ukorsê, taimáitaraut sule tamássa uvdlume. inuit imáitut: ajorssutsimingnik sángĩ-ssutsimingnigdlo tarnimigdlo nápautigissainik misi-gissut, táuko ajortigdlit ánáussissãnut kipileraraut, táuko Jîsusimut katsorsaissûvdluartumut ornigútar-put. taimáitumigdle misigissaĸángitsoĸ ilumigut, táuna kajungíngilartaoĸ ajorungnaersitsissugssamut, taimalo pîaivfiginеĸarnaviángilaĸ tarnime nápautigi-ssânik toĸunartumik. tamána ũmámiugivdluarniar-siuk, asassáka. ilisimásavusime, uvagut Jîsuse-Kristusimut sâgsimángínivtíne pupigsoĸ ivna toĸu-nartumik maujungnartumigdlo nápautilik ássigigig-put, taimátaoĸ tumartorsimassoĸ ivna ássigalugo. tamavtame ajortiligssũvugut, maujugissagssauvdlutalo igitagssaugaluarpugut Gûtip ajortuitsup kînânit, agdlagsimangmat imána: „inuit ĸitornait Nãlagkap

кilangmit ujákarpai, takujumavdlugit sianissoкarner-sut Gûtimik aperкutigingnigtoкarnersut. kisiáne tamarmik kigdlormut sâgput, peкatigîgdlutik ator-tugssaujungnaerput; ajúngitsuliortoкángitdlat ataut-simigdlũnît nâme“ (tugs. 14, 2. 3.). taima agtigi-ssumik ajortíkut ínardlersimagavta, tamána piv-dlugo uvagútaoк Jîsuse ánáussissigssarput katsor-saissigssarput ugperfigalugulo sâgfigísavarput, sôrdlo pupigsup sákutûtdlo nâlagâta sâgfigisimagât. táuna uvagútaoк pivdluta tamaunga nunamut inúngorpoк, ánáukumagamisigut; uvagútaoк nápautivut igpigi-ssavutdlo tamaisa ingminut pisípai kikiagtugáussu-tigalugit toкússutigalugitdlo, kigdligalugulo ikîsa auatalo píkunarnerat ajorungnaersautigssauvdlunilo katsorsautigssauvoк tarnivta ikînut toкunartunut maujungnartunut. ũmativutdlo táussumúnga katsor-saissivtínut angmaruvtigik, tauva кanoк - íssut-sivtínik ajungârtumik misigiterкârdluta ugpertúngor-tíkumavâtigut ingminut, sagdlunata oкarsínaorкuv-dluta imána: ánáussissiga, ivdlit katsorsaissigâvkit, ivdlit agtorniarpavkit, ornigtardlutitdlo katsorsar-кugínarpunga ilingnut. ánáussissiga katsorsaissiga, ilisimavarma sakímerigivkit, asagivkit ũmativkutdlo ilũngardlunga ungagigivkit. — asassáka, ánáussissup ikiordlise, tamavse ũmativsigut ilumôrdluse taima oкarsínaorкuvdluse, tamavse pupigsutut ivssumatut iliordluse Jîsuse patdlorfigalugulo кínuvigilerкuv-dluslusiuk imána: **Nâlagaк, piumaguvit pupêrutísinau-varma,** anernerma pupianik pîaivfigigínauvarma. ivdlit Jîsusi-â nagdligtorsínauvarma piumaguvit; ajortivnik iluaitsulissavnigdlo tamanik isumákêrfigi-gínauvdlunga ajuliutíka tamaisa katsorsarsínauvatit. taimailiorfigínga-ait, nagdligtordlungalo ikiúnga, ajorungnaerкuvdlunga. —

taima, asassáka, ugperssutsivtigut nakimanata Jîsuse tarnivtínik katsorsaissoк tugsiarfigísavarput soraerata, ũmatânutdlo nãkingnigtumut kasugtui-ssartardluta tugsiarfigísavarput; taimailiorângavta tauva misigiumârpugut ajorungnaileriartortuínar-

-dluta; misigiumârpugut Jîsusip pigilerâtigut uvagut-dlo táuna pigilerigput. mássame, asassáka, Jîsuse pigilerumârparput tauva. timivta issaisigut takusínáungíkaluarparput, tarnivtale issaisigut takor-dlôrsínauvarput, ũmativtigutdlo misigigínauvarput. taimaisivdlutalo ánáussisserput átaviginiaruvtigo iperarnavêrumavdlugulo, ungassúngoriartuínarumâr-pugut táussumúnga kipisanermitdlo unganermitdlo ĸínuvigiumârparput, sôrdlo tugsiautínguit ardlâtigut pissartugut: merdlertutut ĸiassutut — maleruar-tardlagit, — ikumasimatserdlunga — Jîsusi-â iking-nik; — ĸanortoĸ asássutsingnik tarniga eĸíkugko, — uvangalo soraiuitsumik — ilingnĩtuaruma. — ila asassáka, inuit Jîsusimut tarninik katsorsaissu-mut taima ĸilanârtigissut usornaĸaut, mássa ũma-timíkut ilumôrdlutik taima tugsiartartut Jîsusip tusardlugitdlo ikiorumavai. —

ilumut taimailiúsangmat oĸautsinit isumasiugag-ssavtínítaoĸ ilisimavarput. pupigsup ivssuma Jîsuse ĸínuvigingmago ikiorĸuvdlune, tauva Jîsusip agssane isagtitdlugit agtorpâ oĸardlunilo: **piúmavúnga, pu-pêrútit. ernĩnardlo pupingnerminik pupêrúpoĸ.** sá-kutûtdlo nâlagâta kivfâ tumartorsimassoĸ pivdlugo atuaivugut imána: **Jîsusivdle** [nâlagâ] **oĸarfigâ: kat-sorsariartorumârpara. sákutûtdle nâlagâta akivâ oĸar-dlune: Nâlagaĸ, ĸingarĸuteĸaúnga ilingnik isertitsineĸ igdluvnut; oĸautsimik atautsimik oĸarsínait, kivfara tau-va ajorungnáisavoĸ.** taima oĸartoĸ Jîsusip ugper-ssusia nâpertordlugo iliorfigâ oĸarfigalugulo: **anger-dlarit, ugperissat nâpertordlúgo pineĸarit. taimaili-ssordlo kivfâ ajorungnaerpoĸ.** tássánga ilíkarniarta ánáussissup ĸanoĸ iliorfigissarai náparsimassut ug-perdlutik táussumúnga ajorungnaerserĸussut. ĸínu-tait tusardlugit ugpernerat nâpertordlugo iliorfigi-ssarpai.

inuk nalingínaĸ ajortiminik isumákêrfigerĸugune ilungersordlune, ajortivdlo píssauneranit ánagterĸu-gune, Jîsusimutdlo ugperdlune pupigsutut ivssuma-tut ima oĸarune: Nâlagaĸ, piumaguvit ajorungnaer-

-sisínauvarma, inuk táuna ilumut ajorungnaersíne-kásavoĸ, Jîsusivdlo auanik uvfarneĸásavdlune isu-mákêrfigineĸásavoĸ ajortiminik tamanik. — inûvdlo táussuma Kristusip auanik uvfarsimassup ánáussi-ssine átavigítuínaruniuk, tauva saĸivdluarumârpor-taoĸ agssuarnaitdlune Gûtip ĸitornâtut erĸigsiv-dlunilo tugpatdlersautigssaminik ajorssarnaviásángi-laĸ. taimaingmat, asassáka, pîtsũssuserput ajor-ssuserputdlo misigiguvtigik Jîsuse sâgfiginiartigo, auata toĸuatalo píkunarnere ũmativtigut misigerĸuv-dlugit; kipilernaugut ugperdluarnermut pivdluar-nartulingmut; kipilernaugut ugpernerup taimáitup pigínáussusia ingmivtíne misigiumavdlugo.

ánáussisserput ĸilanârpoĸ tamavta pivdluar-sarumavdluta; tamavtínut agssane isagtítarpai ajorungnaersíkumavdluta. tamána pivdlugo ukorsî-â, ĸâ, orningniarsiuk nangânase, uvdlume ornig-siuk, agdlagsimassoĸ maligdlugo imáitoĸ: „uvdlume nipâ tusaruvsiuk ũmatise mángerteĸinasigik". (Epr. 3, 7. 8.). ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa sisa-
-mãne.

Jîsu, tasiúnga — matumanîtitdlunga; — ĸimagiaornanga, — tamárnerdlorĸunanga; — najúngíkungmame — ordlussugssauvunga, — ilingnĩkumale — sernigissauvunga. — ajú-
-ngitsulissat — pileragko iluvne, — nãmag-
-sĩnásavat; — unigpunga ilingne, — nâlag-
-kumavdlutit — nauk nâgdliugkuma, — unga-
-gĩnardlutit — nunamîtitdlunga. ilumut.

Mat. 8, 23—27.

„Nâlagaĸ-â, ilingne tikerauvunga, nunasissûv-
-dlungalo sôrdlo sujuaissáka tamarmik“ (tgs. 39, 13.). taima, asassáka, kúnge Dâve itsarssuaĸ tugsiarpoĸ, taimalo uvagútaoĸ tugsiásaugut tamavta. mássa matumanĩnivtíne tikerauvugut nunasissûvdlutalo; „tamâne igdloĸarfeĸángilagut nungútugssáungitsu-
-mik, kisiáne igdloĸarfik piumârtugssaĸ tikíniarpar-
-put“ (Epr. 13, 14.). tamânîtitdluta uniuitdluta ingerdláinarpugut sujunigssavtínut, sôrdlo imarsior-

-tut umiarssuamingnik ingerdláinartut apûvfigssa-
-mingnut; kisiáne sôrdlo táukua ingerdlanermingne navianartut ĸavsêrssuit ássigĩngitsut atortararait, ilarpâluisalo apûvfigssaraluartik tikitsaríngíkât, ingerdlanermingne umiuvdlutik itisôrssuarmutdlo kivivdlutik, taimátaoĸ uvagut, asassat nâlagtíka, matumanĩnivtíne navianartut ĸavsêrssuit ássigĩngit-
-sut atortagagssarâvut, umiuvdlutalo perdlorĸajaĸau-
-gut sernigssuissutuaĸ navianartunit ánagtitsigínau-
-ssoĸ ilagíngíkuvtigo. kisiáne táuna ánáussisserput Jîsuse Kristuse uvavtínîgpat, ilagalugulo avĸutíkut amitsúkut ingerdlagângavta, táunalo ikiortigalugulo sernigssortigalugo matumanĩnerput nâniaruvtigo, tauva aserornaviángilagut támarnaviarnatalo; naugdlo navianartut nalingínait perdluitdlo nalingínait nâg-
-dliungnartutdlo ĸavsît nalautsorfigigaluarâtigut, tai-
-máitoĸ sernigíssauvdluardluta pârissauvdluardlutalo sujunigssarput tagpavna tikísavarput, kîsalo nungú-
-tugssáungitsumik najugagssaĸarumârpugut alianait-
-sumik navianartoĸángitsumigdlo. —

tamatumínga, asassat nâlagtíka, ajoĸersorneĸar-
-dlutalo navsuiaivfigineĸardluarpugut oĸautsitigut uvdlume isumasiugagssavtigut. tusarpugut Jîsuse umiatsiâmut ikissoĸ, ajoĸersugaisalo maligkât. ta-
-matumánga ilíkarniásaugut kina ilagísagigput ma-
-tumanĩnivtíne, kinalo ikiortigalugo tasiortigísagigput avĸutíkut ĸilangmut sangmissúkut, tássa ánáussi-
-sserput Jîsuse Kristuse. tamavta tássane katisi-
-massugut táussumúnga túniússauvdlutalo ilagititau-
-vugut kuisíníkut ivdlernartúkut, sujuneĸángíkat-
-dlartitdluta; silagtoravtalo angerfigârput maleruaru-
-mavdlugo nâlangniarumavdlugulo tamânîtitdluta. taimalo táussuma ilagîngneranut pisitauvugut ilaga-
-lugulo tasiortigalugulo matumanĩnerput nâniásavar-
-put. sôrdlo taimane ánáussissup ajoĸersugkane ing-
-minut ĸaerĸugamigit oĸarfigalugitdlo: maligsinga, taimátaoĸ sule uvdlume malerĸuvoĸ tamavtínut. pivdluásaĸaugutdlo, asassáka, ánáussissup ĸaerĸu-
-ssinera nâlagdlugo táussumúnga pisimaguvta,

ũmámigdlo nâlagkajugtumik ilumôrtumigdlo ma-leruarniaruvtigo nâlagdluardlugulo ĸanordlũnît tasiúsagaluarpatigut, sôrdlo tugsiartartugut: „Kris-tuse pigigáine, tássa — usornaĸ tamanit; — tu-nerĸigsârdlugo táuna — tamánguavtínik: — tauva saĸivdluásaugut — ĸularnaitsumik, ilumut — iperásángingmatigut — ilisimavarput“. tamánguav-tínik táussumúnga túniúkuvta, asassáka, ilumôr-dlutalo ínugtainut ilangússauguvta, tauva ĸanoĸ ítunigdlũnît misigissaĸarângavta inûnivtíne, táuna îgarfigalugulo tatigisínáusavarput, nungutdlugitdlo táussuma ikiuinera sernigssuineralo misigísavavut, píngortitavdlo sûvdlũnît pêrnaviángilâtigut ánáussi-ssup agssainit.

kisiáne, asassáka ukorsê, ánáussisserput male-ruarnerparput? táuna tasiortigalugulo ilagissarner-parput ingerdlanivtíne inûníkut matumûna? tássa aperssût pissariaĸarneĸ. umiatsiait ĸavsît taimane taserssuákut ingerdlassarput, amerdlanerssaisale ánáussissoĸ ilagíngilât. taimátaoĸ kristumiut kisig-ssáungitsut matumanĩnermíkut piumassamingnik ingerdlassarput ánáussissoĸ ilaginago tasiortigina-gulo; uvagutdlo ilaginerpâtigut táukua? Jîsuse sianíssutsivtigut ilisimagaluaruvtigo Gûtip ernerigâ inungnigdlo tamanik ánáussissûssoĸ, arĸalo ĸaner-miugissaraluaruvtigo, taimáikaluardluta ánáussissoĸ sule ilagíngilarput, tasiortiginago ikiortiginagulo tugpatdliutigisínáungilarput inûnivtínilo toĸunigssav-tínilo.

ilumut, ukorsê, ilumôrdluta ũmativtigutdlo ilũngardluta malíngíkuvtigo, tauva avĸutíkut siligtú-kut ingerdlavugut sule, aserornartordlo kingornú-ssagssarârput, pivdluarfigssamutdlo nâgssáungitsu-mut apũnaviángilagut. — ingmivtínik sagdloĸítaru-mángíkuvta, ũmativtigutdlo kigsaruvta ilumôrtumik ánáussissoĸ maligkumavdlugo tasiortigiumavdlugulo inûnivtigut tamatigut, tauva sángĩssuserput nãmángí-ssuserputdlo aserorsimássuserputdlo misigísavavut, Gûtimitdlo avigsârsimássuserput pitdlagagssáussuser-

-putdlo misigalugit, ĸanordlo ítugut katsorsaissumut iluartumut tuaviúsaugut aserorsimássutsivtínit ánaor--ĸuvdluta, nutãngorterĸuvdlutalo inûnartuvdlo tu--ngânut sâgterĸuvdluta, táussumalo agssainut tasior--ĸuvdluta apûvfigssarput tikitserdlugo. — ilumôr--dlutalo tauva malingniaruvtigo, tasiortigalugulo inûnartup tungânut ingerdlaniaruvta, tauva ĸimang--naviángilâtigut, navianartunilo nalingínarne sernigí--savâtigut aserorĸunata támarĸunatalo, ingminutdlo ugperssutsivtigut tateĸarssutsivtigutdlo nakússagtí--tardluta, sôrdlo ajoĸersugkane taimane ánáukine ugperssusiatigutdlo nakússagtitdlugit. —

atalo taserssuarme pitorartorssuángorpoĸ, magdlit--dlo umiatsiaĸ ĸâtdlarpât, táunale sinigtoĸ. ajoĸer--sugaisalo ornigpât, itersardlugulo oĸarfigât: Nâlagaĸ, ánáutigut, umiulerpugut. oĸarfigaile: ugpernikitsuse, sôĸ nangiarpise? tauva makípoĸ, anorilo taserssuardlo agpisalũpai; tauvalo ĸatsordluínarpoĸ. ĸatsormat ánáu--ssissup ajoĸersugkane ima aperigaluarpagit: tate--ĸardlusilo ugperssuseĸarpise? ima akerĸajaĸât: âp, Nâlagaĸ, ugperssuseĸardlutalo tateĸarpugut. ilumut **Jisuse** tatiginerpât táukua? nâgga, ĸatsunganera tatigât, mássa taserssuarme pitorartorssuángormat magdlitdlo umiatsiaĸ ĸâtdlarmássuk tateĸarungnai--lerput ugpernikitsũssusiatdlo sarĸúmerpoĸ. taimá--taoĸ ítarpugut uvagut, asassáka; tipaitsungnartu--nik inûvdluarnartunigdlo uvdloĸartitdluta isumaĸar--tarpugut ugperssuseĸarsoraluta tateĸardluarsora--lutalo ánáussissumut; kigaitsumigdlo terdlilerdluta sinilernaviaĸaugut ánáussissordlo áungaiartordlugo. táussumale ingmivtínik sagdloĸítaerĸunatalo támar--ĸúngínamisigut taimáitunik misigitítarpâtigut, sôrdlo ajoĸersugkane misigitíkine. nâgdliungnartunik na--lingínarnik misigissaĸartítarpâtigut matumanĩnív--tíne, nápautinigdlo ajorssarnartunigdlo aliasungnar--tunigdlo nalingínarnik; nangminerdlo ũmativta mu--mingassup ĸavsînik erdloĸingârtítarpâtigut ánilâr--títardlutalo; tôrnârssûvtaoĸ, autdlarĸautânit toĸut--sissup, timivtigutdlo tarnivtigutdlo perdlugtítarniar-

-pâtigut navêrsardlutalo. taima pineĸarângavta isu--mâlulerdlutalo nangialeraraugut perdlugsiúsasora--luta. taimáitoĸ nikatdloriaornata, asassáka, taimái--tunik misigissaĸarângavta; Jîsuse uvavtínîgpat aserornaviángilagut; táunalo sinigtûssâraluarune, taimáitoĸ issigînarpâtigut ilisimavdlutalo ĸanoĸ ítu--gut, sôrdlo agdlagsimassoĸ: „ârit, Israîlip sernig--ssortâ uvernalísananilo sinilísángilaĸ. Nâlagkap sernigâtit; Nâlagaĸ alángivfigât talerpigpit tungâ--gut“ (tgs. 121, 4. 5.). tamána tugpatdliutiginiar--tigo, asassat kristumioĸatíka ukorsê; ugperssuser--put mikissúngûgaluarpat, taimáitoĸ iperarnavêrsigo, Nâlagkamutdlo tateĸarssuserput soraerúnavêrsigo, iluvtigut târmiugaluaruvta, nâgdliungnartutdlo navi--anartutdlo torâraluarpatigut ánilârtitdlutalo. ajo--ĸersugaisut orningniartigo tauva, tateĸardlutalo tordlulavfiginiartigo: Nâlagaĸ-â, ánáutigut perdlule--ĸigavta; avdlamik ánáussissoĸángínavta ilingnik kisiáne, tamána pivdlugo ivdlit, Jîsusi-â, ánáuniar--tigut aserorĸunata. taimailiordluta nungutdlugit táunáinaĸ ánáussisserput îgarfiginiartigo ikiorneĸar--nigssarsivigalugulo, tauva uvagútaoĸ táussuma ánáusavâtigut tarnivta navianartuinit tamanit, ag--ssangminigdlo tasiordluardluta ajúngitsumik pisí--savâtigut nâlagauvfingminut alianaitsumut. —

tamána pivdlugo, ukorsê, ilungersordluta nâla--garput Jîsuse Kristuse ĸínuviginiartigo, ugperssut--sivtigut tateĸarssutsivtigutdlo nakússagterĸuvdluta, agssangminigdlo tasiorĸuvdluta ingminutdlo issertor--ĸuvdluta. tamânîtitdlutalo táuna malingniartigo ûmámik ilumôrtumik, tunâralugulo túngaviginiartigo, tauva ilumut pârivdluarneĸarumârpugut aserornaviá--sanatalo; tauvalo ĸaĸugo sujunigssavtínut apûv--dluarumârpugut, ánáussissordlo ĸutsavigiumârparput soraernavêrsumik. ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa tatdlimãne.

Gûti-â, kigdlisioringa, ũmatigalo misigûk; misilínga erкarsautíka misiginiardlugit; misig-ssoringalo nâgdliungnartumut avкutaussoк atuarneriga, tasioringalo nâgssáungitsup avкu-tâgut (tugs. 139, 23. 24.). ilumut.

Mat. 13, 24—30.

Nâlagkap Jisusip kamagingningneranik angingârtu-mik ilagîgsiminut tamâne nunamĩtunut ilerкorissânik.

asassat tusartíka ukorsê, ássersûtíkut aitsât tusagkavtigut ánáussissup oкautigâ ilagîgsime ta-mâne nunamĩtut кanoк íssusigssât. nalunaerfigâ-tigut inuit ilagîgsime ilagissagssaisa кanoк íssusig-ssãnik, ilait nautsîatut ajúngitsutut ilaitdle avdlat nautsîapilugtut íkumârtut oкautigalugit; ãma nalu-naerfigâtigut nangmineк кanoк iliornigssaminik ilagîgsiminut taima íkumârtunut, tássa ilalârfigĩnar-dlugit kamagĩnardlugitdlo iliorfigiumârpaigôк ka-terssuivfik nagdliutserdlugo. taimaingmat mãna oкautsit uvdlume isumasiugagssavut najorкutara-

-lugit oKalûtiginiarumavara Nâlagkap Jîsusip ka-
-magingningnera angingârtoK ilagîgsiminut tamâne nunamĩtunut ilerKorissâ.

**I. sumit ilisimásanerparput Nâlagkap Jîsusip ka-
-magingningnera ilagîgsiminut ilumut angingârtûssoK?**

KanoK isumavise, asassáka? Nâlagkap ilagîg-
-sine tamâne nunamĩtut iluaralugitdlo tipaitsûtigi-
-gínaunerpai? ilagîgsormiut tamangajangmik ilu-
-môrdlutigdlo agssuarnaitdlutigdlo inûniartáinarner-
-pat? tusásagigse apustile Pauluse, táussuma Nâ-
-lagkap ilagîgsaisa KanoK íssusigssât iluartoK Gûtip táukunúnga sujuneritità oKautigâ imána: „ilagît ivdlernarsarumavai, uvfáumik imermik oKautsíkut evKiardlugit, nangmineK ingminut sarKúmiúkumaga-
-migit ilagît usornartut, mingoKángitsut eKingane-
-Kángitsut avdlamigdlũnît taimáitoKángitsut, kisiáne ivdlernarKuvdlugit agssuarnaerKuvdlugitdlo“ (Evf. 5, 26. 27.).

taimáinerpat Nâlagkap ilagîgsai? ila nâgga, taimáingeKaut; sujunigssartik angingârtoK, Nâlagkap táukunúnga sujuneritità inungârpât. imáiputdle, sôrdlo Jîsusip ássersûtíkut nalunaerfigigâtigut: **naut-
-sîapiloKaKaut**; Gûtip ilagîgsai ajortunik amerdlasôr-
-pagssuarnik ugperdluángitsunik ilumũngitsunik ila-
-Kartut maluginеKartarsínarput. — sumitdle tai-
-máinerpat? Nâlagkap nautsîvine siaruarterivfiging-
-mago nautsîagssarigsuínarnik, suníme tauva naut-
-sîapiloKarnerpa? taima aperssuísaugut uvagútaoK, sôrdlo kivfat ivkua nâlagartik aperssorât. **Kíngar-
-ssuissup pisimavâ.** taima nalunaerfigâtigut ánáussi-
-ssup. KíngarssuissoK, tássa tôrnârssuk, Gûtip Kíngarssortâ, ajúngitsunut tamanut Gûtip iluarissai-
-nut piumassainut akerartortorssuaK, inungnik aseror-
-saissoK, tamássauvoK Nâlagkap ilagîgsainigtaoK ase-
-ruiniartoK. „pilerKârnerminit táuna inungnik to-
-Kutsissûssok, sagdlusuíssutdlo aulajangiutíngíkâ, sagdlusuíssuteKángíname ilumigut“ (Juán. 8, 44.). tôrnârssuk tamássauvoK nautsîagssapilungnik siaruar-
-terissoK Gûtip nautsîvianut; tôrnârssuk atâtagât

nautsîapiluit tamarmik, táuna nâlagaralugo kivfar-torfigissarpât kristumiunik tainekartut Jîsusimutdle ugperssusekángitsut tamarmik, ilagîgsormiutdlo ta-marmik ilagîgsut niakorissãne, tássa Jîsusime íngitsut.

takuvase, asassáka, Nâlagkap ilagîgsai kanok agtigissumik aserorsimassut, kanok amerdlatigissu-nik ajortunik ugpíngitsunigdlo ilakartut. ila Nâ-lagkap kamagingnigssusia tupingnakalunilo angi-ngârpok, ilagîgsine taima ítut sule nungúsimá-ngingmagit kamajuivfigĩnardlugitdle atatingmagit uv-dlok mána tikitdlugo.

asassáka ukorsê, Kristusip ilagîgsaisa táukua ilagîgsútaok tamânimiut ilagait. tamavta tamâne nunakartugut Kristusip ilagîgsainut íkússornekarpu-gut taimane kuisíkavta. tamavta merdlertûnivtínit mána tikitdlugo kavsêrpagssuarnik tusartínekartar-pugut Gûtip okausînik inũssutilingnik, kajumigsar-nekartardlutalo Jîsusimut ajortigdlit ánáussissãnut okautsinik tusarnersunik imáitunik: „Kristuse Jîsuse silamut pingmat ajortuliartut ánáukumavdlugit“ (1 Tim. 1, 15), avdlanigdlo okautsinik amerdlasũnik taimatut imakartunik; ãma kavsînik sujôrasarnekar-tardluta erkaisínekartarpugut uvdlorssuarmik er-kartûtivfigssamik Jîsusimutdlo ugperumángitsut ta-marmik kanok pinekarnigssãnik ánilârnartumik. — taimaisitdlugitdlo Nâlagkap ilagîgsut tamânimiú-taok paorkivdluardlugitdlo pârivdluararai, ingminut sarkúmiúkumavdlugit ilagît usornartut, mingokángit-sut ekinganekángitsut. — taimáinerpugut, asassáka? ilagîgsormiut tamânimiut kanok ípat? nautsîauner-pat ajúngitsut, nautsîapilûnerpatdlũnît? nungut-dluta ingmivtínik aperssorniarta: uvangame, kanok ínerpunga? nautsîat ajúngitsutdlũnît nautsîapiluit-dlũnît ilaginerpãnga?

asassáka, támakinata; isumakariaornata imána: ilavut amerdlasût nâlagiartardlutigdlo nerdlîviliar-tardlutigdlo sule tamássa uvdlume pissartarmata, isumakakinata tamánáinak píssutigalugo tamânimiut **ilagîgsûtíkumavdlugit Kristusip iluarissânik nuána-**

-rissânigdlo inûssut. taimáingeĸaugut asassáka; ilagîgsut tamânimiútaoĸ angisûmik ínardlûteĸarput ikíngitsunigdlo ilaĸardlutik ugperdluángitsunik, ũma-timíkut sule toĸungassunik; tamána pivdlugo uva-gútaoĸ avdlamik oĸauseĸarneĸ saperpugut, Jerimiap oĸausînik kisiáne ukunínga: „Nâlagkap isumag-ssuinera nungúngíssutigârput, angajorĸautsernera soráingingmat“ (úp. 3, 22.). uvagut sule tamássa uvdlumimut agdlât atasimagavta, Nâlagkap kama-gingnigssusianit angingârtumit kisiáne taimáipugut.

II. sunale píssutigalugo Nâlagkap ilagîgsine aseror-simassut mingugtûssut amerdlasûnigdlo ajortunik ila-ĸartût taima sivisûtigissumik kamaginerpai?

kivfat ivkua nautsîapiluit naulersut malugigamikik nâlagartik aperât: nutsugkiartúsavavut? táussumale aki-vai: nâgga; nautsîapiluit nutsugkaluaruvsigik ĸajûssiag-ssátaoĸ sordlaiaĸinavase. tamarmik naoĸatigîgkilit katerssuivfik nagdliutserdlugo.

nautsîat ajúngitsut pivdlugit Gûtip nautsîapiluit atarĸuínarpai, Jîsuse tusaravtigo oĸartoĸ: ĸajûssiag-ssátaoĸ sordlaiaĸinavase. ilisimavarput tamavta, Gûte ĸanoĸ iliorumagaluartoĸ itsarssuaĸ Sûtuma-mut; Aaperâp ungalûgaĸ táuna ajortuliangârtunik inulik ilungersordlune tugsiungmago pîarĸunago, tauva Gûte Aaperâp ĸínutai ĸatsúnagit akuerĩnar-dlugo Sûtuma aserorumanago únerpoĸ, tássane ĸu-linik iluartoĸaraluarpat. iluartut, ugpertúnguit pivdlugit Nâlagkap inuit avdlat taimáingitsut kama-gissarpai. kisiáne ugpertut kisîsa píssutigalugit Gûtip kamagingnigssutse taima tupingnartigissumik angisũngortíngíkaluarpâ. ãma ugpíngitsut ánáussi-ssumik asigínaissut sângniarumángitsut píssutigalu-git taimailiorpoĸ, mássa táukútaoĸ ánagtíkumav-dlugit ingminutdlo sâgtíkumavdlugit ilagîgsine ta-mâne nunamĩtut kamagĩnardlugit iliorfigissarpai: „ilumut ûmagama, oĸarpoĸ Nâlagaĸ nâlagaussoĸ, iluaríngilara iluaitsoĸ toĸugpat, kisiáne iluaitsoĸ ingerdlavingminit sâgpat inûvdlunilo. sâgitse, sâgit-

-se ingerdlavivsínit ajortunit; sôĸ toĸujumavise Israîlíkut-â“ (Hisk. 33, 11)?

tamássauvoĸ, asassáka, Gûtivta piumassâ inuit tamaisa pivdlugit, „mássa inuit tamaisa ánarĸuvai ilumôrnermigdlo ilisarssilerĸuvdlugit“ (1 Tim. 2, 4). inuit tamardluínarssuarmik utertíneĸautigssãnik aut-dlartípâ ernitue Jîsuse Kristuse tamaunga nuna-mut, inuit tamardluínarssuarmik ajortait pêrĸuv-dlugit táussumúnga, inuit tamardluínarssuisa Gû-timut píngortitsissimingnut utertísavdlugit. — asa-ssáka ukorsê, Gûtip nãkingnigtup inuit asangârpai; Jîsusip Kristusip inuit tamarmik tarnait erdligingâr-pai, agsorũngârdlune erdloĸingârdlunilo pisiariga-migit tôrnârssûp ajortivdlo píssaunerânit nangmineĸ ániamigut toĸumigutdlo; tamána pivdlugo inuit tar-nait akisunerssuarmik pisiarissane piumaĸai, tôr-nârssûp agssainĩtuínarĸúngilai, piniartáinarpordle táussumánga ingminut sâgtíkumavdlugit. tamána pivdlugo inuit tamaisa, ugpíngitsut uterîtsut sua-lungnerssait agdlât kamagĩnardlugitdlo atarĸuínar-pai, uvdlut inûvfigissagssait ilassáinardlugit uvdlug-ssanik nutânik, sângniarfigssât kîsa nagdliutísaner-soĸ utarĸĩnardlugo.

asassáka ukorsê, pâsilerparput mãna ilâ, suna píssutigalugo Nâlagkap taima sivisutigissumik inuit ugpíngitsut nautsîapilugtut ítut kamagĩnardlugitdlo nautsîvingmine atarĸuínararai. apustilip Pîtrusiv-taoĸ nalunaerfigâtigut tamatumínga oĸarame: „táu-ssuma kamagigínarpâtigut támartoĸarĸússíngíname, tamaisale sângniarĸuvai“ (1. Pîtr. 3, 9).

uvagut tamavta, asassáka, tamânĩtugut, Nâlag-kap atatípâtigut nautsîvingmine uvdlumimut agdlât. ĸanoĸ ínerpugut? ãmârdluta taima ingmivtínik aperssorniarta. nautsîaunerpugut Gûtip iluarissai? nautsîapilûnerpugutdlũnît Gûtip atarĸuínagai kater-ssuivfik nagdliutserdlugo? nautsîapiluit ĸanoĸ pine-ĸarnigssât ánáussissup ima oĸautigâ: **inûp ernerata ingiline autdlartíkumârpai, táukualo aserorsârutit ta-**

-maisa iluaitsuliortutdlo nâlagauvfianit katerssorumâr- -pait, augtitsivingmutdlo ikualassumut igísavait, tássane kiavdlutigdlo korsarkortásáput. nautsîatdle ajúngitsut iluartut kanok íssusigssât okautigâ imána: **tauva iluartut sekinertut kaumatigisáput atâtamik nâlagauv- -fiane. tusarsinaussunik siutilik tusardle.** ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa arfernáne.

Jîsuse avdlamik táutunigtoĸ nâlangnarsissordlo.

ánáussisserput-â, atâtat ĸilangmiussoĸ pivdlutit oĸarpoĸ: „tássa ernera asanartoĸ, nuánarissara, táuna tusarsiuk“. ikiortigut Jîsusi-â, tusarĸuvdlutigit, ugperfigerĸuvdlutitdlo, najortuarĸuvdlutit, tatigerĸuvdlutit tamatigutdlo nâlangnarsisíniarĸuvdlutit. ilumut.

Mat. 17, 1—9.

asassáka ukorsî-â, sapãme nâlagiartitdluta ivangkîliut isumasiugagssat tusarângavtigik Jîsuse tusartarparput kivfap táutua atisimavdlugo angalassartoĸ, pîtsut náparsimassutdlo aliasugtutdlo nâgdliugtutdlo ornigtarai ikioriartordlugit. uvdlumile atuagkavtigut takordlôrparput ĸilangmiup táutua atisimagâ, Gûtip erneratut táutoĸartoĸ, takordlôrparput nâlangnarsissoĸ. nunamĩnermine táutumigut taimáitúkut takutítáinarsimagaluarpat, igtôrérĸajaĸârput tatigíngerĸajardlugulo ánáussisserput; kiv-

-favdle táutuanik atissaĸartoĸ tusartaravtigo, aju-
-lersunik ilagsissoĸ, náparsimassunik katsorsaissoĸ, ajortilingnik avâgingnigtoĸ, anernipilulingnik nâg-
-dliûtaerutitsissoĸ, aliasugtunik tugpatdlersaissoĸ, taima ítoĸ tusartaravtigo ánáussisserput, taimái-
-tumik igtôrinago tatigârput. Gísĩmanimilo takor-
-dlôravtigo ajortivut pivdlugit ĸugsalangârtoĸ, Gûl-
-kãtamilo takordlôravtigo sáningassulingmut pâgú-
-ssaussoĸ, kigdligalugo alutorârput táuna inuit ĸi-
-tornaisa takujuminarnerssât (tgs. 45, 3.).

ánáussissoĸ tamarssuavtínut tatigerĸugame, tai-
-máitumik ũmativtínut takordlôrtípoĸ nâlangnarsi-
-simavdlune ĸáĸame ivssumane, Gûtip erneratut táutoĸardlune, kinguníngualgutdlo takordlôrtípoĸ narrugissauvdlune, inuit taimaititâtut sáningassu-
-lingme asíngardlune anerningerdlunilo; táutumigut táukunatigut mardlutigut ũmativtínut takordlôrtípoĸ, tipaitsugdluínarĸuvdluta, ánáussissoĸ taima ilumôr-
-tigissoĸ tipaitsûtigivdluínarĸuvdlugo tatigivdluínar-
-ĸuvdlugulo. Jîsuse ĸáĸamut kingigtumut asiarame ajoĸersugkame ilait pingasut ilaserai uko: Pîtrusilo Jãkulo Juánasilo; táuko pingasut ĸinerpai na-
-lunaiaissunik ilaĸarumagame nâlangnarsisíneĸar-
-ssutsiminik oĸalugtugssanik inungnut. usorinavêr-
-dlavut nalunaiaissut táuko pingasut, táukûssut kinguníngualgut ãma nalunaiáisangmata ánáussissup ániangârssusianik ĸugsalangârssusianigdlo, ûliap ĸá-
-ĸâne toĸumut agdlât aliasungâĸingmat, toĸumut agsorûngmat, aungmik kiagungmat aliasungnermit ĸugsalangârnermitdlo. imáitarpoĸ asassáka: nalingí-
-naĸ nunamiussoĸ ánáussissup nâlangnarssusianik takungnigtoĸ ôĸátaissordlo, táuna narrugineĸarssu-
-sianigtaoĸ ániarssusianigdlo ilangersíneĸásavoĸ. erĸainiarsiuk apustile Pauluse, táuna ilãne tássá-
-ngáinaĸ pisitauvoĸ ĸilait pingajuánut, paratîsimut, oĸautsitdlo taigssáungitsut tusarai, inûp oĸauseri-
-sínáungisai. Pauluse táunaussoĸ kingorna ingminik ima oĸautigaoĸ: „Kristuse sáningassulingmut kikiag-
-tugaoĸatigâra“ (Gal. 2, 20); „ĸissungmik uvinivnut

kápútumik pineкarpunga, tássa Sãtanip íngilianik, táussumúnga tigdlugtarкuvdlunga, sarкúmîssáka ta-máko angingârtut [кilait pingajuánut pisitaugama] makítatigerкunagit uvavnut“ (2. Kor. 12, 7.); Pau-luse táunaussoк, paratîsimut pisitaussoк kingorna ingminik ima oкautigaoк: „tamatigut nâgdliugpugut, nungutdlugitdlo Jîsusip toкutáussusia timivtigut angatdláparput, Jîsusilo pivdlugo toкumut pisíne-кartáinarpugut“ (2. Kor. 4, 8. 10. 11.). imalo oкarpoк Pauluse táunaussoк: „iluartumik agsorũ-punga, arpagfigssaк nâvara, ugperneк aulajangiú-para. tássa uvavnut pigssamârtitauvoк niaкorut iluartũssut, táussumínga Nâlagkap erкartũssivdluar-tup tuniumárpânga uvdlugssame ivssumane; uva-ngáináungitsungale, tamaisa ersserfigssaminut kaju-ngersut taimatut tuniumârpai“ (2. Tim. 4, 7. 8.). — niaкorúmik iluartũssúmik tunineкarumârput ta-marmik ánáussissivta ersserfigssânut kajungersut imáitutdlo: sániugassulingmingnik erssugkumavdlutik ánáussissumik malingnigtut, ingmingnik isumákêr-sut, erкarsautimingnik kivfartortitsissut Kristusimut nâlagtúngordlugit, nâgdliungnartunik táussuma nag-dliutítagainik atuissartut mamiasugtarnatik, uvining-mingnik sániugassulingmut ivertitsissartut, ajor-timik nâlagautitsinavêrsut timimingne toкujassune, pilerisârnerisigut nâlarкunago. taimailiortut — má-ssame ánáussissup píssagtingmatik taimailiortut — tássáuput Kristusip sániugassulingmut kikiagtugao-кatai, táukua apustile Pauluse akuerât ima ag-dlagtoк: „isumaкarpunga nâgdliungnartut matuma-ne atortagkavut mikivatdlâкissut nâlangnarsinig-ssamut uvavtíne sarкúmersitagssamut naligitísav-dlugit“ (Rûm. 8, 18.). „mássa nâgdliugssuserput sivikitsoк artornángitsoк uvavtínut kinguneкásavoк nâlangnarssusermik nâgssáungitsumik tamaviârnar-tumik ûgtugagssáungitdluínartumik“ (2. Kor. 4, 17.). nâlangnarssuseк tamána uvavtínísaoк ersserumârtoк Jîsusip taimane atorpâ кáкame imaitdlune: **avdla-mik táutunigpoк, kinâlo seкinertut кaumatigilerpoк,**

ánorailo káumarĸutaussutut ĸaĸortigilerput. ajoĸer-
-sugaisa tamatumínga issigingnigtut oĸautigingmá-
-ssuk táutuagut nâlangnarssusiata piagut, oĸausînit
Jîsusip táutuvia nalorniungnaerparput, Gûtip inúngor-
-tup táutuvia, nunamiunik Gûtimut sáimáunartitsi-
-ssup táutuvia, nâgssáungitdluínartumik atugagssâ.
táutuvia táuna nâlangnarssusiata pia ĸáĸame atut-
-dlatsiagâ takoránarigaluarparput, kinguninguagut-
-dlo Gísĩmanime ĸugsalangârtoĸ toĸumutdlo agsorũ-
-toĸ takordlôrdlugo, Gûlkãtame sáningassulingmut
kikiagtugaussoĸ takordlôrdlugo nakímatigerĸajaĸâr-
-put, táunáungitsoriniardlugo ĸáĸame nâlangnarsisi-
-taussoĸ; mássa Gûlkãtame kikiagtugaussoĸ „taku-
-juminarssuseĸarnanilo atarĸinarssuseĸángilaĸ; sakí-
-minartumik táutoĸángilaĸ. narrugissaĸ inuit tai-
-maititât, angut ánialik igpingnartumigdlo misigi-
-ssoĸ, sôrdlo kĩnatik táussumánga issertúsagait;
asigínagaungârmat sûtíngilarput“. (Is. 53, 2. 3.).

ilumúme asassáka, taima agtigissumik ingminik nikanarsarpoĸ Jîsuse táuna ĸáĸame nâlangnarsisi-
-massoĸ seĸinertut ĸaumatigissumik kînalik, ĸáu-
-marĸutaussututdlo ĸaĸortigissunik ánorâlik; taima
agtigissumik ingminik nikanarsarpoĸ ánáussisserput,
„kĩne issertúngíkâ mitangnernit ĸitserarnernitdlo“
(Is. 50, 6.); asigínagauvdlunilo ániarissaĸardlunilo
ikiligauvdlunilo unatarneĸardlunilo „sáningassulik
atorpâ ilalârdlune mitautigineĸarnine soĸutiginago“
(Epr. 12, 2.). tamáko tamaisa erĸarsautigalugit aja-
-sôrpugut, ánáussissivtalo taimailiornere naleĸángit-
-sut patdlûtigalugitdlo ĸuvdlilíssutiginâvut, uvav-
-tínik asangningnerínarmit nãkingningnerínarmitdlo
taimailiormat; anerneĸartitdluta puiornavêrnârput
Gûtip ernituâ ĸáĸame takoránersumik nâlangnarsi-
-simagaluartoĸ, „táussuma tipaitsût ingminut sar-
-ĸangíussaĸ pínago sáningassulik atorâ ilalârdlune“
(Epr. 12, 2.), pitdlaut táussumúnga tugtoĸ uvavtínut
erĸigsíssutigerĸuvdlugo, unatarneĸarnerilo ajorung-
-naerutigerĸuvdlugit (Is. 53, 5.).

nâlangnarssutse ĸáĸame atugke kingumut ipe-

-rarpâ, ajortivut pivdlugit ániarumagame toĸujuma--gamilo, nâlangnarseĸatigiumagamisigut, nâlangnar--siartuínarĸuvdluta ánáussissivta nâlangnarssusia ássigileriartordlugo (2. Kor. 3, 18.); sôrdlútaoĸ Ju--ánase agdlagtoĸ: „sule erssíngilaĸ ĸanoĸ iliumâr--nigssarput; imáitordle nalúngilarput: ersserpat ássigiumârigput, ĸanoĸ íssusiagut issigiumâravtigo. tamatumíngalo táussumánga neriugtut nungutdlutik minguersarput, sôrdlo táuna minguitsûssoĸ“ (1. Juá., 3, 2. 3.).

taimáitumik asassáka, ánáussissoĸ ĸanoĸ íssu--siagut takujumaguvtigo ĸaĸugo, nâlangnarseĸati--giumaguvtigo, „ingmivtínik evĸiarniarta uvingnuvdlo anerneruvdlo mingue tamaisa pîardlugit; ivdlernar--sinigssardlo nãmagsíniartigo Gûte mianeralugo“ (2. Kor. 7, 1.). tamâne nuname atarĸissaunigssaĸ pínago tusâmassaunigssardlo pínago, imáitoĸ kisiat ilungersûtiginiartigo asassáka: ũmat minguitsoĸ, ũmat Jîsusimut kajungersoĸ, ũmat avdlamik tu-sarumángitsoĸ avdlamigdlo takujumángitsoĸ, kisiáne ánáussissivtínik; ũmat taimáitoĸ Jîsusip auanit kíssagsimassoĸ toĸuanitdlo augsersimassoĸ ilunger--sûtigalugulo tugsiutiginiartigo ánáussissivta sáninga--ssuliata atâne. ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa arfineĸ áipãne.

Nâlagaĸ Jîsuse Kristuse, ĸaerĸusimavav-tigut nâlagauvfingnut nâlangnarssutsingnutdlo (1 Tas. 2, 12.); ĸaerĸusimavavtigútaoĸ nâla-gauvfingne sulerĸuvdluta, tássa tarnivta inoĸa-tivtalo ánagsimassugssaĸativta tarnaisa ánang-nigssât ilungersûtigalugulo suliarerĸuvdlutigo; tugsiarfigâvtigit: píssagtítigut suliagssavtínut tamatumúnga pissarialingmut, kivfatut ilumôr-tutut eĸiasuitsutut sulisínaorĸuvdluta, uvagú-taoĸ pivdluta oĸarsínaorĸuvdlutit sôrdlo itsar-ssuaĸ Mâria Bitâniamio pivdlugo oĸartutit: „sapíngisaminik iliorpoĸ“ (Mák. 14, 8.). ilumut.

Mat. 20, 1—16.

ilivsísaoĸ nautsîvingmut vîneĸutilingmut autdlaritse, iluartumik akilerumârpavse.

ássersûtip aitsât tusagkavta isumavianik ánáu-ssissup nangminek nalunaerfigâtigut oĸarame: **kingugdliugaluartut sujugdlíngúsáput, sujugdliugaluartut-**

-dlo kingugdlingúsáput. imáipoĸ: Gûtip sáimáunera kisiat inûtigalugulo pivdluautigârput; Gûtip sáimáu-neranit kisiáne táussuma nâlagauvfianut ĸaerĸusi-mavugut; sáimáuneranit kisiáne tuninеĸartarpugut ajúngitsunik tamanik atortagkavtínik; sáimáuneralo kisiat píssutigalugo ĸaĸugo ĸilangmútaoĸ isersínau-vugut. tamâne nunamîtitdluta ilungersordluta ag-sorũngârdlutalo suliniásagaluarpugut kivfatut ilu-môrtutut eĸiasuitsututdlo iliortardluta, akigssarsí-saugutdle Gûtip piumassânik kisiáne, mássa akig-ssarsisíkumavâtigut sáimáunine kisiat píssutigalugo. oĸautsit isumasiugagssavta naggatãne agdlagsimang-mat: **ĸaerĸusimassut amerdlaĸaut, ĸinigkatdle ikeĸaut,** tamatumínga erĸaisíneĸarpugut,

I. tamavta ĸaerĸusimagavta Gûtip nâlagauvfianut iserĸuvdluta.

ĸaerĸusimassut tamássáuput kristumiut tamar-dluínarmik, mássa kuisíníkut ivdlernartúkut Gûtip nâlagauvfianut íkússorneĸarsimáput kingornússissug-ssángordlutigdlo pivdluarnartunik tamanik, Kristu-sip ánáussissivta piniússinerinik. ĸaerĸusimassut uvagut tamavta ilagâtigut, asassáka, tamavta kuisi-magavta Gûtip pingasûvdlunilo atausiussup arĸanut ilángutíneĸardluta. ĸaerĸusimassut tamássáuput inuit tamardluínarssuarmik silarssuarmĩtut; Gûtimik na-lussútaoĸ mána tikitdlugo târsiortut ĸaerĸusima-ssugssáuput, Gûtip ernituâ Jîsuse Kristuse ta-maunga nunamut pisimangmat inuit tamardluínar-ssuarmik utertíneĸautigssãnik, ãma agdlagsimang-mat imána: „Gûtip inuit tamaisa ánarĸuvai, ilu-môrnermigdlo ilisarssilerĸuvdlugit“ (1 Tim. 2, 4.). Gûtivdle kisime ilisimatûssup inuit tamaisa atautsí-kut ĸaerĸusimángíkaluarpai, kisiáne kingulerĩgsit-dlugit ĸaerĸussarpai nâlagauvfingminut iserĸuvdlu-git, sôrdlútaoĸ oĸautsine isumasiugagssavtíne ag-dlagsimassoĸ: **inuk igdlume nâlagaussoĸ anivoĸ uv-dlârordlune, kingorna nalũnaerĸútap akúnerisa pinga-juáne, ãma tauva arfernáne arfineĸ sisamãnilo, kingug-dlerpâmigdlo nalunaerĸútap akúnerisa arĸarnáne anivoĸ**

naútsîvingminút vĩnerutilingmut sulissugssarsiniardlune, imáipoĸ: Gûtip Jûtit sujugdliutdlugit ĸinerdlugitdlo ĸaerĸusimavai ínugtariumavdlugit, kingorna Grĩkerit-dlo Rûmamiutdlo, inuiait taimanerssuaĸ ánáussissup nunamĩnerata nalâgut inûssut pingârnerssait îvang-kîliumik tusardlersípai, táukualo kingornatigut inuiait avdlat, tássa ĸavdlunât Eorũpame nunaĸar-tut tamaisa kingulerîgsitdlugit oĸalugfigitípai îvang-kîliumik. ĸavdlunâtdlo ukiorpagssuit ukiûtitdlugit kristumiungmata, kingorna táukua ilait ilungersuler-put ánáussissup oĸausê erĸaivdlugitdlo nãmagsi-niarumavdlugit imáitut: „autdlaritse, inuiaĸatigît-dlo tamaisa ajoĸersugángortísigik, kuivdlugit atâtap erneruvdlo anerneruvdlo ivdlernartup arĸanut ilángu-titdlugit“ (Mat. 28, 19.); táuko pikilerdlutik nunanut avdlanut ungasigsunut autdlarput, nunat tamákua inue sule târsiortut oĸalugfigiumavdlugit oĸautsinik tusarnersunik ajortigdlit ánáussissãnik. taimailiv-dlutigdlo kalâtdlítaoĸ ĸaerĸusimassut ilagilerpait, ukioĸ 1721 Hans Egitip tamaunga nunavtínut pivfia kigdligalugo, mássákutdlo kalâtdlit tamarmik tamâne sineríssame nunaĸartut Kristusip ilagîgsainut ilángu-tíneĸarsimáput. —

ilivse, asassáka, ĸavdlunânit kingugdliugaluar-puse, kisiáne ãma sujugdliuvuse inuiangnit amer-dlasûnit mána tikitdlugo Gûtimik nalussûssunit, táukua ilait aitsât mãna tusartíneĸalerput îvangkî-liumik. ãmátaoĸ sujugdliuvuse nunaĸativsínit tu-nuamiunit nalussûssunit. ĸaĸugo táukua pivfigssât, Gûtip oĸausînik tusartíneĸarfigssât nagdliúkumârpa? ĸanortoĸ táuko nunaĸatise sule târsiortut Nâlagka-mut tugsiúniarsigik, kîsa oĸautsinik tusarnersunik oĸalugfigineĸarĸuvdlugit. ĸanortoĸ ilivse, asassáka, mianerssoritse táukunúnga ilivsínit kingugdliussunut ĸaĸugo ingiarĸunase ilungersorssutsivsigut kajumig-ssutsivsigutdlo, ilivsínut erĸûterĸunagit ánáussissup oĸausê imáitut: **sujugdliugaluartut kingugdlingúsáput.**

II. **tamavta ĸaerĸusimassugut sulísaugútaoĸ Gûtip nâlagauvfiane.**

tusarpugut, inuk igdlume nâlagaussoĸ suna píssutigalugo anissartoĸ, tássa: **sulissugssarsiniaru-mavdlune** nautsîvingminut vĩneĸutilingmut.
asassáka ukorsê, Gûtip nâlagauvfianut ĸaer-ĸuneĸarpugut, tássane **sulerĸuvdluta.** napáinartut suliumángitsutdlo Gûtip iluaríngilai. sôrdlo per-ĸuneĸartugut timivta inûtigssânik eĸiasuitdluta piniarĸuvdluta, agdlagsimangmat: „nalingínaĸ suliu-mángitsoĸ nerísángilardlũnît“ (2 Tas. 3, 10.), tai-mátaoĸ perĸuneĸarpugut, tarnivta toĸusuitsut ánangnigssât pivdlugo ilungersortumik sulerĸuv-dluta. Pauluse ima agdlagpoĸ: „ánangnigssarse sulíssutigisiuk mianerssordluse ûligdlusilo“. (Fil. 2, 12.). — agsorordluta sulissarniásaugut, akerartor-tivut tássa tôrnârssuk ajortutdlo artorssartíkumav-dlugit. „sule auersitdluse agssortuíngilase ajor-timut agsorũnivsíne“ (Epr. 12, 4.). ãma suliagssavta ilât imáipoĸ: ivdlernarsiniásaugut Kristuse maligag-ssarput ássigileriartorumavdlugo, oĸaorĸigsârne-ĸaravta imána: „norĸainiaritse [inuit tamaisa erĸig-sivigeĸatigiumavdlugit] ivdlernarsiumavdlusilo, iv-dlernarsisimanane Nâlagaĸ takuneĸ ajornarmat“ (Epr. 12, 14.). ata, asassáka, tássáuput suliagssa-vut, kristumiut ĸaerĸusimassut suliagssait. suliag-ssavut Gûtip nâlagauvfiane angeĸalutigdlo pissaria-ligssũput ilâ? uvagutdle taimailiortarnerpugut? agsorordluta sulissarnerpugut, pinerpâtigutdlũnît ánáussissup oĸausîsa imáitut: **sôĸ uvdloĸ nâvdlugo napáinarpise?** imáipoĸ: sôĸ suliagssase pissarialig-ssuit, kristumiut tamarmik suliagssait suliariniángi-lisigik? —
ãmalo, asassáka, tusásagigse, sulivdluarneĸ Gûtip perĸussâ ĸanoĸ ítoĸ. nangmineĸ tarnivta ánangnigssât mianerssordluta ûligdlutalo sulíssu-tigileruvtigo, tauva inoĸativtátaoĸ ánangnigssât sujornanit ilungersornerussumik isumagilerumârpar-put. ilivse ĸitornaĸartuse pârissánguaĸartuse ukorsê, **sôĸ napáinarpise?** ilisimángínerpisiuk, ĸanoĸ agtigi-ssumik suliagssaĸartuse, tássa ĸitornánguase pâri-

-ssánguasilo Nâlagkamut perorsarniásavdlugit? — ilivse, igdlume nâlagaussuse ukorsê, **sôĸ napáinar-pise!** nauk pissariaĸangârtumik suliagssaĸartuse? igdloĸatise kigdlormut maungáinardlo inûniartut iluaitsuliortartut tarnaisa ánangnigssât isumagiler-niarsiuk. inertertardlugitdlo kajumigsartardlugitdlo avĸusinermik ameĸissumik inûnartumut sangmissu-mik únersũniarsigik; nangmineĸ saĸivdluarssutsiv-sínik ajúngitsumik maligagssiorniarsigik; avdlanit-dlo tamanit Gûtimut tugsiútarniarsigik, avdlamik isumatâlerĸuvdlugit ánáussissumutdlo sângniarĸuv-dlugit. —

sôĸ uvdloĸ nâvdlugo napáinarpise! asassáka, tai-ma aperssorpâtigut Nâlagkap uvagut tamavta. er-ĸainiartigik Gûtimik nalussut miliûniligpagssuit sule tamássa uvdlume târsiortut. táukua ĸanoĸ íssusiat nagdlingnartoĸ aliasûtiginerparput? táuko inoĸativut ánagsimassugssaĸativut tugsiútarnerpavut Nâlagkamut, sângniarfigssât nagdliuterĸuvdlugo? uvagútaoĸ sapíngisavtínik ikiuiniartarnerpugut, táu-kútaoĸ kîsa ajoĸersuissugssamingnik autdlartit-siviginеĸarĸuvdlugit? ũmativtigut ilungersordluta Gûtip nâlagauvfiata agdliartornigssâ isumagissarner-parput tugsiartardlutalo imána: nâlagauvfit tikiut-dle? asassáka, isumaĸarnarpoĸ, ilavut amerdlasût oĸautsit mákua erĸorpâtigut: **sôĸ uvdloĸ nâvdlugo napáinarpise!** Gûtip pê, tássa nâlagauvfiata tikiú-nigssâ inuitdlo tarnaisa ánangnigssât sôĸ isumagi-nagitdlo sulíssutigíngilisigik? timivse inûtigssainik piniartaraluardluse sôĸ tarnise soĸutiginagitdlo per-dlersĩnardlugitdlo isumagíngilisigik?

III. **ĸaerĸusimassutdle tamarmik ilungersordlutik sulisimassut iluartumik akilerneĸásáput, sulinertigdle pissutiginago sáimáunermit kisiáne.**

isumasiugagssavtíne atuaivugut: **ilivsisaoĸ naut-sîvingmut vĩneĸutilingmut autdlaritse; iluartumik aki-lerumârpavse.** sulissut tamarmik iluartumik tunine-ĸásáput, sáimáunĩnarmitdle. mássame, asassáka, sáimáunĩnarmit akilerneĸásáput. ĸimerdlôrniartigo

igdlume nâlagaussoĸ, ĸanoĸ iliordlune sulissut ivko akilersimagai. kingugdlermik sulissugssarsiarineĸar--tut sujugdliutdlugit akilerĸuvai igdlume angnermut; ãma ivkua sujugdlît pigssãnit mingnermik akiler--ĸúngilai, kisiáne taimatut akilerĸuvai, nauk nalu--naerĸútap akunerínâ sulisimassut. suna píssutiga--lugo taimailiornerpa? sunalo píssutigalugo ivko sujugdliugaluit uvdloĸ nâvdlugo erdloĸingârdlutik sulisimassut kingugdliutípai? imáitoĸ píssutigalugo taimailiorpoĸ: ivkua piumaniarpatdlârdlutigdlo akig--ssarsiortorssûngmata, ísumaĸardlutigdlo sulinertik sivisunerussoĸ píssutigalugo ivkunánga kingugdler--nit angnermik písasoralutik. sulinertik makítati--galugo igdlume nâlagaussup sáimáunera kisiat tu--nâríngilât, nangminerdle piniarnertik agsorornertig--dlo tunârât.

asassáka ukorsê, inuit táukua ĸanoĸ pineĸar--nerat sujôrasautigísavarput táukuatut iliorĸunata. ilungersordluta agsorordlutalo suliniásagaluarpugut Gûtip nâlagauvfiane tamâne inûtitdluta. nangmineĸ tarnivta ánangnigssât sulíssutigísagaluarparput mi--anerssordluta ûligdlutalo, ãma inoĸativut ikiorniar--tásavavut kajumigsartardlugit inertertardlugitdlo Gûtimutdlo tugsiútardlugit, táukútaoĸ ánarĸuvdlu--git. ĸanordle akilerneĸásassugut, tamána aperĸu--tigísángilarput, nâlagkavtale oĸausê nãmagísavavut imáitut: **iluartumik akilerumârpavse,** erĸáituínásavdlu--gitdlo oĸausê imáitut: „maligagssase tamaisa nãmag--siguvsigik oĸaritse: „kivfauvugut atúngitsut, uvav--tínut suliarissariaĸartut suliarâvut“ (Lúk. 17, 10.). sulissut tamarmik tamâne nunamîtitdlutik taima isumaĸartuínardlutik sulisimassut ĸaĸugo oĸarfigine--ĸásáput imána: „ĸujanaĸ ajúngitsumik ilumôrtu--migdlo kivfaussutit, ĸavsínguanut ilumôrtutit amer--dlasûnut pârssissúngortíkumârpavkit; nâlagkavit tipaitsugfianut iserit“ (Mat. 25, 23.). ilumut.

sapãme ersserfiata tugdlîsa arfinek pingajuáne.

asassak Nâlagak Jîsuse, kínuvigâvtigit: uvagut tamavta ilingnut ánáussissivtínut piu-matdlersítigut, okautsisit tusarniarkuvdlutigik ajokersornekautigiumavdlugit ivdlitdlo ilisa-riumavdlutit. taima ivdlit Jîsusi-â piumá-ssusekartítigut, nangminivtínit taimáitokángí-navta. ilumut.

Lúk. 8, 4—15.

inuit amerdlasût Gûtip okausê tusartaraluar-dlugit tusâssakángitsutut íput. sôk taimáipat? ũmatimíkut sule tokungagamik, ajúngitsok nuánari-nago ajortok asagamíko. tokup tamaisa tikípai, tamarmik ajortuliarmata (Rûm. 5, 12.). uvagútaok ũmativtigut tokungassaraugut Jîsusimik ánáussissiv-tínik ilisarssisínata; okausînik tusartaraluardluta tusãngitsutut ítaraugut; tamatumûnalo taimaekati-gîgpugut inûsugtûssugutdlo utorkaussugutdlo. Jî-susivdle Kristusip nãkigigamisigut támarkúngínami-sigutdlo, taimáitumik tokutitaunerminik okáussúmik

tusardlersarpâtigut ũmativtigut ĸitulisarumavdluta ũmarsarumavdlutalo. ilumut asassáka, ilarpagssua--vut silap áipânut ĸaerĸusimarêrsut ikíngitsutdlo sule tássaussut Jîsusip ũmarsarpai toĸutitauner--minik oĸáussúmik. uvagutdlo tamânĩtugut ĸanoĸ ínerpugut? tusâssaĸartutut ítarnerpugut ima tusar--dlerneĸarângavta: Jîsusip píngortitsissivse ajortise torĸutigalugit pitdlagagssaujungnaersípâse, inûner--migdlo nâgssáungitsu piniutdluse? tamána tu--sardlugo ugperivdluardlugulo ĸîmasûtiginerparput táunalo ajortaerutitsisserput Jîsuse ersigiungnaer--dlugo ikíngutiginiarnerparput, oĸausê mianeralugit malingniardlugitdlo? Gûtip oĸáussutâ tusarnersoĸ inûlerĸârnivtínit uvdlumimutdlo agdlât tusartagar--put tusartarnerparput siutinik tusarsínaussunik tusarumassunigdlo? iluartumik tusartaruvtigo ũma--tivtínilo naulersíkuvtigo tauva ineritítaĸásaugut. sumĩpat ineritítavut? sumĩpa asangningneĸ Jîsusi--mut? sumĩpa kajumingneĸ oĸausînut? asassáka, Jîsusip oĸausê nâpertordlugit ikiorpisigik inoĸatise pîtsut iliarssuitdlo? tusarsínaussunik siutinik tusar--taruvse sumĩpat ineritítase? amerdlasût Gûtip oĸausînik tusartaraluartut ineritítaĸarneĸ ajordluí--narput; suna pivdlugo taimáipat? —

Jîsuse oĸarpoĸ: **nautsîagssanik siaruarterissup nautsîagssautine siaruarteriartorai, siaruarterisitdlugulo ilait avĸusernup sanianut tugput tugdlagauvdlutigdlo, tingmissatdlo ĸilaup atânĩtut pukulugdlugit nungúpait.** imáipoĸ: **avĸusernup sanianĩtut tássa tusartut; kingorna mamardlissorssûp oĸausek pîariartorarâ ũmatainit, ug--perĸunagit ánarĸunagitdlo.**

ĸavsît taimáiput; Gûtip oĸausê oĸalugfingme sumilũnît tusartaraluarunîkik erĸarsautitik nalingí--narnut siámartítarait, taimáitumik tusagkatik ajoĸer--sorneĸautigissagssaraluatik erĸarsautigíngilait pâsi--nagitdlũnît, Jîsusimutdlo sângniarnermik sujuneĸar--neĸ ajoraraut. ilait nâlagiartarput issigissagssar--siorsínardlutik, merdlertutdlũnît ulapisardlugit; oĸa--lugfingmitdlo anigângamik, tusagkatik puiorasuara-

-rait torKúngínamíkik; nalingínaK issigissagssarsior-dlugo, nalingínaK tusagagssarsiordlugo nâlagiarsi-mángitsutut ilioraraut. taimáitúngôK mamardlîssor-ssûp, tássa tôrnârssûp oKalugfingme tusagainik tig-dligfigissarpai Jîsusimut ugperKunagit ánarKunagit-dlo. ukorsî-â, taimatut nâlagiartartuse, ilivse sule ajortivsínĭpuse, tássa isumavsínik inûniaravse Jîsuse asigínardlugo; iteritse, Kinugitse, tauva Jîsusip pîaivfigiumârpâse ũmativsínik toKungassunik.

inuit avdlat Gûtip oKausînik tusartaraluartut sâgkumángitsunitdlo ivkunánga ajúngínerussûssârtut ũmateKarput Kaersutut sikagtigissunik. Jîsusip ima oKautigai: **ilaitdlo Kaersumut tugput, naugamigdlo toKúput, ivsigssaKánginamik.** imáipoK: **Kaersumĭtut tássa tipaitsúgdlutik oKautsimik ilagsissut tusarânga-miko; táukule sordlaKángitdlat; soraiassumik ugperu-nik ússerneKarfíkut soraeraraut.** — Gûtip oKausînik tusartut táukua tusagkatik nuánaralugit maling-niartaraluarpait, kisiáne nangmineK pigínáussu-sertik tatigalugo, Jîsuse ánáussissiginagulo asángí-namíko sule, ánáussissup oKausia puiordlugo ima oKarmat: „uvanga ilaginanga saperdluínar-puse“ (Juán. 15, 5.); puiorpât oKauseK táuna: „erKumaniardlusilo tugsiaritse, ússernartumut per-Kunase. anerneK pilerigaluarpoK, uvinigdle sángĭ-poK“ (Mat. 26, 41.). Jîsusimik tusalerângamik inúngûtigigâtik torKutigalutigdlo nagdligtorâtik, tauva Jîsuse asalerarât nâlalerdlugulo, nâlagiartalerputdlo ilumôrtut ilerKoKatiginiardlugit tugsiartardlutigdlo, mássa nâgdliugtínatik nápauteKartínatigdlo alianar-toKartínatigdlo. Gûtip ilerKorerKussai agdlât iler-Korilerdlugit inoKatitik isumaginiararait, asassatik kisiáne, asanángitsutdle agssuarnartutdlo pajugutig-ssaKángitsutdlo pineK ajorpait. inuit taimáitut Kaersutut sikagtigissumik ũmatigdlit Nâlagkap nâgdliungnartutigut ajorssarníkutdlũnît iluarsarnia-lerângatik kamagtúngoraraut oKausipiloKalerdlutik erKarsautipiloKalerdlutigdlo, Jîsusile oKausîlo tunâ-riumángilait.

inûsugtut ikíngitsut ĸanoĸ iliortarpat? nerdlî-viliartalerângamik Jîsusimut kajumitdlâraut; ánáu-ssissertigdle átavigivdluarniángíkuníko kajumigtû-jungnaeraraut sángĩssusertik támartarssusertigdlo uvdlut tamaisa misigissartik kigdlormut tugpatdler-sautigalugo.

kíkutdle Jîsuse iperarneĸ ajorpât? ĸitulisarne-ĸartumik ũmatigdlit. tássáuput inuit sángĩssutsi-mingnik sujuneĸardlualersut aliasûtigingnigtutdlo, ingmingnik ajortûsorissut imalo Jîsusimut anersâmi-ssardlutik tugsiartartut: nâlagara, nâlangneĸ ajor-pavkit, taimáitoĸ pitdlariaornanga sáimáunga; tor-ĸutigigangma ánagfigssivdlunga, naligssânik ivdlit nâlagara maleruarumagaluardlutit saperdluínartar-punga. uvdlut tamaisa uvanga nâlángitsunga ivdlit inûtigssaĸartítarparma, ilagîgsut akornáne pâra-lunga, uvangale ajoĸersorneĸángitsutut inûvunga; nâlagara ajagtornanga iperarnavĩnga aut akisôĸ ajortaerússutigssavnik kuissaĸ pivdlugo. — asassáka, inuit taimailiulersut Jîsuse ilagilerpât, oĸausîlo tamaisa tusartarpait ajoĸersorneĸautiginiardlugit tugpatdliutigalugitdlo nâgdliugtarângamigdlũnît inûv-dluartarângamigdlũnît; ãma inoĸataisa támartarfigi-ssarângatik, akiniarnerdlungneĸ ajorarait ĸíngar-ĸússsusertik ajorssusertigdlo erĸaissardlugo, Jîsu-silo nâgdliungníkut ilalârtoĸ atâtaminutdlo ârdlor-toĸ maligdlugo. taima mángertunik ũmatigdlit Gû-tivdlo oĸausînik nâlángitsut ũmatimíkut ĸitulisar-neĸaleraraut ĸitornatutdlo ilivdlutik. Nâlagaĸ Jî-suse tunâralugo tipaitsûtigiartorarât, kamajuínera asangningneralo soráingitsut misigiartordlugit ĸujá-ssutigait. taima asangnigtúngulereraraut Jîsusimut nâlagtúngulerdlutigdlo oĸausînut tamanut.

isumasiugagssavtigut Jîsusip asule tusartut avdlat oĸautigigatdlarpai ima oĸardlune: **ilaitdlo kakitdlarnaĸutit akornánut tugput, kakitdlarnaĸutitdlo naujartoĸatigigamíkik ipitípait.** imáipoĸ: **kakitdlarna-ĸutitdle akornánut tugtut tássa tusartut, isumanerdlû-titdlo pisũssutitdlo igdligugssusipiluitdlo inûnerup ma-**

**-tuma pîsa pissarmatik ipiartoraraut, inerivdluartita-
-ĸarnatigdlo.** — tamássa inuit nâlagkanut mardlung-
-nut atautsíkut kivfartorniartut. táukua Jîsuse asa-
-leraluarpât tusartagkatik píssutigalugit, nâlagku-
-mavdlugulo kajumigtaraluarput, kisiáne timip pê
uvingnuvdlo igdligungnere angisûtitdlugit maligtar-
-pait. Nâlagaĸ Jîsuse erĸaissaraluardlugo isuma-
-ĸararaut kingorna sângniarumavdlutik táussumúnga;
ilungersúngínamigdle sujunigssartik uniornaviaĸât.
ilumut asassáka, nunamîtitdlutik Jîsusimut inûju-
-mángitsut tagpavunga ánagtitat inãnut, Jîsusip na-
-jugânut pineĸ ajúsáput nauk kuisimassûgaluardlu-
-tik kristumiunigdlo taineĸaraluardlutik. — ilivse
uvdlumimut agdlât maungáinaĸ inûssuse ukorsê,
kîsa ilungersorniaritse, Jîsuse kisiat ungagalugo pi-
-niaritse, táussumátaoĸ ilumôrdlune ánaungmatigut,
sulilo uvdlut tamaisa ilumôrdlune asangmatigut
asangningnerminik iluartumik. timivse inûvdluautig-
-ssait kisîsa piniartuínaruvsigik, Jîsusivdlo iler-
-ĸorerĸúngisai nalingínait ilerĸoriguvsigik, tauva
Jîsusimut ugpíngitsũsause sule akerartordlugulo.
asassat ukorsê, erĸarsautise tamanut angalassái-
-nartut iluarsardlugit ilungersordluse Jîsuse nag-
-dligtuisserse ĸínuvigissarsiuk, tauva sángîtsûjung-
-naerutigiumârparse ilerĸorerĸúngisailo ĸatsutdlu-
-git. tássa asassáka, inuit amerdlasût Gûtip
oĸausê tusartaraluarpait kisiáne toĸungassunik
mángertunigdlũnît ũmateĸardlutik, táukulo nauk
ilagîgsut akornáne inûssut támaralugtuarsínarput. —
ĸanoĸ iliorpugut uvagut, mãna tusartugut? piv-
-dluaĸaut Gûtip oĸausînik tusartut ũmatimingnut
torĸorunîkik pivdluautigiumavdlugit; táukua ũmati-
-tik ajorssusiatigut ilisarileriartoramíkik ánáussissig-
-ssartik ujarniararât tusagkatik autdlarniutigalugit.
taimáitutdle ikigtuínáuput. ĸanoĸ amerdlatiginer-
-pat tamâne akornavtíne?

Jîsusip isumasiugagssavtigut ima oĸautigai:
**ilaitdlo ivssorigsumut tugput, naugamigdlo ineritítaĸaler-
-put untritileriagkanik.** imáipoĸ: **ivssorigsumĩtutdle**

tássa oĸautsimik tusartut, torĸordlugulo ũmámut ajungít-sumut pitsaussumut, ineritítaĸardlutigdlo nikatdlujuit-dlutik. — táukua Gûtip oĸausînit tusartagkamingnit imáitoĸ ilisarilerpât, ilumut ajortûgamik pitdlagagssaugaluardlutigdlo, kisiáne Jîsuse ajortaiaissigigamíko taimáitumik asaniarpât. mássalo asaniarpât inûvdluarângamigdlũnît nâgdliugkângamigdlũnît; Jîsuse ĸimagkumángilât. taimalo ineritítaĸaleriartorput Gûtip oĸausê tusartagkatik ũmatimíkut aulajangiúkamíkik. táuko erĸumaniardlutik tugsiartuínarput, sángĩnertik misigivdluaramíko ersigalugulo; ãma inoĸatitik nãkigissarpait ĸanilâramik, ingminik ajoralutik; támartarnitik soraerneĸ ajortut nãmagĩnarnaviángilait, kisiáne Jîsusip kamajuínera sáimáuneralo soraerneĸ ajortut túngavigiartordlugit asassertik asajartorarât ĸanilâriartordlutik ilumôriartordlutik; ĸanilârneratdlo ilumôrneratdlo ineritítaisa pitsaunerssaisa ilagait. ilumut.

---

sapãme toĸuvfiata sujulîsa su-
-jugdliáne.

Jîsuse Kristuse ánáussisserput-â, mãna
ániariartorfigpit uvdlue pissariagdlit nagdliú-
-torsiutigileravtigik, tamána pivdlugo ĸínuvi-
-gâvtigit: sernigitigut ániatdlo toĸutdlo asi-
-gínarĸunatigik. anernigkut ivdlernartúkut
piniússiningnik ikingnigdlo nalujungnaersíti-
-gut, oĸautsit ániangnik, mássa uvagútaoĸ
pivdluta ániarissangnik pivdluautigigínaor-
-ĸuvdlutigik ũmativtigut. ilumut.

Lúk. 18, 31—43.

erínersârdluta ilãne pissarpugut imána: „ĸuv-
-dlileritse issíka — ajortíka pivdlugit; — nigdleĸi-
-nak ũmatiga — erĸaiguk ánáussissit; — ûma pitdlau-
-tigssara — ingminut pisĩnarpâ; — ĸâ, ániautai
inuk-â — ũmámiugíkit mãna.“ asassáka ukorsê,
taimáitunik misigissaĸásaugut ũmativtigut, nungut-
-dlugit ánáussissivta ánia toĸualo takordlôrângav-
-tigik. „ĸuvdlileritse issíka — ajortíka pivdlugit.“
issivut ĸuvdlilísáput ajortivut pivdlugit, ánáussissoĸ

ajortivtínik pisísimagavtigo ánernartunut taimá agti-gissunut. „nigdlekinak ũmatiga, — erkaiguk ánáu-ssissit; — ûma pitdlautigssara — ingminut pisĩ-narpâ“. kanortok ũmativut nigdlertut uvdlut máko pissariagdlit uvdlûtitdlugit aulerdlutigdlo kíssalerdlit asanermit ánáussissivtínut, táussuma piâralune pit-dlautigssaraluavut tamaisa ingminut pisípai. „kâ, ániautai, inuk-â — ũmámiugíkit mãna“.

âp, asassáka, taimailiorniarta; takordlôrdlugit-dlo ũmámiuginiartigik ánáussissivta ánia tokualo ivdlernartut pivdluarnartugdlitdlo.

I. **perdlugssavta tamarmik angnerssât tássa imái-tok: Jîsusip ánia tokualo asigínardlugitdlo sokuti-gingikuvtigik.**

Jîsusip taimane ajokersugkane nalunaerfigai ániarnigssaminik kilánguamik nagdliutísassumik, ima okarame: **ata, Jerûsalâmut majualerpugut, tauva tamar-mik nãmagsinekásáput pruvfîtitigut inûp ernera piv-dlugo agdlagsimassut. akimángitsunut pisínekásang-mat, mitautiginekardlunilo asigssornekardlunilo kit-serarnekardlunilo; iperartorumârpâtdlo tokutdlugulo, uvdlutdlo pingajúáne makíkumârpok.** tamássauvok Jî-susip nalunaerutâ ajokersugkaminut ániarnigsse piv-dlugo. ajokersugaisa okausê tamáko tusâvdluardlu-gitdlo sujunersivdluarnerpait? nâgga, taimáingit-dlat, imánale agdlagsimavok táuko pivdlugit: **ta-mákuale ilãnigdlũnît pâsissakángitdlat, okautsitdlo ta-máko issertúivait, okautigissatdlo ilisarinagit.** suna píssutigalugo ajokersugkat taimáinerpat? suna pí-ssutigalugo okautsit tugpatdlernartut Jîsusip ániar-nigssânik pâsíngitdluínarpait mamiatsautigalugit ag-dlât? imáitok píssutigalugo: taimane sule tagpît-sûgamik ũmatimíkut, sule káumarsardluarnekángí-namik anernikut ivdlernartúkut.

asassáka ukorsê, tamardluínak íput inuit ta-mardluínarssuarmik; taimáipugut uvagútaok, nutâ-nik káumarsarnekartunik ũmatekángíkatdlartitdluta, mássa apustile Pauluse agdlagpok imána: „uvagut okáussutigârput Kristuse sániugassulingmut kikiag-

-tugaĸ, Jûtit mamiatsautigissât Grĩkeritdlo sianît--sorpatdlagsorissât“ (1 Kor. 1, 23). Jîsusip ajoĸer--sugáitaoĸ taimáitunik tagpîtsunik ũmateĸarsimáput taimane, mássa oĸáussut Kristusimik sáningassu--lingmut kikiagtugagssamik pâĸartínagulo mamiat--sautigĩnarpât. tagpĩssusertigdlo taima alianartigi--ssoĸ inûserĩnaraluaruníko, támartugssáinaorĸaja--ĸaut nâgssáungitsumik. kisiáne taimaigínángit--dlat. tamatuma kingornagut anernerup ivdlernar--tup ĸáumarsaineranut ũmatitik angmarsínaramíkik, tagpĩkungnaeriartordlutigdlo ĸáumarsarneĸariartuí--narput. tauvalo Jîsusip ániarneranik iluartumik sujuneĸalerput, tauva sáningassulingme erdloĸinar--tumik toĸunera pingârnerutilerpât avdlanit tamanit kíssagsautigilerdlugulo ũmatimingnut, táuna ánáu--ssissertik asajumavdlugo avdlanit tamanit, asarĸâr--matik toĸumut agdlât.

kristumiut mássákut inûssut amerdlanerssait taimáinerpat? ajoĸersugaisatut ániarnera ivdlernar--toĸ avdlanit tamanit pingârnerutitdlugo inûtigalu--gulo pigssarsivigissarnerpât tarnimingnut ajorssar--tunut, ínardlersimassunut, náparsimassunut? nâg--gale, taimáingitdlat. uvagutdlo, asassáka, ĸanoĸ ínerpugut? uvagut ánáussissivta ániarnera toĸualo sûtdlo tamaisa piniússinere sujunersivdluardlugitdlo atordluartarnerpavut avdlanit tamanit angnerutitdlu--git? táussuma ikînut issertorniartarnerpugut, ser--nigerĸuvdluta ĸíngarssortivtínut uvavtínik aseror--sainiartunut, tássa tôrnârssungmut, ajortunutdlo nangminerdlo ũmativta perĸuserdlugtut kajungeru--tipiluinut? tugsiartaraluarpugut akulikitsumik ta--mâne oĸalugfingmilo igdlúnguavtínilo tugsiautíngua--nik nalingínarnik Jîsusip ánianik toĸuanigdlo ima--ĸartunik, ãma tipaitsugdluta kajumigdlutalo taimai--liortarĸôrpugut. kisiáne tamána nãmángilaĸ, ilu--mut nãmángilaĸ, asassáka. saĸivdluarnerpugútaoĸ Jîsusip auanik uvfarsimassutut? ĸanoĸ iliortarner--pugut igdlúnguavtínîtitdlúta? ĸanoĸ ítunik ilerĸo--ĸarnerpugut inoĸativtínut? ĸanordlo ítunik erĸar-

-sautekartarnerpugût ũmativtigut? okaruvta: Jîsu-
-sip ánia tokualo avdlanit tamanit angnerutitdlugit
inûtigâvut tarnivtigut, tunâralugitdlo kisîsa tugpat-
-dliutigâvut, tauva sakivdluarssutsivtigútaok malung-
-narsísaugut kristumiutut ilungersortutut, Kristusip
ajortimut kivfaujungnaersitaisut. kisiáne ajortuliái-
-naruvta, uvinivta kajungerutipilue maligtáinaruvti-
-gik, makitássuserput, síngássuserput, nangminig-
-ssarsiorssuserput avdlatdlo ajortut nalingínait iluv-
-tínĩtut erdligalugitdlo tokúniángíkuvtigik Jîsusip
auata píssauneragut, kanok ilivdluta okarsínáusaner-
-pugut tauva: Jîsusip ánia tokualo avdlanit tamanit
angnerutitdlugit kisîsa tunârigivut? sagdlorkaja-
-kaugut tauva, taima okaraluardluta okautsivut mig-
-ssiliordlugit inûniángíkuvta. Kristusimut kivfartor-
-nek ajortimutdlo kivfartornek atautsíkut ilungersû-
-tiginek ajorpavut. Juánase agdlagpok imána:
„Kristuse ilisimavarse erssersok ajortivut erssú-
-savdlugit“ (1 Juán. 3, 5), ãmalo agdlagpok: „Gû-
-tip ernera ersserpok, mamardlîssorssûp piliai
piunêrutísagamigit“ (1 Juán. 3, 8). tusâvisigik
okautsit máko, asassáka? Gûtip ernera, Kristuse
ánáussisserput suna píssutigalugo ersserpa nuname?
mána píssutigalugo: ajortivut pîarumavdlugit, má-
-nalo píssutigalugo: tôrnârssûp piliai piunêrutíkiar-
-tordlugit. kisiáne ajortivtínĩtuínarumaguvta, tôr-
-nârssûp piliai suliariumáinaruvtigik, tauva Kristu-
-sip asulĩnak torkutigisimásavâtigut, tauva piâraluta
ániatalo tokuatalo piniússinerinik pigssaerutísínarpu-
-gut; taimaigínaruvtalo, perkigsimilerdlutalo av-
-dlamigdlo isumatârdluta Jîsusimut sângniángíkuv-
-ta, tauva kîsa apũsaugut ániartitsivingmut Jîsu-
-simik asigínaissut tamarmik apûvfigssãnut. ilumut,
asassáka, taimáipok sôrdlo tusartuse: perdlugssavta
tamarmik angnerssât tássa imáitok: Jîsusip ánia
tokualo asigínardlugitdlo sokutigíngíkuvtigik. ta-
-mána pivdlugo sapãme nâlagiarângavta kínutigi-
-ssarârput imáitok: „âniatdlo tokutdlo asigínarkuna-
-tigik sernigitigut“.

II. **kanordle iliúsanerpugut, Jîsusip áníata tokua-talo pivdluarnartuinik angilugtorkunata?**
angut tagpîtsok ivna okautsit isumasiugagssavta ilaisigut okautiginekartok ilíniarfigalugo malingniá-savarput. inuit tamarmik ikiornek, mássa tagpig-sisínek ajordluínarpât. matumíngáinak nagdling-nartúnguak táuna avkusernup saniane igsiavdlune kinussartok tássûna ingerdlassut ikiutdlatsiartarpât, ilãne aningaussánguanik sunigdlũnît avdlanik tuní-ssutínguanik nãkinermit tunissardlugo. taimanile Jîsuse Jêriggumut pingmat, inuit ilaisa tagpîtsok táuna okalugtũpât Jîsusimik Nãsarámiumik saner-kútumik. kanok iliorpa tauva? **tordlulalerpok okar-dlune: Jîsusi-â, Dâvip ernera, nãkigínga.** inuitdlo sujulerssortut avorkârilermáne nipangerkuvdlune, avorkârdlernere inerternerilo sokutiginagit nivdli-ngâriartuínarpok okardlune: **Dâvip ernera ûmâ, nãki-gínga.** Jîsusip tauva angut táuna ingminut piser-kuvâ, aperalugulo okarfigâ: **kanok iliorfigerkuvit uvavnut?** akivâ: **Nâlagak, tagpigsiserkuvdlunga.** Jîsu-sip okarfigâ: **tagpigsît, ugpernerpit ánáupâtit.** **tássá-ngáinardlo tagpigsilerpok, maligdlugulo, Gûtilo úner-siutigalugo.**
asassáka ukorsê, ugpertúnguak ivna ilíniarfigí-savarput, kanok iliúsassugut tagpigsiserkuvdluta. mássa uvagútaok tagpîtsûvugut ũmativtigut, uvagú-taok inuit tamarmik iluarnerussut ilisimatûneru-ssutdlo agdlât tagpigsisínek saperpâtigut; Jîsusip kisime ikiorsínauvâtigut. taimaingmat Jîsuse orning-niartigo kínuvigiumavdlugo nãkigerkuvdluta, sôrdlo tagpîtsup ivssuma kínuvigigâ ikiorkuvdlune. Jîsuse tugsiarfigitigo imána: **Jîsusi-â, Dâvip ernera nãki-gínga.** aitsât mãna misigilerama, kanok ag-tigissumik tagpîtsûssunga, mána tikitdlugo áníat tokutdlo asigínardlugitdlo sokutigíngínavkit; tamána pivdlugo kínuvigâvkit: **nãkigínga,** tagpĩkungnaersit-dlungalo káumarsarniánga, áníavitdlo tokuvitdlo pivdluarnartuinik tamanik pigssakalerkuvdlunga. „Jîsu-â augdlit ikisit — ũmativnut agdlákit — iluvne

ĸaut nungutdlugit — erĸaivdluarĸuvdlugit". taima Jîsusimut tugsialeruvta, ilungersordlutalo soraera-talo taima tugsiaruvta, nauk inuit avdlat nang-minerdlo ũmatipiluvta ugpíngíssusiata kajungeruti-piluisalo ñipangersarniardlutalo avssiarniásagaluar-patigut taima tugsiarĸunata, taimáitordle avssiaĸu-tit tamáko tamaisa soĸutiginagit tordlulauaruvta: **Jîsusi-â, Dâvip ernera,** Jîsusi-â, ajortigdlit ánáussi-ssât **nãkiginga,** tauva ánáussissup uvagútaoĸ ũma-tivta tagpĩssusianik pîaivfigaluta ĸáumarsarumâr-pâtigut, ániata toĸuatalo pivdluarnartue tamaisa ilisarivdluarĸuvdlugitdlo atordluarsínaorĸuvdlutigik tarnivta náparsimassut ínardlingârsimassut katsor-sarneĸautigssãnik iluarsiartûtigssãnigdlo. ilumut.

sapãme toĸuvfiata sujulìsa áipâne.

ánáussisserput píssaussutit ajugaĸángitsu-tit-â, ĸínuvigâvtigit: sákulersortigut sákutũ-ssutinik anernerup pînik, tarnivtínut akerar-tortoĸ agssortúsavdlugo ajugausínaorĸuvdluta aulajáisínaorĸuvdlutalo. ilumut.

Mat. 4, 1—11.

asassat nâlagtuse, ivsaĸ siaruarterissumik ásser-sût isumasioravtigo tôrnârssuk tusarparput Gûtip oĸausianik pîaissoĸ inuit ĩmatainit, inerititaĸaler-ĸunago tarĸamane. uvdlume tôrnârssuk tusaru-mârparput inungnik ússîssoĸ, inuit tugpatdliutig-ssaerutíniaramigit Gûtimutdlo tateĸartailiniaramigit, imale isumaĸalersíniardlugit: Nâlagkap agssai ánáu-ssinermut náipatdlâĸaut, siutailo tusânermut ivssu-vatdlârdlutik. — ukorsê, ilivse taima isumaĸarto-ĸarnerpise? ajúngisitdluse inûvdluautigssaĸartit-dlusilo taima isumaĸartaríngíkaluarpise-ilâ? tai-maitdluse ĸilak issigissarârse angmassordlusôĸ, ĵmáipoĸ: Gûtip sáimáunere angajorĸautsernerilo

uvdlut tamaisa atortarpase sôrdlo ilivsínuínaĸ ator-títariaĸartut, ĸularnasilo Gûte taissarârse „atâtav-sínik“, kristumiut ugperissaisa sujugdlîne oĸautsit íssuardlugit imáitut: „ugperpunga Gûtimut atâtamut ajugaĸángitsumut, ĸilangmigdlo nunamigdlo píngor-titsissumut“. tássa, timivsigut igpigissaĸartínase, timivsigut pitsauvfârigsitdluse, ĸimatulivise tama-lânik neĸigssautinik imaĸartitdlugit, igdligissavsí-nut akigssauteĸartitdluse Gûte ugperissarârse atâ-taussoĸ ajugaĸángitsoĸ, isumagigsoĸ, túkortoĸ, ũmativsigutdlo ĸarnivsigutdlo ĸîmasugdluse nersor-dlugo isumavdluarfigissarârse tamatigut, ilimagíngi-savsigut agdlât.

kisiáne, asassáka, nunákutdlo ímákutdlo pinia-gagssaerúkângavse, ĸimatulivise nerissagssamik imaerúkângata, imalo isumaĸalerângavse: „sumit neĸigssarsísanerpugut ilánguavta ĸârsitdlautigssai-nik? akigssaĸarnatalo tuniniagagssaĸarnatalo kut-siorfigssaĸángínavta perdlileralugtuaĸaugut“, taima isumaĸalerângavse tauva ússîssup ĸarssûtine ũma-tivsínut autdlartítarpai, mitautigalusilo oĸarfigissar-pâse: „nauk ugperssuserse Gûtimut atâtamut aju-gaĸángitsumut? nauk Gûte táuna isumavdluarfigi-ssaraluarse? nauk táussuma únersûtai neriûtigi-ssase? nâme, Gûtip erĸaimajungnaerpâse; ĸitor-narigaluarunise ajorssartíngerĸajaĸâse; tássa, ugper-ssuserse sugssaríngilarse; ilivsínik ugperĸussissar-tut, Gûtimut tugsiarĸussissartut, ajoĸersortise, táuko ornigsigik neriserĸuvdluse“.

taimailiordlune ússîssup Gûtimut atâtavtínut tateĸarungnaersíniararâtigut; sákutũssutinigdlo Gû-tip pînik atissaĸángíkuvta, saperssisínaviaĸâtigut. tamána pivdlugo apustile Pauluse ima oĸaorĸigsai-voĸ: „pingârtumik **ugperuek** tiguniarsiuk erĸorna-vêrĸutigalugo, táussumínga ajortup ĸarssue ingnig-dlit tamaisa ĸamitísínáusagavsigik; niaĸuarnavêru-seritsilo ánássúmik, panalerdlusilo anernerup pia-nik, tássa **Gûtip oĸausianik**“ (Evf. 6, 16. 17).

tusâvuse, pâlagtíka, pana anernerup pia tássau-

-ssoĸ **Gûtip oĸausia** agdlagsimassoĸ; táuna atordlu-go Jîsusip ússîssoĸ saperssisípâ; ússerneĸarângav-talo malísavarput. kisiáne Gûtip oĸausê tôrnâr-ssûvtaoĸ ilisimangmagit ilungersorniásaugut táu-ssumánga ilíkardluarniarĸuvdlutigik atordluarsínaor-ĸuvdlugitdlo sákugigínãngorĸuvdlutigik, ússîssoĸ agssortúsagângavtigo; mássa sákutũssutinik **Gûtip pînik** atissaĸángisitdluta úsŝîssup saperssisínavia-ĸâtigut.

nukagpiaĸ Dâve taimane Filisterit ilât angú-ssuaĸ Gûliate sorssugkiartúsavdlugo sákugssaminik avdlanik ĸinerdlíngilaĸ kisiáne ujarĸanik manig-sunik tatdlimanik, táukualo ilãnik igdlôrdlune Gû-liate igdluvâ ĸauagut, nivermatdlo panarssuanik niaĸuerpâ. ujarĸat táukua manigsut ássigeĸait Gû-tivta únersûtai sáimáunerit oĸausiane agdlagsima-ssut; táuko ĸinertardlugit igdlũmut ugpernerup pianut iliorarsigik, úsŝîssumut igdlusautigssamârdlu-git, tauva ilumut artorssartísavarse.

imailioritsile: atâtavsínut ĸilangmiussumut tate-ĸarungnaersíniarângase taisivfigissarsiuk ánáussi-ssup oĸáussutânik ûmínga: „isumanerdlúsángilase oĸardluse: suna nerísavarput? suna imísavarput? suna atísavarput“ (Mat. 6, 31)? Pîtrusivdlo oĸau-sianik ímáitumik: „isumanerdlûtise tamaisa Nâlag-kamut pisísigik, táussuma isumagítuínarmase“ (1 Pît. 5, 7).

ĸugsaláinermut akitsiniarnermutdlũnît sorĸusái-nermutdlũnît kajumigsarniarângase akiniarsiuk apus-tilip oĸausianik taisivfigalugo ûmínga: „makitasût Gûtip agssortorpai, ĸanilârtutdle sáimautdlugit“ (1 Pît. 5, 5).

ússerniarângase piúngitsumut silavdlo matuma ĸitornaisa nuánârutipiluinut kajumigsârniardluse, tauva akiniarsiuk apustilip Juánasip oĸáussutâ íssuardlugo una: „silarssuaĸ nungujartorpoĸ pileri-nartuilo ilángutdlutik; Gûtivdle perĸussânik ilerĸu-lik ítuínasavoĸ“ (1 Juán. 2, 17).

Gûtip sáimáunera ilivsínut atorĸúngíniarângago

akîniarsiuk Gûtip únersûtânik taisivfigalugo ûmínga: „ĸáĸarssuit nigúsáput, ĸáĸánguitdlo aulalísáput; isumagssuinerale ilingnit nigúsángilaĸ, angerusigalo erĸigsinartoĸ aulalísángilaĸ, oĸarpoĸ Nâlagaĸ nag-dligtuissit" (Is. 54, 10).

nangâtíniarângase naggatigssamut agdlât aula-jangerssuserse nakímatigitíniardlugo, agssortorsiuk ánáussissup oĸausia sákugalugo una: „savautima nipiga tusararât, uvangalo ilisarãka, táukualo ma-ligtarpãnga. inûnermigdlo nâgssáungitsumik tuni-ssarãka, támarnaviángitdluínásáputdlo, táukuníngalo arsârneĸásángilanga" (Juán. 10, 27. 28).

ajortuliase ilivsínut sarĸangiúniarângagit aki-niarsiuk imána: „Gûtip ĸinigai kia pasigdlísavai? „Gûte tássauvoĸ iluartûtitsissoĸ. kina pitdlagag-ssautitsísava? Kristuse tássauvoĸ toĸussoĸ, ang-nerungârtumigdlo tássauvoĸ makititaussoĸ, Gûtiv-dlo talerpiata tungânĩtoĸ igdlersordlutalo sivner-dluta". (Rûm. 8, 33. 34).

tássa, asassáka, silagtordlusilo erĸumagitse; angutauvdlusilo nukigtoritse; ajortup ĸarssue ingnig-dlit ĸamitíniarsigik **ugperneĸ** erĸornavêrĸutigalugo, aulajaerĸuvdluse tamaisa suliarisimaguvsigik.

ĸanordle oĸalúsaunga píssarssûp autdlarússai-nut, ússsîssup ĸilerssugainut, tôrnârssungmut tasior-títunut? ukorsê, ĸanoĸ kángunartigissumut sag-dloĸítartípise, ússsîssumut kivfaritíkavse? ĸanoĸ sivisutigissumik kivfartũkumavisiuk akerartortoĸ? sumik akilísasorigavse soraerúkumángilisiuk tôrnâr-ssuk? avatise maujungnartumut iluáinermutdlo kivfartortigitíkavsigik sumingme ineritítaĸarpise? kángusûtigissagssavsínik-ilâ? mássa toĸo ániartit-sivigssardlo naggatigât taimailiortut.

silagtoritse kîsa; tôrnârssûp ĸilerusiússai ĸile-rússaerĸusigik, mássa „tamána pivdlugo Gûtip ernera ersserpoĸ tôrnârssûp piliai piunêrutísagami-git (1 Juán. 3, 8). **Jîsusimut** sâgitse, **Jîsusimut** kivfartortigitilerdluse, tauva ĸasuerfigssarsiumârpuse tarnivsínut; mássa ánáussissivta pulateriârssûp nia-

-ĸua aserorterpâ sáningassulingme toĸúgame; táu-ssuma Sãtane aserorterasuardliuk isigkavse atãnut (Rûm. 16, 20).

asassáka, tarnivut ánáussissup pisiarai aung-minik ivdlernartumik; taimáitumik sianigivdluar-niartigik, tôrnârssungmut piginavêrsitdlugit. erĸu-maniardlutalo tugsiartarnaugut, ússernartumut per-ĸunata; „anerneĸ pilerigaluarpoĸ, uvinigdle sángĩ-poĸ“ (Mat. 26, 41). taima oĸarpoĸ ánáussisser-put tôrnârssungmit ússerneĸartartoĸ tôrnârssung-mutdle ajugaussartoĸ. táussuma naĸússagtitdlisi-gut uvagútaoĸ ajugausínaorĸuvdluta aulajáisínaor-ĸuvdlutalo naggatigssamut agdlât. ilumut.

sapãme toĸuvfiata sujulîsa pingajuáne.

Nâlagaĸ Gûterput sujunersigssáungitsutit-â, ĸitornavit ilait ikíngitsut takusartarpatit nápautinigdlo inûserdliornartunigdlo kingulerîgsartunik kipiumángitsunik; taimale takusagaussut oĸalorujungnavêrdlit oĸautsit táuna erĸaivdlugo: sáningassulingminik erssugkumángitsoĸ maligkumanangalo, táuna kíngarĸúnaĸaoĸ uvavne" (Mat. 10, 38). ajortuliaravta tamavta, nersornartumigdlo Gûtime atortumik ajorssaravta, tamána pivdlugo manigûtdluta sáimáussutsit ĸujássutigârput, tássa píngínavtigut ajortuliautsivta naligissãnik, akilernatalo ajortuliavta naligissãnik. (tgs. 103, 10); mássa „ivdlit Nâlagaĸ ajortulianik aulajangîumaguvit, Nâlagaĸ, kiname tauva atásava" (tgs. 130, 3)?

ilisimalersítigut nápautit inungnut nagdliutítaritit ánássutigerĸuvdlugit ajorungnaersautigerĸuvdlugitdlo tarnainut, sáimáunerit-

-dlo nâlangnarssutsitdlo malugerĸuvdlugit. ilumut.

Mat. 15, 21—28.

Israîlíkut nunât ĸimagdlugo Jîsuse Gûtimik nalussut nunaĸarfîsa erĸãnut autdlarpoĸ, táuku-núngátaoĸ asangnigssutse ikiuíssutsilo nivtarumav-dlugit, tássa arnánguaĸ ugpertoĸ ikiorĸussordlo ilisimagamiuk táukunanītoĸ. issiminik Jîsusip nunat tamaisa ujákararai, inungnik ánássutigssamingnut kipilersunik takuniaivdlune; tamaisa taimáitut tungâ-lítararai orningneĸ ajornángisitdlune. Tôruvdlo Sîtûvdlo erĸãnut píngigpat arnap ivssuma nâpínger-ĸajarpâ; taimáitumik arnaĸ pivdlugo tássungnar-poĸ tusâmassángordlune arnavdlo ugperssusia sarĸúmerĸuvdlugo.

atalo, arnaĸ Kânãkut ilât táukua erĸãnit aggerpoĸ, tordlulavfigalugulo oĸardlune: nâlagaĸ, Dâvip ernera, nãkigínga, paniga anernipilûp nâgdliugtingârpâ.

tássa, asassáka, nâgdliugkângamik inuit nalingí-nait Gûtimut ikiorĸussararaut, nâgdliungnartut Gû-timit pissut Gûtimut kajumigsartarmatik, Gûtimik aperĸutigingníngitsut Gûtimigdlo nalussut agdlât taimailisítardlugit. arnap ivssuma Kânãkûssup Jî-suse tusartarsimavâ náparsimassunik ajulersartu-nigdlo katsorsaissûssoĸ, tamarmigdlo taissarât „Dâ-vip erneranik"; náparsimassumigdlo paneĸarame isumalersimavoĸ: ímaĸa Dâvip ernerãnut táussu-múnga ikiorĸugaine; ilagsísángínerpâlũnît arnángu-aĸ Israîlíkut ilagíngisât? taimáitoĸ, tamaisa ilag-sissaramigit, tamaisa ikiortaramigit uvangákulug-taoĸ ikiúsavânga; iperásángilarame kisiáne ikior-panga.

ivdlítaoĸ ûmâ, tarneĸarputit tôrnârssûp ússer-sagânik nâgdliugtítagânik, ajortivdlo uvingnuvdlo aserorniagãnik; tarnitdlo asagugko, sôrdlo arnap ivssuma panine asagâ, tarnit toĸusuitsoĸ tordlulau-

-tigûk ánáussissumut, nâgdliûtigissangnik taisivfiga-lugo; ikiortigssat patdligssáungíngilaĸ, ũmatigkutdle ĸaneĸaoĸ, nivdliaritititdlo nimârnititdlo tusâvai ta-maisa, nâgdliugssutsitdlo takuvâ nalujungnaerdlu-nilo. tusâssaĸángilatitdlũnît Jîsusimik? tusagka-titdlũnît ugpernaríngiligit? naluviugdlũnît ima oĸar-simassoĸ: „ornigsinga tamavse erdloĸissuse naner-tugaussusilo, ĸasuersísavavse“ (Mat. 11, 28)? imalo oĸarsimassoĸ: „ĸínugitse, tunineĸásause tauva“ (Mat. 7, 7)? taimáitumik ûmâ, ugpersínait, ikiorneĸaru-mârputit tauva.

Jîsusivdle arnaĸ akíngitdluínarpâ oĸautsimik ataút-simigdlũnît. — uvagut, asassat, taimailiorfigineĸara-luaruvta ajuatdlagdluta autdlarasuarĸajaĸaugut, Jî-susilo táuna akiumángitsoĸ áipagssânik ĸínuvigísav-dlugo sapîsersuerorĸajardluta tunorĸajaĸârput. — arnardle ivna taimailiúngilaĸ, kisiáne tordlulassar-dlune ĸinussardlunilo kimigtusârpoĸ, ajoĸersugainut pâmigitserdlune agdlât, táukua Jîsuse inalerdlugulo oĸarfigigât: **ilingnit autdlartíssuk, nivdliavfigingmatigut.**

ĸanoĸ sivisutigissumik nipangerumârpa ánáu-ssissoĸ? ĸanoĸ sivisutigissumik tusángitsûssâru-mârpâ arnaĸ tordlulassoĸ ikiorĸussoĸ? — akigalu-arpâ kîsa, ilerĸumisutdle pinane angutausersutut akivâ, arnamut ima oĸardlune: **avdlanut autdlarti-táungilanga kisiáne savanut támarsimassunut Israîlip inoĸutaisa ilagissainut.** — akineĸángíname arnaĸ táu-na ajuatdlásagaluarpoĸ, akineĸaramilo sôrdlo ait-sât ajuatdlásassoĸ; arnánguákuluk taima sukangner-sigissumik oĸalugfigineĸarame ilumut nagdlingna-vigpoĸ. táunale ilumigut isumaĸarnerpoĸ: sôrme nunánguarput tungâlínerpâ ikiorumángíkunisigut? sôrme Israîlíkúnut kisiáne autdlartitaunerpa avdla-nut pinane? Israîlíkut kisîsa Gûtip asanerpai, píngortitane avdlat pinagit?

Israîlíkut Gûtip pingârnerutíkaluarpai ínugtari-gamigit, inatsisinilo angerutsilo táukunúnga pigití-kamigit inuiaĸatigît avdlat pigíngisait; taimáitoĸ **savaunerarpai támarsimassut, Gûtip sáimáunere isu-**

-magssuinerilo ingmingnut ilerкorissai soкutigínging-matigik, autdlartitâlo Jîsuse Kristuse ilagsiumá-ngingmássuk pârssissigiumanagulo.

Jûtit taimáitut uvdlumimutdlo agdlât aulag-sángitsut kristumiut amerdlanerssaisa maligpait, uvnit Gûtip oкausianik angerusianigdlo únersûtai-nigdlo pigissaкaraluartut; iláinaisa ikigtúnguit pigi-ssatik ilisarait, ilait tamarmik savatut támarsima-ssutut íput. taimaingmata Nâlagkap autdlartitane Gûtimik nalussut nunainut nalingínarnut autdlartí-pai savautigssarsiuterкuvdlune pigissagssaminik pâ-rissagssaminigdlo; „nâlagauvfingmile кitornagssau-galuit silatânut ajagtorneкásáput târnerssuarmut, tássane кiavdlutigdlo кorsarкortásáput“ (Mat. 8, 12).

asassáka, uvagútaoк ánáussissup pivâtigut oкarame: „Gûtip nâlagauvfia ilivsínit pêrneкásavoк, inuiangnutdlo avdlanut túniúneкásavoк ineritītainik nâmagtitsissunut“ (Mat. 21, 43). taimáitumik ipe-ragkavut erкainiartigik avdlamigdlo isumatârniar-dluta suliarissavutdlo sujugdlît kingumut suliari-niartigik; píngíkuvtale tikitdlarasuarumârpâtigut nanerûserfigputdlo inânit nûgkumârpâgôк, sângni-ángíkuvta (sarк. 2, 5).

arnavdle táussuma Jísuse ornigdlugo patdlorfigâ oкardlune: nâlagaк, ikiúnga. — ugperssutse iperaru-mángeкâ, kimigtusârdlunile кinuvoк nivdliavdlune кasunanilo, isumaкarnerame: Dâvip erneranut ûmú-nga ikioriaкarpunga кanordlûnît oкalugkaluartu-mut; iperásángilara kisiáne tusarpanga; oкautsinilo oкausererкînarpai oкardlune: **nâlagaк, ikiúnga.** amerdlasûnik oкauseкángilaк, pissariaкartínagíme; ilungersordlunile ugperdlunilo imáinaк oкarpoк: **nâlagaк, ikiúnga.** — taimailiortoк Jîsusip iluareкâ, nangmineк taimailisíkamiuk akíngínamiuk akuerí-ngitsûssârdlugulo; táussumale ingminik nikanarsar-dlune nunamut patdlorfigiartorpâ avdlamik perкu-nane kisiáne sáimauterкuvdlune nagdligtorкuv-dlunilo.

Jîsusivdle akivâ oкardlune: iluángilaк merdlertut

nerissagssainik arsârdlugit kingminguanutdlo erkardlu-git. arnángûp kínutailo nivdlianerilo sokutiginagit Jîsusip ikiorumángitsûssâgínarpâ; kingminut ásser-sûtdlugo sugssaríngitdluínartûssârpâ arnak táuna ínugtailo táputdlugit; Israîlíkutdle nâlangnartípai inuiakatigîngnit avdlanit tamanit, kisîsalo ikioru-mavdlugit nalunaerpok, kisîsalo Gûtip nâlagauvfiane kitornaunerardlugit. — arnardle Jîsusip okausia mamianaraluartok nãmagĩnardlugo iluautigigatdlar-dlugulo kingminut ássersûterkuínarpok; **taimáitorôk nákâlanikut nâlagkamik nerriviánit nakartut kingmí-nguisa nerissarpait.** — kiatok taima ajokersorpâ arnánguak táuna Gûtimik nalussune agdlisimassok, agdlagkanigdlo iluartunik ilisimángitsok? — aner-nerup ivdlernartup nangminek, ilumôrtunut tama-nut tasíssersuissup ajokersorsimavâ; mássa táussuma silarssûp inue nalujungnaersítarpai ajortimigdlo iluarnermigdlo erkartũssinermigdlo (Juán. 16, 8); táussuma avkutigsse iluarsararâ inuit ũmatainut, Gû-timik nalussut ũmatainut agdlât. uvingnuvdlũnît auvdlũnît ikiuissutuaussumik nalujungnaersíngilât arnánguak táuna, nangminerdlũnît sianíssutsime nâme, atâtavdle kilangmiussup, ilumôrtunik tamanik sarkúmersitsissup iluarissaminigdlo iliortup nalu-jungnaersípâ arnak táuna, avdlamik ánagfigssa-kángingmat, atermigdlo avdlamik ánássutigssavtínik túniússaussokángingmat kilaup atâne inungne, Jîsu-simik Kristusimik kisiáne (ap. sul. 4, 12).

Israîlíkut arnap ivssuma síngagíngilai „kitor-naussunik“ tainekarmata, Jîsusivdlo okausia mamia-ginago nãmagĩnaraluarpâ, taimáitok angilugtoru-mángilak, kingmínguítaok nerisítariakarmatagôk.

tauva Jîsusip akivâ okardlune: arnak ûmâ, ugper-ssutsit angekaok; piumassangnik pinekarit. — tássa, ússernekarnera nâvok, arnardlo ugperssutsimigut ajugauvok; Jîsusivdlo nersorkârdlugo ikiorpâ. ata, asassat-â, ugpertut tipaitsûtigingârai. kanortok uva-gútaok tamavta tipaitsugtíniartigo ugperssutsivtigut.

apustilit oĸausê íssuardlugit ima tugsiarfiginiartigo: Nâlagaĸ, ugperssuserput agdliartortitdlugulo nakú-ssagtíssuk, ĸanilârtunigdlo ũmateĸartítigut.

„pivdluarput anernermíkut pîtsut, ĸilangmiup nâlagauvfia pigigamíko“ (Mat. 5, 3). ilumut.

sapãme toĸuvfiata sujulîsa sisamãne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, iluartumik ugperssuse-
-ĸartítigut, erĸarsautivut ilingnuínaĸ nâla-
-gauvfingnuínardlo tunârdliuterĸuvdlugit. sá-
-kunik ĸaumassup pînik atitítigut, ilíkarsar-
-tigutdlo ĸanoĸ ilivdluta sorssugsínaugigput
târtume nâlagkersuissoĸ piliailo tamaisa. —
ajugaĸángitsutit-â, nakússagtítigut agsororsí-
-naorĸuvdluta ajortumut, oĸautsisit sákugalu-
-git ikiuinigssatdlo tatigalugo, ajugaorĸuvdluta
ilagalutit píssagtitsissigalutitdlo, niaĸorut ase-
-rujuitsoĸ pigilerĸuvdlutigo. ilumut.

Lúk. 11, 14—28.

**nakuarssûp igdlorssue sernigigpago, pigissai tauva pineĸásángitdlat. nakûnerussuvdle paiartoruniuk artor-
-ssartitdlugulo, tauva sákutũssutainik tatigissainik arsã-
-savâ, tássángalo tigussane tuniorĸautigalugit.** — taima
oĸarame ánáussissup navsuiarpâ ĸanoĸ iliornine
uvdlume isumasiugagssavta autdlarĸautâne atuauti-

-gissarput, anernipiluk inungmik oĸalungneĸ ajor-titsissoĸ anisíkamiuk, inuk táuna oĸalungneĸ ajor-tûgaluaĸ oĸalulersitdlugo. — imáiporôĸ sôrdlo inûp igdlorssuame isâvfiane ĸeĸartuardlune peĸûtine pig-gákai; sorssungneĸartínago pigissai tiguneĸarnavi-ángitdlat. nakûnerussuvdle tikíkuniuk artorssartit-dlugulo, tauva nakûnerussoĸ táuna igdlorssuanut isersínauvoĸ, peĸutainik pîaivfigalugo isumaminigdlo pissardlugit.

taimardluínaĸ tôrnârssûp piggápai [inuit] pigi-ssame ũmatait, peĸûtitut ilivdlugit iluarissaminigdlo perĸuvdlugit. parnaerússaisale ilâta arnánguaĸ ivna Kânãkûssoĸ, sapãme tamatuma sujuliane tusagar-put, ilíniarfigigpago, táussumatutdlo tordlulalerpat: **Nâlagaĸ, ikiúnga; Nâlagaĸ, nãkigínga**; tauva tôrnâr-ssungmit nakûnerussoĸ, tássa Jîsuse Kristuse aggí-savoĸ, tôrnârssuk artorssartitdlugo, parnaerússânik arsârdlugo, parnaerússaugaluavdlo tarnâ kivfaujung-naersitdlugo pigineĸarungnaersitdlugulo.

Jîsuse ánáussisserput tássaivna nakûnerussoĸ; nika-nartûvdlune nunamĩkatdlarame tôrnârssungmit na-kûneruvoĸ, ímaĸale atâtap talerpiata tungânĩkame nâlangnartûvdlune aitsât tôrnârssungmit nakûnerú-savoĸ. — ĸanoĸ iliorame nakûnerussúngorpa? **ing-minik pigdliarigame**-ilâ? mássa ingminik pigdliari-nermigut ajortivut matôramigit, ajorte soraersíka-miuk, taimátaoĸ ingminik pigdliarinermigut tôr-nârssûp ajortilingnut píssaunera soraersípâ; ing-minik pigdliarinermigut tôrnârssungmit nakûneru-ssúngorpoĸ ánáussissoĸ.

ajortíkut tôrnârssûp píssauneranut pisimagalu-arpugut, mássa pitdlardluta Gûtip pisípâtigut ĸinig-kavtínut, sujulerssortiginiagkavtínut, toĸumik pí-ssautilingmut, tamássa tôrnârssungmut. — ánáu-ssissordle nãkingningnermit sujunersigssáungitsumit ingminik pigdliarigame, kigdligalugo toĸumigut so-raersípâ toĸumik píssautilik; ingminik pigdliariner-migut tôrnârssûp píssaunera navdlorpâ; ingminik pigdliarinerme nalunaerĸutânik tássa aungminik

nagsataĸardlune ũmativta isâvfianut savssarpoĸ, tôr-nârssugdlo tássane pigârtoĸ artorssartitdlugo ĸimâ-típâ.

ugpernarpa tamána, asassáka? — tôrnârssûp píssaunera ilumut taima agtiginerpa? ánáussissup auanik kisiáne navdlugagssauvdlune? — ilumúme taimáipoĸ; tamavta ũmativtigut misigissaĸardluar-tugut misigissavtínit tôrnârssûp píssaunera ilisima-varput angeĸissoĸ. sianiginiarsigik táussumarssûp tigussai, támartitai, parnaerússai, ĸanoĸ piggatingâ-rarai táukunínga arsârnavêrsârdlune; inuit nagdling-nánguákuluit táuko inerterniaraluaruvsigigdlũnît ĸínuvigiguvsigigdlũnît oĸalũkuvsigigdlũnît iluarsi-ssugssáungingajagput, tôrnârssûp ĸilerssormagit, tôrnârssûp parnaerungmagit; mássalo ĸilerusiússai ilumut ĸajangnaitsorssũput, parnaerússivialo aula-jaitsorssûvdlune. — inuk ordlutíkuniuk ajortunut nalingínarnut, nuliarîngnermik aserortitsissúngordlu-go, kángunartuliortúngordlugulũnît, tigdligtúngor-dlugulũnît, sagdloĸítaissúngordlugulũnît, ĸanoĸ isu-mavise, asassáka, tôrnârssûp isumaminik iperaru-mârnerpâ inuk taimáitúngortitane? — nâme, ipe-rarnaviángilâ isumaminik, inugdlo nagdlingnánguá-kuluk táuna parnaerússauvfingminit aninaviángilaĸ isumaminik; mássa tôrnârssûp ĸilerusiússaisa ilât atauseĸ kigtoraraluarpago, tauva táussuma ĸiler-ssorĸigkumârpâ ĸilerutinik arfineĸ mardlungnik ĸajangnáinerussunik, ingminik ĸilerússaernavêrsar-dlugo.

taimaingmat Gûtip sáimáuneragut aniguissut ánáussissuvdlo auagut parnaerússaersitaussut tôrnâr-ssûp píssaunera ilisimavât mikíngitsoĸ, ĸilerusiu-ssailo ilisimavait ĸuianángitsut; Bîlsipûlivimik [nug-terdlugo imáipoĸ: niviugkat nâlagãnik] tainaviángi-lât, Jûtisut mítatigissûssârdlugo; kisiáne agdlagkat iluartut maligdlugit tôrnârssuk taivât sujulerssuissu-mik nâlagkersuissumigdlo, silap píssauniligssuanik matuma târssusiane nâlagaussumik (Evf. 6, 12); inungnik támartitsissumik tarnainigdlo aserorsaissu-

-mik taivât. — taima taivdlugo ugpertut tôrnârssûp píssaunera mikissûtínaviángilât, **taimáitordle ersigineĸ ajordluínarpât, ánáussissertik misigisimagamíko tôrnâr-ssungmik artorssartitsissartoĸ, aualo misigisimagamíko táussumíngarssuarmik ĸimâtitsissartoĸ.**

asassáka, tôrnârssuk misigilerângavsiuk ilivsí-nut píssauneĸalersoĸ, arrĩnavêrdluse ikiorĸussaritse Gûtip erneranut ánáussissivtínut; táussuma aung-minik pulateriârssutorĸap píssaunera navdlorumâr-pâ ilivsínut angisũngorĸunago. erĸaimátuínaritse auanik serpartarneĸaravse kuisíkavse; ánáussissivse aua nakússautigisiuk tarnivsínut akerartortoĸ artor-ssartíniásagângavsiuk. ilungersordluse tugsiaruvse agsororuvsilo ánáussissup aua tauva malugiumâr-parse píkunartússoĸ, tôrnârssungmigdlo ĸimâtitsi-ssartoĸ.

nerdlîviliarângavta ánáussissivta aua tamána imerarârput ugperníkut; imertardlugulo sagdluna-vêrutisiarissarârput kingornússagssavtínik pavane ĸilangme torĸortaussumik arsârneĸásángínavta; sag-dlunavêrutisiarissarârput ánáussissup ánaungmati-gut tôrnârssûp píssauneranit; sagdlunavêrutisiari-ssarârput táunarssuaĸ kingumut ineĸásángingmat ũmativtíne.

taimáitumik asassat-â ukorsê, ánáussissivta aua, ingminik pigdliarigame kuissâ, aua angisûtíniartigo; aua tamána tatigalugo erĸornavêrĸutigalugulo tug-patdlerta píssagtitdlutalo, tôrnârssûp ĸoĸagssînere agssortúsavdlugit aulajáisínaorĸuvdluta. ilumut.

sapãme tokuvfiata sujulîsa tatdlimãne.

ánáussisserput-â, ũmativut itersarniákit ivdlit ugperfigerkuvdlutit, ivdlit tatigerkuv-dlutit, tugpatdlerdluta matumínga kularna-vêrkuvdluta: „Nâlagak pârssissigâra, sumik ajorssásángilanga“ (tgs. 23, 1). tarnivut kâg-tut ajúngitsunik nãmagsisíniákit; kivfavitdlo îvangkîliumik kivfartûtigdlit agssait ímerniákit nekigssamik inũssutaussumik nâlagtunut tu-niorkautigissagssainik. — angutit tatdlimanik tûsintigdlit taimane kârsitdlartípatit timiussa-nik suaussanik tatdlimanik aulisagkanigdlo mardlungnik, tássa nekigssat amigaraluakissut píkunarsaragkit amerdlasôrssuarnut nãmagtit-dlugit. — ánáussissiga, mãnátaok kivfavit okausê píkunarsarniarigit, nâlagtut angilug-tortokarkunagit. ilumut.

Juán. 6, 1—15.

Kristusip nâlagauvfia silamit matumánga pigaluarpat ánáussissup maligtai amerdlasôrkajakaut amerdliar-

-tortuínardlutigdlo. ánáussissumut ugpertut, ánáu-ssissumut atassut náparneĸ ajoraluarpata, inûvdlu-autigssamingnik ajorssarneĸ ajoraluarpata, nunavdlo pîsigut tamatigut pivdluarnerugaluarpata ugpíngit-sunit Jîsusimigdlo átaveĸángitsunit, tauva inuit tamarssuarmik avdla pínago Jîsuse kiserdluínât malerĸajaĸât. — angutit Jîsusimut ugpertut kisimik pinerrarigkaluarpata ugpíngitsutdle angilugtortardlu-tik, — arnat Jîsusimik átaveĸartut kisimik kav-finik avdlanigdlo nalingínarnik ĸîsagissamingnik ajorssarneĸ ajoraluarpata, — ĸanoĸ isumavise, asa-ssáka, inuit katíngarmik ánáussissoĸ ornerĸajaĸât sujulerssortigiumavdlugo-ilâ? ánáussissumut arpag-tut, ánáussissumut sângniartut pitsailisínáungerĸa-jaĸâvut, inerterutivutdlo táukunúnga pilugsínarĸa-jaĸaut; tamarmik akerĸajaĸâtigut: isumavsínik inerterigínaritse, **uvagut ánáussissumut sângniásaugut, uvagut ánáussissoĸ nâlagarísavarput, táussuma nâlagauv-fiane inûvdluarnaĸingmat.**

sunauvfale Kristusip nâlagauvfia silamit matu-mánga píngitsoĸ. — ánáussissumut ugpertut ug-píngitsutdlo, táussumínga átaveĸartut átaveĸángit-sutdlo taimaeĸatigîgput; tamarmik náparnaviaĸaut, tamarmik inûvdluautigssamingnik ajorssarnaviaĸaut; ugpertut nunap pîsigut pivdluarnerussaríngitdlat ugpíngitsunit. — angutit Jîsusimik átaveĸángitsut pinerrarigsunik ilaĸartarput, ugpertutdlo angilugtor-naviaĸaut; — arnat Jîsusimik asangnigtut piuma-ssaraluamingnik ajorssartarput asangníngitsut pig-ssaileĸeĸatigissardlugit. sunauvfalo ánáussissumut arpagtoĸangãngitdlat inuit, sângniarumassoĸangãngit-dlat. ajoĸersortait tordlulassáinaraluarput: „Gûti-mut sáimáunarterĸugitse“ (2 Kor. 5, 20); ĸinu-ssáinaraluarput: „ánángnigssarse sulíssutigisiuk mianerssordluse ûligdlusilo“ (Fil. 2, 12); inerteri-ssáinaraluarput avdla pínago Jîsuse kiserdluínât sâgfigerĸuvdlugo tatigerĸuvdlugulo; **kisiáne oĸalugfi-gissaisa amerdlanerssait tusarumángitdlat; tusaraluar-**

**-dlutigdlũnît avdlángorumángitdlat isumamíkutdlo nu-
-tãngorumanatik.**

pârissatik kajumigsârniartaraluarpait ajoĸersor-
-taisa, ajortigdlit ánáussissât ornerĸuvdlugo isumá-
-kêrfigerĸuvdlutik; kajumigsârtarniaraluarpait kat-
-sorsaissutuaĸ ornerĸuvdlugo timaisigutdlo tarnai-
-sigutdlo katsorsarĸorĸuvdlugit; ánáussissup inung-
-nik asangnigssusia ikiuiumássusialo oĸalûtigissáinar-
-pait, ániarssusia toĸússusialo piniússinerilo tamaisa
únersiutigissáinarpait, kivdlíssutigerĸuvdlugit ũma-
-tainut; Gûtip angajorĸautsernere isumagssuinerilo
ilumôrnerilo inungnut ilerĸorissai taissáinarpait, av-
-dlamik isumatârutigerĸuvdlugit; **kisiáne oĸalugfigi-
-ssaisa amerdlanerssait tusarumángitdlat, tusaraluardlu-
-tigdlũnît avdlángorumángitdlat isumamíkutdlo nutãngo-
-rumanatik.** — Gûtivdlũnît nangmineĸ navsuitsumik
oĸalugfigigaluarângatik, nápaut âtsornartoĸ toĸo-
-rarnerssuardlo kângnerssuardlũnît nagdliutitdlugo
maungáinaĸ inûssunut, manigûtdlatsiartaraluarput,
perdlugssuardle soraerângat, inuitdlo misigilerânga-
-mik nivniortitaujungnaerdlutik, tauva perdluk per-
-dlungmigdlo nagdliutitsissoĸ erĸaimajungnailertora-
-rait inûserigaluartigdlo nangĩnardlugo. — oĸar-
-dluángínerpunga asassáka?

sunale píssutigalugo inuit ánáussissumut ornigú-
-kumángitdlat? ajoĸersortait Kristusip nâlagauv-
-fianik oĸalugkângata, suna píssutigalugo oĸausît
pilugsínararaut? nalunaerfigilavse asassáka: inuit
ánáussissumut ornigúkumángitdlat, Kristusivdlo nâ-
-lagauvfianik oĸalugtut oĸausît pilugsínararaut imái-
-toĸ píssutigalugo: **ánáussissup nâlagauvfia silamit
matumánga pingingmat**, ánáussissup nâlagauvfiata pê
peĸûtailo nâlangnarssusialo issivtínut erssíngingmata
sule, agssavtínik savtigssáungingmata, ĸilâvtínik ôĸâ-
-tâgagssáungingmata, ĸanivtínigdlo nerissagssauna-
-tigdlo imigagssáungingmata; Gûtip nâlagauvfiata pê
timivtínut atissagssáungingmata, puerĸornerane oĸo-
-rutigssáungingmata, ássugkersornertûnut ássûtig-
-ssáungingmata, piúngitsumut atornerdlugagssáu-

-ngingmata, akigssáungingmata súnguamut, neĸigssa--nutdlũnît imigssanutdlũnît nâme.

ánáussissup nâlagauvfiata pê taimaingmata, ta--mána pivdlugo inuit ilarpagssuisa piniarnagitdlo soĸutigissaríngilait; oĸardluángínerpunga asassáka? — Jîsusilũnît agdlât aperĸutigissaríngilât, imaing--mat: **tarninut ánáussissûngmat,** tarnitigdle erdloĸí--ssutigingãngingmatigik inuisa; **ajortimit ánáussi--ssûngmat,** ajortile inûserissartik iperarumángingmá--ssuk inuit; **tôrnârssungmit ánáussissûngmat,** tôrnâr--ssungmutdle kivfartorumatdlarmata parnaerússai; **toĸumit ánáussissûngmat,** toĸule erĸainiángingmássuk; **ániartitsivingmit ánáussissûngmat,** ániartitsivigdle su--jôragingãngingmássuk.

sule tupigusugpise, asassáka, inuit ánáussissoĸ aperĸutigiumángingmássuk? — nalunángilaĸ, ánáu--ssissoĸ avdla silamit matumánga pissoĸ, nunap matuma pîsigut inûvdluartitsissartoĸ **táuna** iluarine--ĸangârĸajaĸaoĸ ĸavsêrssuarne. ánáussissumik tai--ma ítumik ãma Jûtit piumaĸaut, ĸíngarssortiming--nik alisitsissumik, ingmingnigdlo tusâmassángor--titsissumik; ánáussissumik piumáput makitássutsi--mingnik nakússagtitsissumik; ánáussissumik taima ítumik piumáput Jûtit; kalâtdlitlo ĸanoĸ ítumik piumagaluarpat táuko?

Jîsuse oĸarpoĸ: „uvavnik malingnigkumassoĸ ingminik isumákĩsavoĸ, sáningassulinilo erssugdlugo malísavânga“ (Mat. 16, 24). — suna pivdlugo malig--kumángilarput? isumaĸarnerpugut perdlertíkumâ--râtigut maligkuvtíne?

ánáussissoĸ pisôrssũngila? angutit tatdlimanik tûsintigdlit arnartaitdlo ĸitornartaitdlo ĸârsitdlar--tíngínerpai taimane timiussanik suaussanik tatdli--manik aulisagkanigdlo mardlungnik? agssai mãná--kut ánáussinermut náipatdlârnerpat, siutailo tu--sânermut ivssuvatdlârnerpat? oĸángínerpa: „Gûtip nâlagauvfia iluarnerdlo táussumane atortoĸ piniar--ĸârsigik, tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit piu--mârpase“ (Mat. 6, 33)? mássalo oĸautse unior-

-tínaviángilâ ánáussissivta. — puiornavêrsigo oĸau-serissaĸ táuna: „timiussáinaĸ inûp inûtigíngilâ, oĸauserdle nalingínaĸ Gûtip ĸarnanit anissoĸ inûtigissarâ (Mat. 4, 4).

taimáitumik asassáka, Gûte ĸínuviginiartigo kâgterĸuvdluta imerusugterĸuvdlutalo, neĸigssamut kâgterĸunata, imermik imerusugterĸunata, kisiáne Nâlagkap oĸausianik tusarusugtúngorĸuvdluta, ti-mivta ajorssautait tamaisa ilángutdlugit piumârav-tigik tauva. ilumut.

sapãme toKuvfiata sujulìsa arfernáne.

Gûtip savârâ píngitsoK — Kissungme to-Kutaussok — piuaitsûgínartoK — nauk nar-rugissáinaussoK; — pîaragkit perdlûtivut-tássa tugpatdliúput; — nãkitigut Jîsu-â, Jîsu-â. ilumut.

Juán. 8, 46—59.

asassáka, oKautsinik uvdlume isumasiugagssav-tínik Jîsusip kináussutsiminik ajoKersorpâtigut, na-lunaiaigame Gûtip ernerigâne inûgamilo ajorte-Kángitsok; usorssitsârumanermit píngíkaluarpoK, kisiáne Jûtit ilaisa, angnerussumik Farisîarit pasig-dlersarmáne; tássa Jìsusip ilumôrtumik oKalugfigi-ssarmatik avorKâralutigdlo ilumôrtûssârniartunik taissarmatik, tamána pivdlugo ûmigssorpât, akiniar-dlugulo taivât ilángauserissut ajortuliartutdlo ikí-ngutigissãnik (Mat. 11, 19); oKausîlo mamiasûtigiga-míkik toKúniarpât. ánáussissordle agssuarnaitsû-game ilumôrtumigdlo oKalugtarame Jûtinut oKar-sínauvoK: **kia ardlavse nalujûngnaersisinauvânga ajor-**

-tekartunga? taimalo oĸardlune nalunaiarpoĸ inug-tut avdlatut ajorteĸartutut íngíname, iluartûvdlu-nile píngitsûvdlunilo ajorteĸángitsûgame. erĸor-dluartumik Eprîarinut (kap. 7, 26) agdlagsimavoĸ: „taima ítoĸ palasiunerísavarput, iluaitsuitsoĸ ajor-tuitsoĸ minguitsoĸ, ajortilingnit ingmíkôrtitaussoĸ, ĸilangmitdlo ĸutsingnerulersoĸ.“ taima ítoĸ nuna-mut pivoĸ ajortigdlit ánáukiartordlugitdlo pivdlu-artíkiartordlugitdlo. taimailiornerdle saperĸajaĸai nangmineĸ ajorteĸaraluarune.

inuitdle avdlat, tássa silarssuarmiut tamarmik ajorteĸardlutigdlo iluaitsorssũput; „ũmataisa erĸar-sautaisa isumaliûtigissait ajorsínarput uvdlut ta-maisa“ (1 Môrs. 6, 5). Gûtile inúngortoĸ ánáussi-sserput Jîsuse Kristuse taimáingilaĸ, ajortilingnit ingmíkôrtitauvoĸ, niviarsiamit Mariamit erniusima-galuardlune ajorteĸángitsûvoĸ; pasigdlersaisa tai-máissusiagut agssuariniaraluaramíko palasiunerup erĸartũssiviata sânîtitdlugo ãma Pilâtusip erĸartũ-ssiviata sânîtitdlugo ajorteĸángitsũssusiagut agssua-riniaraluaramíko pakatsíput, sagdlussunigdlo nalu-naiaissugssarsioramik Jîsusimut, toĸúkumavdlugo, angilugtorput. tauva Pilâtusip agdlât píngitsûnerar-dlugulo iluartûnerarpâ pasigdlersainut ima oĸar-dlune: „inuk una najortitdluse kigdlisioraluariga, patsisaussumigdle táussumúnga pasigdliutigissavsínik navssârfigíngilara“ (Lúk. 23, 14). ĸissungmilo sá-ningassulingme nivingangmat sákutût nâlagâta ima oĸautigâ: „ilumut inuk táuna iluartûvoĸ“ (Lúk. 23, 47). taimáitoĸ inuk táuna iluartûssoĸ, inuk táuna ajortimik atautsimigdlũnît navssârfigineĸángitsoĸ toĸutípât ínugtaisa, mássame Gûtip sujúnersûtâ mig-ssiliordlugo toĸutitauvoĸ píngitsûssoĸ, ajortuitsû-ssoĸ, inuit ajortait ániautigalugitdlo torĸutigísaga-migit. uvagútaoĸ ajortivut erdloĸíssutigai, uvav-tínutdlo pitdlautigssaĸ ingminut pisípâ; sunalo piv-dlugo taimailiorpa? nãkigigamisigut, nâgssáungit-sumik támarĸúngínamisigut, ajortivtínit ajortivtínut-dlo pitdlautigssamit ánáukumagamisigut. piâralune

taimailiormat, inungnik asangnigssusiata taimailior-tingmago, taimáitumik Juánasip ima oĸautigâ: „tássa Gûtip savârâ silamiut ajortainik erssugtoĸ“ (Juán. 1, 29). Gûtip savârâ táuna ajortivut timi-mine átataralugit túniúpoĸ ĸissungme (1 Pîtr. 2, 24), aualo ivdlernartoĸ Gûlkãtame kuissaĸ Gûtime iluarineĸangãrpoĸ, ajortuitsup iluaitsut pivdlugit kuingmago.

ánáussissoĸ ingminik ãma nalunaiarpoĸ Gûtiuv-dluínartûvdlune atâtamit erniusimagame silarssua-ĸángíkatdlartitdlugo, imalo oĸarpoĸ: **Aaperât pí-ngúngíkatdlarmat uvanga ípunga.** Gûtiússutsiminik na-lunaerfigâtigut Gûte taigamiuk atâtaminik, Gûtiv-dlo erneringmane, Gûtimit erniusimavdlune Gûtiu-game; ãma oĸarpoĸ: **atâtaga ilisarâra, oĸausialo ma-ligpara; ingminik nâlangnartíniángilanga atâtamale nâ-langnartípânga.** taima Jîsusip oĸarfigai Jûtit, na-lúngínamigit nâlarĸutûssut ugpíngitsûssutdlo; tar-nait utertíkumagaluardlugit nalujungnaersíniarpai ánáussissûgame, Masiarsiuvdlunilo táuna Gûtip úner-sûtigissâ; erĸaisíniarpai itsarssuaĸ pruvfîtíkut oĸau-serissaminik matumínga: „uvanga tássauvunga Nâ-lagaĸ Gûtit, Israîlip ivdlernartua ánáussissit. uva-ngaivna, uvangaivna Nâlagaĸ, ánáussissoĸángilardlo uvangáungitsumik“ (Is. 43, 3. 11); „uvanga sujug-dliuvunga, uvangalo kingugdliuvunga, Gûteĸángi-lardlo uvangáungitsumik“ (Is. 44, 6).

Gûte inúngortoĸ táuna, ánáussisserput Jîsuse Kristuse, pivdluta toĸussoĸ nâlangnartíniartigo, asa-ssáka, ilungersordluta ilumôrdlutalo; nâlangnartíni-artigo ugperfigalugo asavdlugulo nâlagdlugulo; nâ-langnartíniartigo tugsiarfigalugo únersiutigalugulo; taimailiordluta atâtãtaoĸ nâlangnartíkumârparput, ernerata oĸausia maligkavtigo; tugpatdlerdluta tau-va saĸiuarumârpugut nunamîtitdluta, inũssúmigdlo nâgssáungitsumik kingornússagssaĸardluta, sôrdlú-taoĸ ánáussissoĸ atuagkavtigut nalunaiaissoĸ, oĸa-rame: **ilumut, ilumut oĸaũpavse: oĸautsivnik maleru-aissup toĸo takunaviángitdlúinásavâ.** oĸausia, tássa

oĸáussut tusarnersoĸ, inûneranik ivdlernartumik oĸáussut, ániangârneranik toĸuanigdlo oĸáussut, aungminik ivdlernartumik ánaungmatigut, oĸáussut tamána tusarnersoĸ ugperiguvtigo ũmativtigut, ug--perdlutalo oĸausê perĸussailo malingniaruvtigik, tauva ajortivtíne toĸungajungnáisaugut, Kristusip auanik ajortivtínit uvfarsimagavta, taimaitdlutalo toĸo takujumãngilarput toĸo nâgssáungitsoĸ ugpí--ngitsut nâlagserîtsutdlo ilimagissagssât, ánáussissoĸ oĸarmat: „ilumut, ilumut oĸáupavse: oĸautsivnik tusartoĸ, autdlartitsissigalo ugperalugo, táuna nâg--ssáungitsumik inũssuteĸarpoĸ, erĸartũssivingmutdlo písángilaĸ, toĸumitdle nûgsimavoĸ inûnermut“ (Juán. 5, 24).

taimaingmat, asassat-â, oĸáussúmut tusarner--sumut ánáussissivta oĸausînut inũssutilingnut ũma--tise angmarsigik, ilisarileriartorĸuvdlusiuk asang--ningârssusia, asanerínarmit torĸutigingmase ĸi--ssungme sániugassulingme; oĸausê ilagsivdluarsigik ugpertúngorĸuvdluse nâlagtúngorĸuvdlusilo; piniú--ssinere ajortaerússutigalugit iluartúngorniaritse inũ--ssúmigdlo nâgssáungitsumik kingornússissugssá--ngordluse.

uvdlumimut agdlât tusartíneĸartarpuse ánáu--ssissup oĸáussutainik ajoĸersûtainigdlo, ĸularnait--sumik ugpererĸuvdlugo imáitoĸ: táussuma ánáusi--magâse ániangârnerminik toĸuminigdlo; mássalo ajorteĸángitsûvdlune ánáukamise ajortivsínigdlo pî--aivfigâse, ániartitsivingmut sujôrarĸunase tôrnâr--ssungmutdlo kivfaorĸunase, perĸuserdlungnerinut sagdloĸítainerinutdlo pinavêrĸuvdluse, ajortunutdlo tamanut ússernartunutdlo ajugaorĸuvdluse. — tai--máitumik asassat-â, ũmatise angmarĸuniarsigik ánáussissumut, inũssuteĸalerĸuvdluse Gûtimit pissu--mik; oĸausê perĸussailo ũmativsínut titarĸuniarsi--gik pêrnavêrsumik, malingniarĸuvdlugit migssiliû--tigerĸuvdlugitdlo ĸanoĸ iliornigssavsínut. ũmati--sile angmángíkuvsigik nâlangnagulo, tauva târtumĩ--tuásause, tôrnârssûvdlo píssauneranĩtuardluse ánáu-

-ssissup piniússinerinik angilugtúsause, ajortivsínilo tokuguvse toko nâgssáungitsok misigiumârparse, Gûtimit ajagtugaunigssak soráisángitsok, kilerssor-nekardlusilo igínekarumârpuse ániartitsivingmut, tôrnârssûp ingilîsalo najugãnut, tássane kugdlugi-ârse tokúsángilak ingnersilo kamísanane; nunamî-titdlúse sáimáunarsivigssarse sângniarfigssarsilo atúngínavsigik taima pinekarumârpuse nãkiginekásanasilo; Gûtip kaerkússutâ ánáussissuvdlo piniú-ssinere sokutigíngínavsigik, taimáitumik nâgdliug-ssuserse nãsángitsok Gûtivdlo kînânit ajagtugáu-ssuserse sokutiginekásángitdlat.

asassat-â, tamána isumaliûtigivdluarsiuk; Gû-terse ánáussisserse takordlôrdluarsiuk ajortise piv-dlugit ániangârtok tokussordlo; orningniarsiuk ũmativsigut sekumísimavdluse nikatdlordlusilo, okau-sia tatigaluglugo, okarmat: „ornigsinga tamavse erdlokíssuse nanertugaussusilo, kasuersísavavse. nangmautara ilivsínut pisísiuk ilíniarfigalungalo, kanilârama ũmativkutdlo makitajuíkama; tauva ka-suerfigssarsiumârpuse tarnivsínut“ (Mat. 11, 28. 29). ilumut.

palmit sapâtãne.

Jîsuse ánáussisserput-â, uvdlok Jerûsalâ-
-mut iseriartorfît nagdliungmat inugpagssuit
sujulerssortut malingnigtutdlo tordlulakatigiu-
-magaluarpavut kĩmagtakatigalugitdlo, nuna-
-karfivtínútaok ũmativtínutdlo iserkuniardlutit.
nalúngíkaluarpavtigut mingugtûssugut, asang-
-ningnikitsûssugut nigdlertûssugutdlo; nalúngi-
-lavtigut aulajátuínartugut, imáikavta: uv-
-dlume asalâraluardlutit akago ilisaríngitsû-
-ssãsanerivtigit; uvdlume tordlulavfigigaluar-
-dlutit ima: **ûsiána Dâvip ernera,** akago Jûtit
nivdliakatigerkajarnerivut ima. **pêruk una,
sáningassulingmut kikiagtortíssuk;** uvdlume
isumavdluarfigigaluardlutit akago tatigísaer-
-dlutit okalúsanersugut: „nerivdlutalo imekisa,
akago tokúsagavta“ (Is. 22, 13). — ánáu-
-ssisserput-â, nalúngilavtigut taimáitugut, au-
-lajátuínartugut, taimáitordle ũmativut asigí-
-narnagit iserfiginiákit, inungnik asangnigtutit

kikiagtugaussutit-á; tiguvdluínartigut ániau-
-tingnut akigititdluta. ilumut.

Mat. 21, 1—9.

ukiut pingasut nâvdlugit Jîsuse angalavoĸ tamagingne ajoĸersuissardlune ĸilangmutdlo avĸutigssatuamik inuit nalunaerfigissardlugit; tamagingne oĸartarpoĸ ajortuliartut ánáukumavdlugit nunamut pisimanerardlune; náparsimassortait katsorsartarpai, toĸussut ilait ũmartitdlugit; Farisîarit agdlagkanigdlo ilisimassut agssuarissarpai ajoĸersûtait mumingassut ilerĸorerĸussaitdlo pivdlugit; taimailiordlune tamatigut atâtame ĸilangmiussup perĸussâ nãmagsissaramiuk ĸíngarineĸáinarpoĸ; toĸuvfigssile nagdliúngíkatdlartitdlugo ĸíngarssortine ingalagtarpai; ĸârsitdlartitamilo ilaisa kúngíngortíkumagaluarmáne ĸimarratigai. nagdliungmatdle, nuname nãmagsissagssane nãmagsileramigit piâralune ĸíngarssortime agssainut túniúkiartorpoĸ. — Jerûsalâmut isilerssârmat ajoĸersugaisa ikíngutaisalo isumaĸarfigigaluarpât nâlangnarssutse sarĸúmiúsasoralugo, agssortortaisale neriugât erĸanarsísassoĸ aserornekásassordlo ajoĸersûtâ maligtailo táputdlugit.

sujornagut Juánasip kuississup oĸautigâ imána: „**tássa Gûtip savârâ silamiut ajortainik erssugtoĸ**“ (Juán. 1, 29); mãnákutdlo taimaitdlune Gûtip savârâtut Jerûsalâmut iseriartorpoĸ pîtsûvdlune piuaitsûvdlunilo, taimáitoĸ kúngiússutse átatarâ, ingminik ima oĸautigisínaugame: „ĸilangmilo nunamilo pigínauneĸ tamarme uvavnut túniússauvoĸ“. (Mat. 28, 18)

itsarssuaĸ pruvfîte Saggaria takordlûgkerssârpoĸ Jîsusip Jerûsalâmut iseriartornigssánik ima oĸalugdlune: „ĸîmasungârit Sîunip pania ûmâ, tipaitsungârit Jerûsalâp pania ûmâ; **takuvat kúngivit ornigpâtit** iluartup ajugaussup, ĸanilârdlunilo; siutitôĸ ĸimugserfigâ, siutitôĸ ĸimugtugssarigsoĸ ĸimug-

-tigingnerup ernera“ (Sagg. 9, 9). — ĸanortoĸ uva-
-gútaoĸ, asassat nâlagtuse, tusardlugitdlo pâĸartit-
-dlavut oĸautsit táuko: **takũvat kúngivit ornigpâtit;**
ĸanortoĸ kúngip táussuma ũmativtínut avĸutigssâ
iluarsardlarput nukingiutdlugo, ũmativtínut kúnger-
-put ánáussisserput isernaviángíname kisiáne iluar-
-sagaussut makitanavêrsagaussutdlo malugilerunigit.

ĸanordle ilivdlugo Nâlagkap avĸutigssâ iluar-
-sásavarput? apustilip Paulusip Rûmamiunut agdla-
-gaine ima atuaivugut: „tamarmik ajortuliarput,
Gûtime nersornartumik ajorssardlutik, iluartûtíne-
-ĸardlutigdlo akeĸángitsumik táussuma sáimáunera-
-nit, utertitaugamik Kristuse Jîsusíkut, táuna Gûtip
sarĸangiúpâ sáimauvfiorĸuvdlugo ugperníkut auanut,
iluarssutse nalunaerumagamiuk, ajortuliornerit isu-
-mákêrumavdlugit sujornagut pissut Gûtip níngag-
-sarserĩnerane“ (Rûm. 3, 23—25). — tamarmik ajor-
-tuliarput iluartûtíneĸardlutigdlo akeĸángitsumik
táussuma sáimáuneranit — oĸautsit tamákua imarât
agdlagsimassut tamardluínarmik sujunertât; ĸanor-
-toĸ anernerup ivdlernartup navsuiardligit ũmativ-
-tínut.

Nâlagkap avĸutigssâ iluarsásavdlugo imáitoĸ
pingârtumik ilisariniásavarput: **ajordluínarssuserput Gûtivdlo sâne nersornartumik ajorssarssuserput;** pruv-
-fĩtíkut Isaiákut Jûtit pivdlugit oĸauserissâ uvav-
-tínut atortísavarput oĸarmat: „niaĸoĸ tamarme
ánernarsivoĸ, ũmat tamarme náparpoĸ. aluinit nia-
-ĸuánutdlo agdlât nâme perĸigsoĸ, kisiáne ikit,
unatarneritdlo, tigdlûssatdlo nutât; marnîarneĸá-
-ngitsut mátuserneĸángitsut ûliamigdlo ĸitulisarne-
-ĸángitsut“ (Is. 1, 5. 6).

pruvfîtíkut oĸauserissaĸ tamána uvavtínut ator-
-tíkuvtigo ĸujássutigiumârparput ánáussissoĸ piv-
-dluta nunamut tikiútoĸ, pivdluta ániangârtoĸ, piv-
-dluta toĸutítoĸ ĸissungme sáningassulingme; ánáu-
-ssissordlo pivdluta taimailiortoĸ tusaruvtigo ũma-
-tivtínut iseriartulerssârtoĸ, avĸutigssâ iluarsaru-
-mârparput nukingiutdlugo, avssiaĸutaiardlugo, iler-

-ĸupiluvut iperardlugit, avdlamik isumatârdluta, îvangkîliumutdlo kajumigsârdluta.

asassáka, uvdlume ánáussissup tamavse iser-figiumavâse; mána tikitdlugo ima isumaĸartuse: „pisôrssûvugut, nãmagtunigdlo peĸuteĸardluta ajor-ssángitdluínarpugut súnguamigdlũnît. kisiáne sule naluvuse ajulerdluse nãkinaĸissuse, pîtsûvdlusilo tagpîtsûvdlusilo tamaĸángitsûssuse“ (sarĸ. 3, 17). tusarsiuk ánáussissup uvdlume ũmativsínut ĸínuti-gissâ oĸarame: „ata isertarfiup silatânĩpunga ka-sugtuivdlungalo; nipivnik tusartoĸarpat matuerfiga-lungalo, táuna iserfigiumârpara, únúkutdlo nere-ĸatigiumârpara, táussumalo nereĸatigiumârpânga“ (sarĸ. 3, 20). — ĸanortoĸ pârssissup iluartup nipâ tusartigo, asassáka, pârssissup tarnivtínut ĸilanârtup nipâ ilagsissoĸ, erĸaisiuk îsavanik naleĸartitsissoĸ inũssutsiminik; erĸaisiuk toĸumut agdlât túniúsi-massoĸ inuit ánáukumanermit târtup nâlagáussusi-anit, nugtertíkumagamigit nâlagauvfingminut ugper-tunut pissarêrsimassumut silarssûp túngavilerĸâr-neranit.

kúngivit ornigpâtit piuaitsûvdlune; kúngit tamar-mik angnerssâta ornigpâtit; ĸáĸat kúngip táussuma issigernanit sajugput, ĸáĸánguitdlo augput, nunalo kînânit aulavoĸ, nunarssuardlo tamarmigdlo tássane igdloĸartut, taimáitordle kúngip táussuma ornigpâtit piuaitsûvdlune; imalo piuaitsigaoĸ: „erdlorĸúneĸar-dlune nâgdliugkame ĸarne angmángilâ, sôrdlo sa-vâraĸ toĸutsivingmut pisitaussoĸ, sôrdlulũnît savaĸ kivssaissiminut nivdlíngitsoĸ, ĸarnilo angmásanago“ (Is. 53, 7); mássa silamiut tamarssuarmik ajortait uvagutdlo ajortivut tamardluínaisa erssugkai.

uvagutdlo, nâlagtuse ukorsê, sulísaugut? ajor-tuliartuásanerpugut? ánáussissoĸ uvdlut tamaisa nutâmik kikiagtortíkumásanerparput sáningassuling-mut? **ata, kúngivit ornigpâtit piuaitsûvdlune,** tarnit toĸusuitsoĸ piniariartorpâ, taimáitumik pâriartoruk ilagsivdluardlugulo.

ajortuligssûssusi-å
orningniarsiuk tamavse,
perкigsimiguvse ata
ajagtornaviángilâse.
sût nangãssutigalugit
sule támarumáinarpit?
ánáukiartoraluarpâtit,
sôк uverilerкajaкautit?
ajortut kîsa alákit,
ilagsivai ajortigdlit.
ilumut.

makivfiane.

nâlagarput ánáussisserputdlo Jîsuse Kristusi-â, kujanarsekît pivdlutátaok tokumit makísimagavit, pivdlutátaok tokumut ajugauvigkavit. kujanarsekît makíssutsigkut ánáukavtigut tokup sujôranarssuserssuanit, inûnerput nâvdlugo kivfaorkunata tokumut sujôravdluta, tokunigssarputdlo ánilârutigerkunatigo uitsatiginagulo. — ikiortigut tamavta mãna ánáussinerit piniússineritdlo atordluardlugit kîmasûtigivdluarsínaorkuvdlutigit tipaitsûtigalutitdlo. — inuit ajortimingne piúngitsuliornermingnilo sule tokungassut terdligtutdlo itersarigit makititdlugitdlo inûnermut, tamavta ilingnut inôrkuvdluta nâgssáungitsumik. ilumut.

Mák. 16, 1—8.

Nâlagak makísimavok, tássauvok, asassat ilagîgsut-â, okáussut tusarnersok, tamatumínga Jîsusip ajokersugai aliasugtut, ernumassut nalornissutdlo

ĸáumarsarneĸarput tugpatdlersarneĸardlutigdlo ti-paitsungârtíneĸardlutigdlo ánáussissoĸ toĸumit ma-kísimangmat, mássa ĸîmasungâlerput Nâlagaĸ áni-angârtitaugaluartoĸ tusaramíko toĸussunit makísi-massoĸ. — uvagútaoĸ tamavta, asassat-â, ĸîmasú-saugut ánáussisserput makísimassoĸ ĸîmasûtigalu-go; tipaitsúsaugut ániaminit toĸuminitdlo makísi-mangmat. narrugissauvdlune Gûtimitdlo ĸimagauv-dlune nivingavoĸ ĸissungme sáningassulingme, así-ngardlunilo igssorarpoĸ sôrdlo toĸussut tamarmik pissartut; timâ ilũngarme ikiligaussoĸ kimitdlang-niligssûssordlo ilivermut ilissauvoĸ. sunauvfale to-ĸumit târtorssuarmit kingumut nûgpoĸ inûnermut, inũssutdlo aserujuíssutdlo erssersípai. taimáitumik Nâlagaĸ ĸutsavigingãsavarput uvdlorme matumane pissarialigssuarme, ĸîmasutdlarniardlutalo písaugut. taimailiorumavdluta mãna Jîsuse ĸimerdlôrniartigo toĸumut ajugaussoĸ, toĸuvdlo píssusia oĸautigalugo, ĸanoĸ itdlune malungnartartoĸ ugpíngitsune, ĸanor-dlo itdlune malungnartartoĸ ugpertune.

asassat-â, inuit akerartortaisa angnerssât tássa toĸo. ukiut arfinilingnik tûsintigdlit migssiliordlu-git nunarssuaĸ iniginеĸarpoĸ inungnit; taima sivi-sutigissumik ãma toĸo aserorsaissûvdlune nâlagau-voĸ inungne. inuiaĸatigît ĸavsît kingulerîgsardlu-git nuname erssíkungnaersípai pitsailineĸarnanilo. Aatame autdlarniutigalugo inungnik aseruissoĸ ase-ruissûjumârportaoĸ uvdlut naggatigssât tikitdlugo, inuit tamaisa pigssaĸarfigigamigit. pilerĸârnerane toĸo silamĩngíkaluarpoĸ, mássa Gûtip inuk píngor-tíngilâ toĸussugssángordlugo, inûssugssángordlugule píngortípâ. ivssumit nunap ilânit piliarigaluarpâ inuk sujugdleĸ, ĸingaisigutdle suvdluarpâ anernermik ûmássutaussumik; anernermik táussumínga „Gûtip anerneranik“ inuk tamarme timâlo tarnâlo simerne-ĸarpoĸ, taimalo timeĸartitauvoĸ toĸussugssáungit-sumik; Gûte ûmassoĸ ássigâ, ajortuíssutsimigutdlo aulagsángíkaluarune inũssuteĸásagaluarpoĸ nâg-ssáungitsumik, toĸunaviarnanilo. kisiáne ajortuí-

-ssutsimigut aulagsángíngilaĸ, inuk ajortilíngorpoĸ; taimaitdlunilo Gûte avigsârpâ. taimaitdlune asassat ukorsê, taimaitdlune toĸup inuk pulavâ simerdlugu-lo, kigdligalugulo inuit tamarmik toĸumut nâlag-tigititáuput, tamarmik ajortûvdlutik. „inúkut atau-siussúkut ajorte silarssuarmut tikiúpoĸ, ajortíkutdlo toĸo tikiúpoĸ, taimalo toĸup inuit tamaisa tikípai, tamarmik ajortuliarmata“. (Rûm. 5, 12).

asassáka, nagdlingnaĸaugut inúnguákuluit uva-gut, toĸúsagavta. toĸuneĸ sunauna? ilerfit ornig-dlugit ĸimerdlôrsiuk toĸup píssaunerssua, toĸuvdlo piunêrússinerssue amîlârnartut. uvagut tamâne ka-tisimassugut inûgatdlarpugut, pisugsínauvdlutalo igsiasínauvdlutalo ĸeĸarsínauvugut, piumassavtínik aulasínauvdluta. ukiutdle tatdlimanik ĸuligdlit ĸí-mûgpata amerdlanerssavut taimáikungnaerumârput. taimaníkut timait aorêrsimajumârput, avdlamik amiá-koĸarnatik, saunikunik ivssuminernigdlo kisiáne. — takuvarse asassáka, taima piunêrússissorssûvoĸ toĸo; ilumôrdluínartûvoĸ Nâlagkap oĸauserissâ mána: „ivssûvutit ivssúngúsavdlutitdlo kingumut“ (1 Môrs. 3, 19). ánilârnartorssũngila timivta píssu-sigssât, timivta Gûtip nâlagfiutâta, timivta Gûtip ássinganik píngortitaussup píssusigssât, timivut nungúsangmata, áusangmata, inuit najugãnit pêrsí-tariaĸásangmata, ivssúngúsangmata? timivut tai-máisangmata ánilârnartorssûvoĸ isumaliûtigigáine. taimáitoĸ ánilârnarnerussoĸarpoĸ, asassat-â, timivta aunigssãnit ánilârnarnerussoĸarpoĸ, tássa tarnivta timivut avigsãsangmatigik. inûtitdluta atautsimĩput táuko mardluk, ilagîvigput, toĸúkutdle avigsãsáput, tássáusavordlo misigissagssavta ánilârnarnerssât, ki-síneritsorssuit misigissât uvagutdlo tamavta misigi-ssagssarput; ániangârdluta ĸugsalangârdlutalo to-ĸumut agsorũkumârpugut saperssísavdlutale, tássa toĸúsaugut. ĸanorme tauva ísava, timivutdlo tar-nivutdlo avigsârêrpata? sûjungnaerumârnerpugut? nâggale; Eprîarinut ima agdlagsimavoĸ (kap. 9, 27): „inuit atausiardlutik toĸúsáput, kingornagutdlo er-

-ĸartũneĸásavdlutik". erĸartũneĸarnigssarput ũma-
-tivtínut titarsimavoĸ, Gûtip oĸausiata tarnivtalo
nalúngíssusiata tamatumínga nagdliútugssamik nar-
-ĸigssorpâtigut. tusardluarsiuk oĸauseĸ ánilârnar-
-torssuaĸ, kivdlíssutigisiuk oĸauseĸ panatut igdlug-
-tut kînaligtut ítoĸ, oĸauseĸ táuna: inuk atausiar-
-dlune toĸúsassoĸ kingornagutdlo erĸartũneĸásav-
-dlune. tusâvisiuk oĸauseĸ táuna ánilârnartorssuaĸ
ilivse terdligdluse ajortuliartûssuse ukorsî-â? erĸar-
-tũneĸásángíkaluaruvta sugssaríngerĸajaĸârput time-
-rujuvta toĸunigssât; erĸartũneĸásángíkuvta soĸu-
-tigíngerĸajaĸârput timivtalo tarnivtalo avigsârnig-
-ssât; kisiáne, asassáka, toĸugaluaruvta nungunaviá-
-ngilagut, sûjungnaernaviángilagut, ĸeĸartíneĸaru-
-mârpugutdle erĸartũssivingmut, inûp erĸartũssivia-
-nut pínata Gûtip erĸartũssivianut pisíneĸarumâr-
-pugut, Gûtip arajutsiveĸángitsup, sagdloĸítagag-
-ssáungitsup, nâpertuivdluartup sânut erĸartûtíkiar-
-túsaugut; Gûte táuna mitautigerĸúngilaĸ; ũmatinik
tartunigdlo misilîssûvoĸ, tamaisalo akilerumârpai
sulissait nâpertordlugit.

asassat ukorsê, inûnerput mána siaruarteriv-
-fiuvoĸ inûnerme piumârtugssame kinguneĸartugssa-
-nik. tamânîtitdluta siaruartigkavta kingunerinik
katerssuiumârpugut silap áipâne. kigdlisiorneĸaruv-
-talo Gûtip erĸartũssiviata sâne ukiut inûvfigissavta
atorneĸarssusînik, oĸautsivtínigdlo erĸarsautivtínig-
-dlo, kina ardlarput tauva atajumârpa Gûtip sâne?
uvdlut ajortuliornermik nalingínarsiornermigdlo nâ-
-ssartagkavta amerdlássusînik kigdlisiorneĸaruvta,
kina ardlarput tauva atajumârpa? aperssûtinut tû-
-sintilingnut atautsimigdlũnît akisínáungerĸajaĸâr-
-put kigdlisiorterput; pitdlagagssauvdluta igitag-
-ssauvdlutalo avdlamik ilimagissagssaĸásángilagut
ániartitsivigssuarmik kisiáne. tamánáinaĸ sujunig-
-ssarísagaluarparput Kristuse tikiúngigpat; tamánái-
-naĸ sujunigssarât inuit tamarmik Kristusimut ug-
-pernatik toĸussut. taimáitut toĸo isertarfigísavât
erĸartũssivingmut, siaruartigkamik kingunerinik ka-

-terssuivfiussumut. — inuit ĸavsît kigdlormut tug-
-patdlersarniaraluarput, isumaĸaramik sualugpatdlâr-
-tumik ajortuliorsimanatik, Gûtilo isumaĸarfigiga-
-míko nãkingnigssutse maligdlugo pitdláisángitsori-
-niardlugo. taimailiordlutik kisíneritsorssuit ing-
-mingnik terdlisârniardlutik sagdloĸítarput; ánilângâ-
-rumârputdle iterunik Nâlagkap uvdlússârssuane,
kángunarssusertik tamaĸángíssusertigdlo sarĸúmer-
-sitaugpata, Gûtivdlo ivdlernarssusia ilagínaijuíssu-
-sialo ersserpata. — ukorsî-â, Kristusip piniússinere
ássûtitut atissarinagit ánilârnarĸajaĸaoĸ Gûtip ûma-
-ssup agssainut nalautísavdlune.

ĸujanaĸaordle, ilumut ĸujanangâĸaoĸ Kristuse
tikiungmat, Kristuse toĸungmat, Kristuse toĸussunit
makingmat, toĸumigutdlo toĸo ugpertiminut soraer-
-singmago, inũssutdlo aserujuíssutdlo erssersingma-
-git. tamássauvoĸ îvangkîlio angingârtoĸ, uvdlume
nagdliússivigssuarme oĸalûtigissagssaĸ; ĸujássutigi-
-niartigo nâlagkavtínut, ugperiniartigo sianiginiardlu-
-gulo; tamavta ánáussissivtínut ugpertugut îvangkî-
-lio táuna ĸîmasûtigilarput uvdlume ánáussissivta
makivfiane; mássa „toĸo nungutitauvoĸ ajugauner-
-mut. toĸu-â, igûtit nauk? unerivfik-â, ajugaunerit
nauk? Gûtile ĸujanarsile ajugautingmatigut nâlag-
-kavtigut Jîsuse Kristusíkut“ (1 Kor. 15, 55. 57).

tamánale ĸanoĸ pisimava, asassáka? tusarpu-
-gut inûp tarnâ pisíneĸásagaluartoĸ erĸartûtivfing-
-mut toĸumutdlo nâgssáungitsumut, Gûtip sâne
iluartoĸángingmat inûssumik (tgs. 143, 2); ánáu-
-ssisserputdle Jîsusimik ateĸarpoĸ, ínugtane ánáu-
-kamigit ajortainit; ajortuliavut erssugpai pitdlarne-
-ĸautigalugitdlo, sôrdlo uvdlune mákunane tusartíne-
-ĸartugut; sivnerdluta erĸartûtivfingme ĸeĸardlune
erĸartũneĸarpoĸ pissûtitauvdlunilo; sivnerdluta to-
-ĸutauvoĸ ĸissungme sáningassulingme; ajortip aki-
-liutâ, tássa toĸo, misigingârpâ, pitdlagagssáussu-
-serput soraersitaorĸuvdlugo ajortivutdlo pîarneĸar-
-ĸuvdlugit, sôrdlo pruvfîtip Isaiap agdlagaine ag-
-dlagsimassoĸ (kap. 53, 4. 5): „ilumut táussuma

igpigissavut erssugpai, áníautivutdlo ingminut pisí-pai; uvagutdle patigausorârput Gûtimit perdlug-titaĸ nâgdliugtitaĸ. kisiáne ikiligauvoĸ pinerdlung-nivut pivdlugit, seĸumisitauvoĸ ajortuliavut pivdlu-git; pitdlaut táussumúnga tugtoĸ erĸigsíssutigâr-put, unatarneĸarnerilo ajorungnaerutigâvut".

asassat-â, makínermigut Jîsusip ánáussinine nãmagsivdluínarpâ ugpernaĸutsiordlugulo. Kristusip makíneragut Gûte narĸigssuivdlune nalunaiaivoĸ ernerme Jîsusip tuníssutâ iluarigamiuk tamánalo atúsassoĸ nâgssáungitsumik, píssautauvdlunilo suniu-táusassoĸ inungne ajortilingne Jîsusip ánáussine-ragut iluartúngorumassune tamane. taimáitumik uvagútaoĸ, asassat ukorsê, ilisarivdluarniartigo ator-dluardlugulo Gûtip uvavtínut ánássutigerĸussâ uter-titsineralo angingârtoĸ. — Kristuse ilumut toĸu-ssunit makísimangmat, Jîsusimut ugpertútaoĸ ta-marmik ilumut pîaivfigineĸásáput ajortuliamingnik tamanik; ilumut pigísavât inũssut nâgssáungitsoĸ, erĸartûtivfingmut písángitdlat; pivfigssât nagdliugpat tugpatdlerdlutik isumavdluardlutigdlo angerdlarsí-náuput nâlagkamik tipaitsugfianut.

tamánáináungilardle; ilisimagivugútaoĸ timeru-juvut kingumut ũmásassut. toĸungassut timait nungútûssâraluarput, taimáituãsanatigdle, mássa su-mĩtutdlũnît nunap iluanĩtutdlũnît ímamĩtutdlũnît ĸaĸugo makititáusáput inûnertâmut; „uvdloĸ nag-dliúkumârmat, tauva ilivernĩtut tamarmik táussuma [Gûtip ernerata] nipâ tusarumârpât; anivdlutigdlo makísáput, ajúngitsuliorsimassut inûnermut pissug-ssauvdlutik, ajortuliorsimassutdle erĸartũssivingmut pissugssauvdlutik" (Juán. 5, 28. 29). — nagdliútug-ssaĸ angingârtoĸ-â, pivdluarnangârtoĸ ugpertunut tamanut; „ilissauvoĸ aserujassoĸ, makísavoĸ aseru-juitsoĸ; ilissauvoĸ kángusûtilik, makísavoĸ nâlang-narssusilik; ilissauvoĸ sángîtsoĸ, makísavoĸ píssau-ssoĸ; ilissauvoĸ time tarnip pia, makísavoĸ time anernerup pia" (1 Kor. 15, 42—44). — suna tauva ugperdluartup ersigigissagssarinerpâ sule? toĸuna-

-viángilaĸ, angnikitdliorssusia kisime toĸúsavoĸ. „mássa toĸoĸarungnáisavoĸ alianartoĸarungnaerdlu--nilo nivdliassoĸarungnaerdlunilo ánernartoĸarung--náisavoĸ sujugdleĸ [alianartulik] nungusimangmat“ (sarĸ. 21, 4). „Kristusile inũssuterput ersserpat, tauva ilivsísaoĸ erssekatigiumârparse nâlangnarsiv-dlüse“ (Kul. 3, 4). — taimáitumik Jîsusip ugpertai ukôrsî, Jîsusip pigissai tamavsi-â, ĸĩmagtardlusilo tipaitsungâritse sivnîsserput ajugauvingmat, uvagut--dlo ajugaugínãngoravta Jîsusip makínerata píssau--neragut, ĸaĸugulo makísagavta inûnermut nâgssáu--ngitsumut. taimáitumik „nagdliússiniarta sêrnar--sautitorĸamik pigissaĸarnata, iluáissutsivdlo ajor--ssutsivdlo sêrnarsautãnigdlũnît pigissaĸarnata, kisi--áne ĸaumassumĩssutsip ilumôrssutsivdlo sêrna--ĸángitsuánik pigissaĸardluta“. (1 Kor. 5, 8). sôr--dlulo Kristuse makititaussoĸ, taimátaoĸ uvagut saĸiuârniarta nutâmik inûlerdluta. ilumut.

makivfiata aĸaguane.

ánáussisserput Jîsuse Kristusi-â, ũmativ-tigut tipaitsugdluta ugperfigiumagaluarpavtigit, ilumut makísimassutit asangnigtumigdlo ũmatiliussutit sángîtsunik aliasugtuniglo ilagsissumik. ingerdlatitdluta Emausimut ĸilangmĩtumut ilagitigut-ait, agdlagkanigdlo tamanik ilingnik agdlagsimassunik navsuiaivfigaluta, makíssutsivit píssaunera ilisarerĸuvdlutigo, ũmativutdlo asangningnermik kíssalerĸuvdlugit. únulerângat najortuartigut, tarnivut nerdlísavdlugit timingnik ivdlernartumik toĸumut túniúsimassumik, ímísavdlugitdlo aungnik ivdlernartumik ajortaerússutigssavtínik kuissamik; uvdlugssavtalo naggatãne tasiortigut toĸup ĸôruisigut târtuliussutigut, sáimáunermit iserĸuvdluta inigssavtínut tagpavane ĸilangme pissarêrsimassunut. ilumut.

Lúk. 24, 13—35.

uvdloĸ taivna, ánáussissoĸ toĸussunit makísimangmat, ajoĸersugaisa ilait mardluk Emausimut

ingerdláput, oĸaloĸatigîgputdlo tamákuninga tamanik pisimassunik; erĸarsautitik Gûlkãtamutdlo ilivermutdlo Jûserfip nautsîvianĩtumut tunârdlersítuarpait, ũmatimigdlo ulivkârutãnit ĸarne oĸalugput.

asassáka, oĸautsit tamarmik agdlagkane iluartune agdlagsimassut agdlagsimáput ilíniarfigerĸuvdlutigik; taimáipútaoĸ oĸautsit aitsât tusagkavut táuko: **ingerdlatitdlutik oĸaloĸatigîgput tamákuninga tamanik pisimassunik.** uvagútaoĸ, asassáka, uningatitdlutalũnît nunákutdlũnît ímákutdlũnît ingerdlatitdluta oĸaloĸatigîgsarpugut nalingínarnik pisimassunik, oĸautsitdlo amerdlasôrpagssuit ĸanivtínit anisítarpavut, táukualo amerdlanerssait piúngitsûnerput. ũmativut ulivkârângata ĸíngarssuinermigdlũnît, kángunartunigdlũnît, saĸitsautinigdlũnît, kamangnermigdlũnît, sínganermigdlũnît, ũmativut tamákuninga uvingnup pilissainik ulivkârângata tamákuníngátaoĸ ĸanivtigut oĸalugtaraugut; sôrme ánáussissumik ánianigdlo toĸuanigdlo oĸalugtaríngínerpugut, ĸaĸutigorssuaĸ kisiáne? isumaĸaraluarnarpoĸ, ũmativut táussumínga ulivkãngingmata, erĸarsautivut táussumúnga ĸilauvdlo pînut tunârdlersítuángínavtigik, táussumínga asangnigdluángínavta, nunavdlo pê, nauk nungussáinartut, pissariaĸarnerutítaravtigik. — ímaĸa, asassáka, ajoĸersugkat ivko mardluk ilíniarfigalugit malingniartigik, ingerdlatitdlutik oĸalugtarmata tamákuninga tamanik pisimassunik.

uvdlune mákunane nutâmik anernivtigut ánáussissoĸ takordlôrparput ûliap ĸáĸâne pivdluta ániangârtoĸ, toĸup ĸagdlilerâne, kiagungnerilo kutitut augtut ítut nunamut ĸordlulersut; anernivtigut maligparput ûmigssortaisa erĸartũssiviánut; takordlôrparput nunap nâlagâta sákutuisa mitautigingmássuk kînâgutdlo ĸitserardlugo tigdlugdlugulo, kakitdlarnaĸutinik kînarigsunik niaĸoruserdlugo Gûlkãtamut autdlarungmássuk kikiagtúsavdlugo. oĸausê kingugdlît tusarpavut, anernine atâtaminut perĸugâ niarĸilo ukutdlugo anerningerdlunilo.

kanortok, asassáka, nagdliútok kímũsimatitdlu-go tusagkavut, ánáussissivta ánianigdlo tokuanigdlo tusagkavut tamaisa puiornavêrdlugit ũmativtigut erkarsautigiuardlavut, okalokatigîgsardlutalo tamá-kunínga tamanik tusagkavtínik.

igdluvtínîtitdluta Bitâniamik erkaisekatigîngni-arta Lãsarusip katángutaisalo najugãnik, tássunga ikínguterput asangârtok isertarmat; táussumínga okalokatigîgkuvta ũmativtigut kajungeralugo sa-kímeraluguIo, táussumúngalo najortuarkuvdluta, tauva sanerkutísángilâtigut, kisiáne iserfigaluta na-jorssutsiminigdlo tipaitsugdluínartísavâtigut, ũma-tivutdlo ingminut sungiúsardlugit asangningnermit-dlo kíssagsardlugit; taimalo ilivdlune igdluvútaok Bitâniángortísavai, kajungernartutut najugagssarsia-ralugit. — nunákutdlũnît ímákutdlũnît ingerdlatit-dluta ajokersugkanik Emausimut ingerdlassunik erkaisekatigîngniarta; mássa ingerdlatitdlugit ánáu-ssissumigdlo okalokatigîgsitdlugit tauváinak táu-ssuma patdlilerai, ingerdlakatigalugitdlo tugpatdler-sardlugit agdlagkanigdlo tamanik ingminik agdlag-simassunik navsuiaivfigalugit nalujungnaersitdlugit.

ilánguame ũmatait aserorsimassut katsorsaru-mavdlugit, aliasugtutdlo tugpatdlersarumavdlugit, kîmajungnaersutdlo kingumut tipaitsugtíkumavdlugit, tássa ánáussissivta makísimassup pingârtumik iler-koriumassâ, mássa ũmáne isumagigsok kanilârtor-dlo kamagingnigtordlo ajulersunigdlo asangnigtok ilivermut kimángínamiuk, kisiáne inuit tarnainut kipisangârtok nagsarpâ; makísimassup ũmatâ taima ítok ivkua mardluk Emausimut ingerdlassut misigi-lerpât, uvagútaordlo misigilísavarput kilanâriguvtigo, ikínguterput nanissagssaungmat kiavfiginekarângat.

Jîsusip tauva okarfigai: kanok ítut okautsit okalo-katigîgdluse okauseraisigik ingerdlatitdluse, táutordlug-dlusilo? ivkua okausê erkarsautaitdlo ánáussissup ilisimángíkaluarnerpai? nâgga; kisiáne kitornaisa nangminek okarfigísavât ũmatimingnĩtunigdlo niv-taivfigalugo, nauk ilisimavdluarâtik pigssailekiga-

-mik perdlugdlutigdlo ániardlutigdlo nâgdliugdlutig-dlo. — pingârtumik tarnimik pivdluautigssât piv-dlugo ernumassut ánáussissugssamutdlo kajunger-sut, Gûtimutdlo sáimáunarterĸussut ilagsingârpai sarĸúmerfigalugit neriugíngíkatdlarmáne, erĸigsisit-dlugit tugpatdlersardlugitdlo, mássa aliasugtut alia-sugkungnaersíkumavdlugit tipaitsugtíkumavdlugitdlo kajumingârpoĸ. — ánáussissoĸ taima isumagingnig-tigissoĸ asangnigtigissordlo kia tatigiumángínerpâ? kia ínardlûtiminik nivtaivfigiumángínerpâ?

tauva ilâta, Kliuvfarsimik atigdlup akivâ oĸardlune: ivdlit kisivit Jerûsalâme takornartauvit, uvdlune máku-nane tássane pisimassut ilisimanagit? Jerûsalâmut takornarniarsorât nagdliússiartortoĸ; kisiáne ánáu-ssissup ilagsivdlugit oĸalugfigilermagit aliasugssu-siata píssutânik, tauva ajoĸersugkat ivkua igtôrinago nalunaerfigât, Jîsuse Nãsarámio aliasûtigigigtik, Is-raîlíkut táussumúnga ánáusasorigamíkik. — Israîlí-kut nunât taimane Rûmamiut nâlagkersormássuk, inue ínardlerdlugit nâgdliugtitdlugitdlo akilerârti-ngârtardlugitdlo, táukua nâlagáussusiánit Masiarsi-mut ánáusasoraut Jûtit tamarmik ajoĸersugkatdlo agdlât, nauk nâlagauvfine nunamit matumánga pí-ngitsoĸ Jîsusip oĸautigissáinarâ; taimáitumik ánáu-ssissoĸ toĸungmat ilissaungmatdlo ajoĸersugai isu-maĸalerput, asulĩnaĸ neriugissaĸarsoralutik, ánag-figssartigdlo písángitsoralugo, taimáitumigdlo alia-sungârput; issitik taimailineĸarmata ingerdlaĸater-tik ilisaríngilât, agdlagkatdlo táussumínga agdlag-simassut pâsínagit.

Jîsusip tauva oĸarfigai: tautûko sujuneĸángitsut ũmatimikutdlo ugperumârnertût tamanik pruvfîtit oĸau-serissainik. Kristuse taima ániásángínerame nâlang-narsivigssaminut isisavdlune? ilumut ánáuneĸása-guvta, toĸuvdlo tôrnârssûvdlo píssauneranit utertíne-ĸásavdluta, Jîsuse Kristusimut, taimáisaguvta tai-mardluínaĸ pissariaĸarsimavoĸ, Kristuse taima agtigissumik ániartitauvdlune nâlangnarsivigssaminut, isísassoĸ; sôrdlulo agdlagsimassoĸ Eprîarinut: „Gû-

-timit ernerineĸaraluardlune, taimáitoĸ nâlangnermik ilíkarpoĸ ániartitaunermigut, inersimatíneĸarmatdlo nâlagtaisa tamarmik ánagsimanermut nâgssáungit-sumut autdlarnîssigilerpât" (Epr. 5, 8. 9).

taimáitumik mãna ĸutsavigâvtigit Gûtip savârâ píngitsûssutit, taima agtigissumik ániangâravit nâlangnarsivigssangnutdlo iserdlutit; ĸutsavigâvtigit âniagkutdlo toĸugkutdlo Gûtimut sáimáunartíkavtigut; ĸutsavigâvtigit igpigissavut ániautivutdlo erssugkagkit; ĸutsavigâvtigit pinerdlungnivut pivdlugit ikiligaugavit ajortuliavutdlo pivdlugit seĸumisitaugavit; pitdlaut ilingnut tugtoĸ mãna erĸigsíssutigârput, unatarneĸarnititdlo ajorungnaerutigâvut. inũssutsit toĸumut túniúkagko, pinerdlugtunutdlo ilaliússaugavit, tamána pivdlugo Gûtip atâtavit avguartípâtit amerdlasûne, nukeĸarneritdlo paggatigissatut ilingnut pigitípai; ata tamássátaoĸ uvagut, inungnik asangnigtutit kikiagtugaussutit-â; tiguvdluínartigut, ániautingnut akigititdluta. ilumut.

Pilling library 1903

Ayer
oBV
4254
.I6
I83
1877
Bd. 1

AYER
Eskimo
66
v.1